

MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

52 nci Birleşim

13 . 2 . 1967 Pazartesi

İçindekiler

	Sayfa	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	506	
2. — Gelen kâğıtlar	506:508	
3.. — Yoklama	508	
4. — Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları.	508	
1. — Petrol Araştırma Komisyonu Başkanı Edirne Milletvekili İhrami Ertem'in, Araştırma Komisyonu görev süresinin, bitimi tarihinden itibaren, 2 ay daha uzatılmasına dair önergesi.	508:509	
2. — Müşterek Başkanlık Divanının; İngiltere Lordlar ve Avam Kamaraları başkanlarının, Türkiye Büyük Millet Meclisinden 6 kişilik bir Parlâmento heyetinin İngiltere'yi ziyaret etmesiyle ilgili davetine icabetin uygun görüldüğüne dair kararı.	509	
3. — Adalet Komisyonu Başkanlığının, Konya Milletvekili Fakih Özfakih ile Adana Milletvekili Kemal Sarıbrahimoğlu ve 23 arkadaşının Kooperatifler kanunu teklifinin, aynı konudaki tasarını incelemek üzere kurulan Geçici Ko-		509
4. — Adalet Komisyonu Başkanlığının, Bursa Milletvekili Kasım Önadım'ın, Kooperatifler kanunu teklifinin, aynı konudaki tasarını incelemek üzere kurulan Geçici Komisyonuna havalesine dair tezkeresi.	(2/53)	509
5. — İmar ve İskân Komisyonu Başkanlığının; Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, 6785 sayılı İmar Kanununun 42 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifinin, aynı kanunda değişiklikler yapılmasına dair kanun tasarısını görüşecek olan Geçici Komisyonuna havalesine dair tezkeresi.		510
6. — Adalet Komisyonu Başkanlığının, Adalet Komisyonunda bulunan 2/1 ve 2/54 sayılı Avukatlık kanunu tekliflerinin, Avukatlık Kanunu tasarısını görüşmekte olan Geçici Komisyonuna havalesine dair tezkeresi.	(2/1, 2/54)	510
7. — 1967 yılı Bütçe görüşmelerinin zaman ve usulüne dair Başkanlık sunuşu.		510:511

	<i>Sayfa</i>	<i>Sayfa</i>
8. — Yüksek Hâkimler Kuruluna üye seçimi.	511	Sağlık ve Sosyal Yardım, Bayındırlık, İçişleri, Ticaret, Adalet, Çalışma ve Plân komisyonlarından seçilen 2 şer üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/233)
Görüşülen işler	511	(S. Sayısı : 161) 511 :549,549 :558
1. — Deniz İş kanunu tasarısı ve Tarım, Ulaştırma, Sanayi, Millî Savunma,		

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

İzmir Milletvekili Mustafa Uyar, Ege bütün piyasasında görülen eksikliklere ve ekicilerin karşılaştıkları güçlüklerle dair demecinde bulundu.

Adana Milletvekili Kemal Sarıbrahimoğlu'nun, son zamanlarda yapılan zamlar ve bunların yaratacağı sonuçlara dair demecine Sanayi Bakanı Mehmet Turgut cevap verdi.

Yüksek Hâkimler Kurulunda açık bulunan iki asıl üyelik için seçim yapıldı ise de, oyların ayırımı sonucunda adayların hiçbirininin gerekli oy çokluğunu sağlayamadığı, gelecek birleşimde seçimin tekrarlanacağı bildirildi.

Çalışma Bakanı Ali Nali Erdem'in, İş ve Deniz İş Kanunu tasarılarının,

Millî Savunma Bakanı Ahmet Topaloğlu'nun, Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel kanun

tasarısının öncelik, ivedilik ve bütün işlere takdimen görüşülmesine dair önergeleri ile,

Parti grupları başkanvekillerinin, öncelik kararı alınmış bulunan işlerin görüşme sırasının düzenlenmesine dair önerge kabul olundu.

İş ve Deniz İş kanunu tasarılarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanarak maddelere geçilmesi kabul edildi.

13 . 2 . 1967 Pazartesi günü saat 15,00 te toplanılmak üzere Birleşime saat 18,45 te son verildi.

Başkan
Başkanvekili
Ahmet Bilgin

Kâtip
Sivas
Kâzım Kangal

Kâtip
Tokat

Bedrettin Karaerkek

2. — GELEN KÂĞITLAR

TASARILAR

1. — 1111 sayılı Askerlik Kanununun 1413 sayılı Kanunla değiştirilen 14 ncü maddesi ile 33 ncü maddesinin ve 3899 sayılı Kanunla değişik 94 ncü maddesinin değiştirilmesine ve aynı kanunun 15 ncü maddesinin yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısı. (1/322) (Millî Savunma ve Adalet komisyonlarına)

2. — 1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanununun 50 ncü maddesi ile 83 ncü maddesinin (A) fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı. (1/323) (Maliye ve Plân komisyonlarına)

3. — Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 282 ncü maddesinin değiştirilmesine ve bu kanuna iki ek madde eklenmesine dair kanun tasarısı. (1/324) (Sağlık ve Sosyal Yardım ve Adalet komisyonlarına)

4. — Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1965 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı. (1/325) (Sayıştay Komisyonuna)

TEKLİFLER

5. — Afyon Karahisar Milletvekili Murat Öner'in, Afyon Ürünleri Kurumu kanunu teklifi. (2/443) (Tarım, Sanayi, Sağlık ve Sosyal

Yardım, Gümrük ve Tekel, Ticaret, Maliye ve Plân komisyonlarına)

6. — İzmir Milletvekili Şinasi Osma'nın, İzmir ili Merkez ilçesine bağlı Eşrefpaşa bucağı ile Tepecik semtlerinin Eşrefpaşa ve Yenisehir isimleriyle birer ilçe kurulması hakkındaki kanun teklifi. (2/444) (İçişleri ve Plân komisyonlarına)

RAPORLAR

7. — 1967 bütçe kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu ile 1967 yılı Bütçe kanunu tasarısında yapılan değişikliğe dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Bütçe Karma Komisyonu raporu. (Millet Meclisi: 1/277; Cumhuriyet Senatosu 1/719) (Gündeme) (Millet Meclisi S. Sayısı : 205; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 853) [Dağıtma tarihi : 11 . 2 . 1967]

8. — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1967 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu başkanlıkları tezkereleri. (Millet Meclisi : 1/279; Cumhuriyet Senatosu 1/705) (Gündeme) (Millet Meclisi S. Sayısı : 194; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı 855) [Dağıtma tarihi : 11 . 2 . 1967]

9. — Vakıflar Genel Müdürlüğü 1967 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu başkanlıkları tezkereleri. (Millet Meclisi: 1/290; Cumhuriyet Senatosu 1/706) (Gündeme) (Millet Meclisi S. Sayısı : 195; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 566) [Dağıtma tarihi : 11 . 2 . 1967]

10. — Ankara Üniversitesi 1967 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu başkanlıkları tezkereleri. (Millet Meclisi 1/278; Cumhuriyet Senatosu 1/710) (Gündeme) (Millet Meclisi S. Sayısı : 196; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 854) [Dağıtma tarihi : 11 . 2 . 1967]

11. — Ege Üniversitesi 1967 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu ile 1967 yılı Bütçe kanunu tasarısında yapılan değişikliğe dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Bütçe Karma Komisyonu raporu. (Millet Meclisi: 1/283, Cumhuriyet Sena-

tosu: 1/709) (Gündeme) (Millet Meclisi S. Sayısı : 206; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 859) [Dağıtma tarihi : 11 . 2 . 1967]

12. — İstanbul Üniversitesi 1967 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve 1967 yılı Bütçe kanunu tasarısında yapılan değişikliğe dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Bütçe Karma Komisyonu raporu. (Millet Meclisi : 1/285; Cumhuriyet Senatosu: 1/708) (Gündeme) (Millet Meclisi S. Sayısı : 208; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı: 861) [Dağıtma tarihi: 11.2.1967]

13. — İstanbul Teknik Üniversitesi 1967 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu ile 1967 yılı Bütçe kanunu tasarısında yapılan değişikliğe dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (Millet Meclisi : 1/286; Cumhuriyet Senatosu 1/707) (Gündeme) (Millet Meclisi S. Sayısı : 207; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 862) [Dağıtma tarihi : 11.2.1967]

14. — Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1967 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu başkanlıkları tezkereleri. (Millet Meclisi 1/281; Cumhuriyet Senatosu 1/711) (Gündeme) (Millet Meclisi S. Sayısı : 197; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 857) [Dağıtma tarihi : 11 . 2 . 1967]

15. — Karayolları Genel Müdürlüğü 1967 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyonu başkanlıkları tezkereleri. (Millet Meclisi 1/287; Cumhuriyet Senatosu 1/713) (Gündeme) (Millet Meclisi S. Sayısı : 199; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 863) [Dağıtma tarihi : 11 . 2 . 1967]

16. — Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 1967 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyon başkanlıkları tezkereleri (Millet Meclisi 1/284; Cumhuriyet Senatosu 1/714) (Gündeme) (Millet Meclisi S. Sayısı : 200; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 860) [Dağıtma tarihi : 11 . 2 . 1967]

17. — Tekel Genel Müdürlüğü 1967 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyon başkanlıkları tezkereleri (Millet Meclisi 1/289; Cumhuriyet Senatosu 1/716)

(Gündeme) (Millet Meclisi S. Sayısı : 202; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 865) [Dağıtma tarihi : 11 . 2 . 1967]

18. — Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1967 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyon başkanlıkları tezkereleri (Millet Meclisi 1/282; Cumhuriyet Senatosu 1/715) (Gündeme) (Millet Meclisi S. Sayısı : 201; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 858) [Dağıtma tarihi : 11.2.1967]

19. — Orman Genel Müdürlüğü 1967 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyon başkanlıkları tezkereleri (Millet Meclisi 1/288; Cumhuriyet Senatosu 1/712) (Gündeme) (Millet Meclisi S. Sayısı : 198; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 864) [Dağıtma tarihi : 11 . 2 . 1967]

20. — Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü 1967 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyon başkanlıkları tezkereleri (Millet Meclisi 1/280;

Cumhuriyet Senatosu 1/718) (Gündeme) (Millet Meclisi S. Sayısı : 204; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 856) [Dağıtma tarihi : 11.2.1967]

21. — Petrol Dairesi Başkanlığı 1967 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporuna dair Cumhuriyet Senatosu ve Bütçe Karma Komisyon başkanlıkları tezkereleri (Millet Meclisi 1/291; Cumhuriyet Senatosu 1/717) (Gündeme) (Millet Meclisi S. Sayısı : 203; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 867) [Dağıtma tarihi : 11 . 2 . 1967]

22. — Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları Türk Anonim Şirketi kâr hisseleri hakkında kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları. (1/162) (Gündeme) [Dağıtma tarihi : 10 . 2 . 1967]

23. — Ankara Milletvekili Hasan Türkay ve 3 arkadaşının, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 60 nci maddesine bir fıkra eklenmesi ile yine 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa bir madde ilâve edilmesine dair kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım, Çalışma ve Plân komisyonları raporları (2/203) (Gündeme) [Dağıtma tarihi : 11 . 2 . 1967]

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Nurettin Ok

KÂTIPLER : Muzaffer Şâmioloğlu (Kars), Bedrettin Karaerkek (Tokat)

BAŞKAN — Millet Meclisinin 52 nei Birleşimini açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır, sayın üyeler lûtfen beyaz düğmelere bassınlar, yoklama işlemi başlamıştır.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Lûtfen arkadaşlarımız acele etsinler... Yoklama işlemi bitmiştir.

Müzakere için gerekli çoğunluğumuz mevcuttur, müzakereye başlıyoruz.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — *Petrol Araştırma Komisyonu Başkanı Edirne Milletvekili İhami Ertem'in, Araştırma Komisyonu görev süresinin, bitimi tarihinden itibaren, 2 ay daha uzatılmasına dair önergesi,*

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, Yüce Meclisin kararı gereğince kurulmuş bulunan Petrol Araştırma Komisyonu çalışmalarının

iki ay daha uzatılması hususunda beyanda bulunmuştur, onu okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Büyük Meclisin 225 No. lu kararı ile, petrol boru hattının kurulacak bir şirkete devredilmesi, bu şirket hisselerinin % 49 oranında özel kişilere satılması, İpraş ve Ataş rafinerilerinin genişletilmesine izin verilmesi, genel petrol politikamızın incelenmesi ve ham petrol fiyatları ile dünya petrol fiyatlarının ve ithal edilen petrolde daha fazla fiyat indirimi sağlama imkânlarının ve ham petrolün taşınmasında millî menfaatlere en uygun yolun araştırılması, petrol kanununun bugünkü ihtiyaçlara ve millî menfaatlere aykırı hükümlerinin düzeltilmesi konularında gerekli incelemenin yapılması ve bilgi edilmesi için Anayasanın 88 nci maddesi uyarınca teşkil olunan komisyonumuz, muntazam ve devamlı çalışmasına rağmen konuların ehemmiyeti ve çokluğu sebebiyle çalışmalarını tamamlayamadığından müddetin bitimi tarihinden itibaren 2 ay daha uzatılmasını arz ve teklif ederim.

Petrol Araştırma Komisyonu
Başkanı
Edirne
İlhami Ertem

BAŞKAN — Önergeyi Yüce Heyetin oyuna sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Petrol Araştırma Komisyonunun çalışmaları iki ay daha uzatılmıştır.

2. — *Müşterek Başkanlık Divanının; İngiltere Lordlar ve Avam Kamaraları başkanlarının, Türkiye Büyük Millet Meclisinden 6 kişilik bir Parlâmento heyetinin İngiltere'yi ziyaret etmesiyle ilgili davetine icabetin uygun görüldüğüne dair kararı,*

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, İngiltere, Lordlar ve Avam Kamaraları Başkanlarının Türkiye Büyük Millet Meclisinden 6 kişilik bir Parlâmento Heyetinin İngiltere'yi ziyaretleriyle ilgili davet mektubu, Meclisler Başkanlık Divanlarının Müşterek Toplantısında görüşülmüş ve davete icabetin uygun mütalâa edildiği kararına varılmıştır. Ancak, bu kararın Yüce Meclisin tasvibine sunulması gerekmektedir. Başkanlık Divanında varılmış bulunan müşterek

kararı Yüce Heyetinizin oyuna sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

T. B. M. M. ni temsilen 6 kişilik bir heyet, daha sonra tâyin edilecek bir zaman içinde, İngiltere'ye gidecektir.

3. — *Adalet Komisyonu Başkanlığının, Konya Milletvekili Fakih Özfakih ile Adana Milletvekili Kemal Sarıbrahimoğlu ve 23 arkadaşının, Kooperatifler kanunu teklifinin, aynı konudaki tasarıyı incelemek üzere kurulan Geçici Komisyona havalesine dair tezkereleri,*

BAŞKAN — Kooperatifler kanunu teklifinin kooperatifler kanun tasarısını inceliyen geçici komisyonda görüşülmesi hususunda bir önerge vardır, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Komisyonumuzda bulunan 2/53 esas kayıt No. lu, Konya Milletvekili Fakih Özfakih ile Adana Milletvekili Kemal Sarıbrahimoğlu ve 23 Arkadaşının, Kooperatifler kanunu teklifinin, aynı mevzuda Genel Kurulun 20 . 1 . 1967 tarihli 34 nci Birleşiminde kurulması kabul edilen, «Kooperatifler kanunu tasarısı» Geçici Komisyonunda görüşülmesi Komisyonumuzca uygun mütalâa edilmiştir.

Genel Kurulun tasvibiyle mezkûr Geçici Komisyona tevdi buyurulmak üzere işbu dosya saygı ile sunulur.

Adalet Komisyonu Başkanı
İstanbul
İsmail Hakkı Tekinel

BAŞKAN — Yüce Heyetinizin oyuna sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4. — *Adalet Komisyonu Başkanlığının, Bursa Milletvekili Kasım Önadım'ın, Kooperatifler kanunu teklifinin aynı konudaki tasarıyı incelemek üzere kurulan Geçici Komisyona havalesine dair tezkeresi (2/232)*

BAŞKAN — Bursa Milletvekili Kasım Önadım'ın Kooperatifler kanunu teklifinin, Geçici Komisyonunda görüşülmekte bulunan Kooperatifler kanun tasarısı ile birlikte görüşülmesi hususunda bir önerge vardır, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Komisyonumuzda bulunan (2/232) esas kayıt No. lu, Bursa Milletvekili Kasım Önadım'ın, Kooperatifler kanunu teklifinin, aynı mevzuda Genel Kurulun 20 . 1 . 1967 tarihli 34 ncü Birleşiminde kurulması kabul edilen, «Kooperatifler kanunu tasarısı» nın Geçici Komisyonunda görüşülmesi Komisyonumuzca uygun mütalâa edilmiştir.

Genel Kurulun tasvibiyle mezkûr Geçici Komisyona tevdi buyurulmak üzere işbu dosya saygı ile sunulur.

Adalet Komisyonu Başkanı
İstanbul
İsmail Hakkı Tekinel

BAŞKAN — Önergeyi Yüce Heyetinizin oylarına sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5. — *İmar ve İskân Komisyonu Başkanlığının; Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, 6785 sayılı İmar Kanununun 42 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifinin, aynı kanunda değişiklikler yapılmasına dair kanun tasarısını görüşecek olan Geçici Komisyona havalesine dair tezkeresi,*

BAŞKAN — İmar Kanununda bâzı değişiklikler yapılması hakkındaki kanun tasarısının daha önce kurulmuş bulunan Geçici Komisyonunda görüşülmesine dair tezkere vardır. Okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, 6785 sayılı İmar Kanununun 42 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi, 6785 sayılı İmar Kanununda bâzı değişiklikler yapılması hakkındaki kanun tasarısı ile ilgili bulunduğundan, Genel Kurulun 25 . 11 . 1966 tarihli 10 ncü Birleşiminde kurulması kabul edilen Geçici Komisyona tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

İmar ve İskân Komisyonu
Başkanı
Sivas
Cevad Odyakmaz

BAŞKAN — Yüce Heyetinizin oylarına sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

6. — *Adalet Komisyonu Başkanlığının Adalet Komisyonunda bulunan 2/1 ve 2/54 sayılı Avukatlık kanunu tekliflerinin, Avukatlık kanunu tasarısını görüşmekte olan Geçici Komisyona havalesine dair tezkeresi (2/1, 54)*

BAŞKAN — Avukatlık kanunu tasarısını görüşmek üzere, daha önce Yüce Heyetinizin kararıyla kurulmuş bulunan Geçici Komisyonunda, bâzı milletvekillerinin yapmış olduğu Avukatlık kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair tekliflerinin görüşülmesine dair bir tezkere var, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Genel Kurulun 1 . 2 . 1967 tarihli 43 ncü Birleşiminde, Avukatlık kanunu tasarısını görüşmek üzere, geçici bir komisyon kurulmuştur. Komisyonumuzda Konya Milletvekili Fakih Öz-fakih ve 21 arkadaşının 2/54 esasta kayıtlı Avukatlık kanunu teklifi ile, Adana Milletvekili Kemal Sarıbrahimoğlu ve 7 arkadaşının 2/1 esasında kayıtlı Avukatlık kanunu teklifi birleştirilerek evvelce görüşülmüş ve ancak Hükümet tarafından yeni bir tasarı hazırlanacağı beyan edildiğinden, Hükümet tasarısının vüruduna intizaren bu tekliflerin görüşülmesi ertelenmiştir. Bu itibarla Avukatlık kanunu tasarısını görüşmek üzere kurulan Geçici Komisyona, bu iki kanun teklifinin de gönderilmesi, Komisyonumuzca uygun görüldüğünden 2/1 ve 2/54 esaslarında kayıtlı kanun tekliflerinin, 1 . 2 . 1967 tarihinde 43 ncü Birleşimde kurulan Geçici Komisyona tevdi hususunda Genel Kurulun tasvibine sunulmasını saygı ile arz ve talebederim.

Adalet Komisyonu Başkanı
İstanbul
İsmail Hakkı Tekinel

BAŞKAN — Yüce Heyetin oyuna sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Avukatlık kanun teklifleri de daha önce kurulmuş bulunan Geçici Komisyona tevdi edilecektir.

7. — *1967 yılı Bütçe görüşmelerinin zaman ve usulüne dair Başkanlık sunuşu*

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, 1967 yılı Bütçe görüşmeleri için Başkanlıkça bir program hazırlanmış olup şu andan itibaren sayın üyelere dağıtılacak.

Buna göre 14 Şubat 1967 Salı gününden itibaren her gün saat 10 dan 13 e ve 14,30 dan 19,30 a kadar toplantılara devam olunacak ve günlük program saat 19,30 a kadar bitirilemediği takdirde gece toplantıları yapılarak o günkü program neticelendirilecektir.

14 Şubat 1967 Salı gününden itibaren bütçe görüşmelerinin bitimine kadar bu şekilde hareket edilmesi hususunu Yüce Heyetinizin oyuna sunuyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Bu şekilde göre hareket edilecektir.

Bu münasebetle sayın arkadaşlarımıza şu noktaları da bildirmek isterim. Bütçe üzerinde söz kaydı Devlet Bakanlıkları ve her Bakanlık için ayrı ayrı yapılacak, katma bütçeler alâkalı bakanlık bütçesi ile birlikte görüşülecektir.

Yarın saat 9 dan itibaren A. P. Grubu toplantı salonunda, Divan Kâtipleri arkadaşlarımızın nezareti altında, söz kaydına başlanacaktır. Sayın üyelerin adlarını yazdırmalarını ve sıralarını almalarını rica ederim.

8. — *Yüksek Hâkimler Kuruluna üye seçimi*

BAŞKAN — Yüksek Hâkimler Kuruluna üye seçimine geçiyoruz efendim.

Daha önceki seçimde, tasnifi yapılmış bulunan seçimin özetini okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

Yüksek Hâkimler Kurulunda açık bulunan iki asıl üyelik için yapılan 17 nci tur seçime (112) üye katılmış ve neticede ilişik listede isimleri yazılı zatlar hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye
Edirne	Konya
İlhami Ertem	İhsan Kabadayı
	Üye
	Eskişehir
	M. İsmet Anđı
Necati Benderliođlu	90
Rahmi Ergil	79
Ali Solak	20
Mithat Güven	12
Celâl Öncel	7

Sabiha Taşenođlu	6
Hasan Gebizli	3
Şerafettin Özdinger	2

BAŞKAN — Adaylığı bahis konusu olan hiçbir üye gerekli oy çoğunluğunu sağlayamadığı cihetle, bu Birleşim seçimi yeniden icra edeceğiz. Mühürlü kâğıtları dağıttımız.

Seçimin tasnifini yapacak heyetin isimlerini tesbit ediyoruz :

Osman Nuri Ulusay (İstanbul)?.. Yok .
Cevad Odyakmaz (Sivas)?.. Yok.
Cemal Hakkı Selek (İzmir)?.. Yok.
Mazhar Arıkan (İçel)?.. Burada.
Ali Turanlı (Adıyaman)?.. Yok.
Hasan Tez (Ankara)?.. Yok.
Mustafa Kemal Yılmaz (Ankara)?.. Burada.
Ertuğrul Sakarya (Eskişehir)?.. Yok.
Ali Bozdoğanöđlu (Adana)?.. Yok.
İsmail Hakkı Tekinel (İstanbul)?.. Yok.
Fevzi Fırat (Zonguldak)?.. Yok.
İlyas Kılıç (Samsun)?.. Yok.
Abdülbâri Akdoğan (Ağrı)?.. Yok.
Ahmet Canbilgin (Kütahya)?.. Yok.
Cevdet Gebolođlu (Bitlis)?.. Burada.

Sayın Arıkan, Sayın Mustafa Kemal Yılmaz, Sayın Gebolođlu Tasnif Heyetine seçildiniz.

Hangi ilden başlayacağımızı tesbit için isim çekiyoruz: Konya. Konya'dan itibaren okuyoruz efendim.

(Konya seçim çevresinden isimler okunarak oylar toplandı.)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, biraz sonra görüşmesine başlayacağımız İş kanunu tasarılarının maddeleri üzerinde değişiklik önergesi verilmesine mütedair, hususta önerge verilmesi; Meclis kararı ile bugün saat 15 e kadar kayıtlanmıştır. Görüyoruz ki, şu anda durmadan önerge gönderiliyor. Arkadaşlarımın hassaten bu noktaya dikkatlerini rica ederim. Saat 15 ten itibaren verilmiş olan önergeler nazara alınmayacaktır.

Yüksek Hâkimler Kurulu için oyunu kullanmayanlar, lütfen acele buyursunlar.

Başka oyunu kullanmayan var mı efendim?.. Yok. Oy verme muamelesi sona ermiştir.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Deniz iş kanunu tasarısı ve Tarım, Ulaştırma, Sanayi, Millî Savunma, Sağlık ve Sosyal Yardım, Bayındırlık, İçişleri, Ticaret, Adalet, Çalışma ve Plân komisyonlarından seçi-*

len 2 şer üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/233) (S. Sayısı: 161)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, bir önceki Birleşimde İş kanunu ve Deniz iş kanun ta-

sarısının tümü üzerinde görüşmeler cereyan etmiş ve Yüce Meclise maddelere geçilmesi karara bağlanmış idi. Şimdi İş kanunu ve Deniz iş kanunu tasarılarının maddeleri üzerinde müzakere başlayacak. Bu arada Sayın Enver Turgut, maddelere geçerken, Deniz iş kanununun maddelerine geçilmesinin uygun olacağı zımında bir önerge vermiştir. Sayın Turgut, zatiâliniz, bu önergeyi hangi maksatla verdiniz? Yani mümkün olmayan bir şey değil. Nihayet tümü üzerinde müzakere cereyan etmiş, İş kanununun maddelerinin de görüşülmesi mümkün, Deniz iş kanununun maddelerinin de görüşülmesi mümkün. Ama, tanzim edilen sıra gereğince bunların isimlerini gündemde zikrederken, İş kanunu ve Deniz iş kanunu şeklinde bir tertip yapılmış. Meclisin kararını alırım, istenilen kanun üzerinde müzakereye başlarız. Bu Deniz iş kanununun biran evvel çıkmasını temin sadedinde mi efendim?

ENVER TURGUT (İzmir) — Efendim, şimdi Deniz iş kanunu, madde itibariyle çok azdır. beş maddeliktir, İş kanunu ise 140 maddeliktir. Yarından itibaren de bütçe vardır, bu hususu düşünerek biran evvel çıkması bakımından önergeyi verdim.

BAŞKAN — Önergeyi okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Gerek İş, gerekse Deniz iş kanunu üzerinde görüşmeler yapılmıştır. Maddelere geçerken, Deniz iş kanununun maddelerine geçilmesini arz ve teklif ederim.

İzmir

Enver Turgut

KEMAL NEBİOĞLU (Tekirdağ) — Aleyhinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

HASAN TÜRKAY (Ankara) — Lehinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Peki efendim.

KEMAL NEBİOĞLU (Tekirdağ) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bilindiği üzere İş Kanunu ile, Deniz İş kanunu tasarılarının görüşülme şekilleri, sıraları daha önceden gruplara kararlaştırılmış ve geçen birleşimde alınmış olan karar gereğince, önce İş Kanunu ve bilâhare de Deniz İş Kanununun görüşülmesi kabul edilmişti. Öncelikle görüşülecek olan İş kanunu tasarısından sonra Deniz İş kanunu tasarısının görüşülmesinde yarar vardır. Yarar

vardır, zira iş kanunu tümü ile büyük bir işçi kütlesini kapsamaktadır. Deniz İş Kanunu ise, özellik taşıyan bir kanundur ve İş Kanunundan sonra görüşülmesinde fayda vardır. Fayda vardır, çünkü İş Kanunu bütün işçileri kapsamaktadır. Deniz İş Kanunu görüşülürken, İş Kanununun kabul edilmiş olması, Deniz İş Kanununun görüşülmesinde bir ışık tutacaktır. Ayrıca, gruplar, alınan karar gereğince bu sıraya göre, bir hazırlık içine girmişlerdir. Hiç şüphesiz gerek Deniz İş Kanununun ve gerekse İş Kanununun gerektiği şekilde ele alınıp, titizlikle incelendikten sonra Yüce Meclisten çıkması, gereklidir, lüzumludur. Yüce Meclisimiz de hiç şüphesiz bu kanıdadır. 1967 yılında, 30 senelik bir uygulamanın sonucu hazırlanan yeni bir kanun Meclise gelmiş bulunmaktadır. Bu kanun tasarısının, kısa bir süre içinde Meclislerden geçirilmesi istenmekte ise, Deniz İş Kanununu öne almak, İş Kanununu bilâhara görüşmek için bir usul münakaşası açmak ve böyle sine bir karar alınmak doğru olmadığı gibi, grupların da hazırlıklı bulunmadıkları nazarı dikkate alınrsa böyle bir yola gidilmesinde fayda olmayacak ve her iki kanunun gerektiği şekilde, titizlikle müzakeresi sağlanamayacaktır. Bu takririn reddi gerekir. Saygılar.

BAŞKAN — Sayın Türkây buyurun.

RIZA KUAS (Ankara) — Sayın Başkan, aleyhinde ben de söz istemişim.

BAŞKAN — Bir dakika Sayın Kuas.

HASAN TÜRKÂY (Ankara) — Muhterem arkadaşlarım, İş Kanunu 110 maddedir. Deniz İş Kanunu ise 47 maddedir. Alınan karara göre, İş Kanunu üzerinde verilen değişiklik önergeleri 150 yi bulmuştur. Deniz İş Kanunu üzerinde ise, sadece bir değişiklik önergesi vardır. Deniz İş Kanunu üzerinde işçi ve işveren teşekkülleri ile Hükümet arasında her hangi bir ihtilâf yoktur. İş Kanununun müzakeresi ise uzun sürecektir. Yarın Bütçeye başlıyoruz. Bu itibarla müzakeresi çok kısa sürecektir olan Deniz İş Kanununun, Bütçeden evvel çıkmasında deniz işçileri için, işverenleri için büyük faydalar vardır. Bu itibarla takririn lehinde oy kullanmanızı rica ederim.

BAŞKAN — Sayın Türkây yalnız size cevaben şu noktayı arz ediyorum, bir önerge değil, Deniz İş Kanununda da 30 küsur önerge var.

Sayın Kuas buyurun,

RIZA KUAS (Ankara) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; gerek iş kanunu, gerek Deniz İş Kanunu, hangisi önce görüşülürse görüşülsün, hangisi önce çıkarsa çıksın, işçi camiasına, çalışan sınıfa günümüzün şartlarına göre iş teminatında, asgari ücretlerde Anayasamızın maddesine uygun bir yenilik getirmeyecektir. Burada çıkıp konuşan arkadaşlarımız İş Kanunu, Deniz İş Kanunu çıkınca Anayasaya uygun, asgari ücretler ayarlanacak, yarımından emin olacak gibi çok şeyler söylendi.

BAŞKAN — Sayın Kuas, esasa girmeyiniz de Deniz İş Kanunu mu evvel görüşülsün, yoksa İş Kanunu mu evvel görüşülsün mevzuunda konuşun. Mesele budur.

RIZA KUAS (Devamla) — Başkan, müsaade ederseniz oraya geleceğim.

BAŞKAN — Bu bir usul meselesidir.

RIZA KUAS (Devamla) — Eyet, hiç bir yenilik getirmeyecek. İstikbal, hangimizin hakkı çıkacağını, tesbit edecektir. Meclis Başkanlık Divanının o önergeyi oya sunmaması icabeder.

Nedenine gelince; gruplarda yapılan görüşmede evvelâ İş Kanunu sıraya konmuştur. Grup sözcülerinin de katıldığı Meclis Başkanının riyasetinde yapılan Divan toplantısında bu sıraya göre evvelâ İş Kanunu, arkasından Deniz İş Kanunu, arkasından da Askerî Personel Kanununun görüşülmesi kararına varıldı. Meclis Başkanlık Divanına varılan bu karar Genel Kurula sunuldu. Genel Kurula sunuş şekli bu idi. Genel Kurulda bunun üzerine karar aldı. Bu alınmış karar dururken, bu kararı değiştirir mahiyette olan bu teklifin usul bakımından Başkanlık Divanının, reye vaz'etmemesi icabeder.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, İktüzüğün 89 neu maddesine göre mevzu müzakerede üzerinde takdim tehir teklifi vücut bulursa, meselenin esasına girmeden evvel, usuli yönden o mesele halledilir. Binaenaleyh, bir milletvekilinin vermiş olduğu önerge, böylesine bir usul içinde mütalâa edildiği takdirde, onu Başkanlık, tek taraflı iradesi ile engelliyemez. Bu sebeple dikkat ederseniz daha önce, verilmiş olan önergeyi arkadaşımıza yerinden izah ettirdim, bununla kasdınız nedir dedim ve o direndikten sonra, bir

önerge mahiyetinde resmen muameleye koymaya mecbur kaldım. Arkadaşımız, yarın bütçe müzakereleri başlayacağı cihetle, Deniz İş Kanununun bugün çıkarılabilesini temin sadedinde, başka bir maksada mâtuf olmaksızın, bu önergeyi verdiğini ileri sürdü. Binaenaleyh, tümü üzerinde müzakerelerde iki kanunun maddeleri bahis konusudur. Maddelerin bir kısmı İş Kanununda, bir kısmı Deniz İş Kanununda mündemiçtir. Bu sebeple İş Kanununun değil, Deniz İş Kanununun maddelerine başlayalım diye bir önerge geldiği takdirde, demin de arz ettiğim veçhile, İktüzüğün 89 neu maddesinin anlamı uyarınca bunu Yüce Meclisin takdirine arz etmek ve bu şekilde muamele etmek usuli yönden, Başkanlığa mecburi görülmüştür.

Şimdi verilmiş bulunan önerge, tümü üzerinde müzakeresi bitmiş bulunan İş ve Deniz İş Kanunundan sonra maddelere geçilmesi hususu Yüce Meclisçe kabul edildiğine göre, Deniz İş Kanununun maddeleri üzerinde müzakereyi mutazammındır. Bu önergeyi Yüce Heyetinizin oyuna sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Deniz İş Kanununun maddelerine geçilmesi hususu Yüce Meclisçe kabul edildi.

Şimdi muhterem arkadaşlarım, Deniz İş Kanununun birinci maddesini okutuyorum. Birinci maddede değişiklik önergesi mevcuttur.

Kanun kapsamı

Madde 1. — Bu kanun denizlerde, göllerde ve akar sularda Türk Bayrağını taşıyan yüz ve daha yukarı grostonilâtoluk gemilerde bir hizmet akdiyle çalışan gemi adamları ve bunların işverenleri hakkında uygulanır.

Aynı işverene ait gemilerin grostonilâtoları toplamı yüz veya daha fazla olduğu veyahut işverenin çalıştırdığı gemi adamı sayısı 5 veya daha fazla bulunduğu takdirde birinci bend hükmü uygulanır.

Bu kanunun uygulanmasında; sandal, mavna, şat, salapurya gibi olanlar da (gemi) sayılır.

Bakanlar Kurulu, ekonomik ve sosyal gerekler bakımından bu kanun hükümlerini yukarıdaki bendlerin kapsamı dışında kalan gemilerle gemi adamlarına ve bunların işverenlerine kısmen veya tamamen teşmile yetkilidir.

Yukarıdaki bendlerde yazılı gemilerin bu kanun kapsamına alınmaları sebebiyle yapılabilecek itirazlar Çalışma Bakanlığı tarafından incelene-

rek karara bağlanır. Bu itirazlar kanunun uygulanmasını durduramaz.

BAŞKAN — Birinci madde üzerinde Sayın Kuas ve Sayın Yahya Kanbolat tarafından verilmiş bulunan değişiklik önergesi vardır. bu itibarla, daha önce Yüce Meclisin almış olduğu karar gereğince, birinci madde üzerinde müzakere açılacaktır.

Sayın Tahsin Argun, birinci madde üzerinde, söz istemiş. Kendileri burada yoklar.

RIZA KUAS (Ankara) — Önerge sahibi söz istiyor efendim.

BAŞKAN — Mümkündür, buyurun, bir önergenin verilmiş bulunması mutlaka söz istemeyi mutazammın değildir. Söz, taleple ilgilidir, talebe bağlıdır.

Sayın Argun söz istediğini belirttiği için, bu sebeple daha önce kendisini çağırdım.

Sayın Kanbolat, buyurunuz.

RIZA KUAS (Ankara) — Efendim, önergede ismi olanlara öncelik tanınıyor. Bu sebeple ayrıca söz istemedik.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

YAHYA KANBOLAT (Hatay) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; gerekçede, gemi adamlarının insanca yaşamalarını teminat altına almak amacı ile ikinci çalışma meclisinde; alınan kararların yönüne uyararak, tek gemi adamı çalıştıran iş yerlerinin de kanunun kapsamına alındığı ileri sürülmekte ve 2 nci maddede ile ilgili gerekçede de aynen şöyle denmektedir: «Bu madde, kanunun uygulanma alanını, bir gemi adamı çalışan iş yerlerine kadar genişletmektedir.»

Gerçi gerekçede böyle deniyorsa da, tasarru- nun birinci maddesi, ileri sürülen iddiaların gerçeklere uymadığını açıklamaktadır. Çünkü birinci madde, kanunun kapsamına ait hükümleri ortaya koymaktadır. Maddenin birinci fıkrasında «Bu kanun yüz ve daha yukarı grostonilatoluk gemilerde bir hizmet akdi ile çalışan gemi adamları ve bunların iş verenleri hakkında uygulanır» demekle 100 grostonilatoluktan aşağı gemilerde çalışan, gemi adamlarının, kanunun kapsamı dışında kaldıkları açıktır. Ayrıca maddenin 2 nci bendi, çalıştırılan gemi adamı sayısı bakımından, bir fırlama getirmektedir. İkinci bendde, «İş verenin çalıştırdığı gemi adamı sayısı beş veya daha fazla bu-

lunduğu takdirde, birinci bend hükmü uygulanır» demekle, beşten daha az gemi adamı çalıştıran iş yerleri bu kanunun kapsamı dışında bırakılmış olmaktadır. Burada gerekçe ile 1 nci madde arasındaki gelişme açıktır. Mevcut samimiyetsizliği ortadan kaldırmak için, birinci maddede konmuş sınırlanmaların metinden çıkarılması zarureti vardır. Ancak bu şekilde kara işçileri ile gemi işçileri arasında haksız bir ayırım yapmaktan kaçınmış olacağız. Birinci maddede konmuş sınırlamaları ortadan kaldırmakla, Deniz İş Kanununu, kara İş Kanununu paraleline getirmek mümkün olacaktır. Ve böylelikle Deniz İş Kanunu gemi adamlarının dileklerine uygun olarak, tek gemi adamı çalıştıran iş yerlerini de kapsamına almış olacaktır. Bu yolda bir tadil önergesi vermekteyim. Saygılarımla.

BAŞKAN — Birinci madde üzerinde başka söz istiyen?

Buyurun Sayın Ünlü.

Yalnız, Sayın Ünlü, bir dakika. Sözlerin muayyen müddetle kayıtlanmasına dair bir önerge gelmiştir, bunu okutacağım.

Yüksek Başkanlığa

İş Kanunu ile Deniz İş Kanununun maddelerinin müzakeresinde konuşmaların beş dakika olarak tahdid edilmesini arz ve teklif ederim.

Aydın

Reşat Özarda

BAŞKAN — Önergeyi Yüce Heyetin oyuna sunuyorum.

RIZA KUAS (Ankara) — Aleyhinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Daha evvel söyleyin Beyefendi. Buyurun efendim. Başkanlığı çok sıkışık duruma getiriyorsunuz. Daha önceden söyleyiniz.

RIZA KUAS (Ankara) — Söz istiyen var mı diye sormuyorsunuz?

BAŞKAN — Kaide öyle değil, Başkanın, söz istiyen var mı diye sormasına lüzum yok, öyle bir kaide yok. Söz istiyebilirsiniz.

RIZA KUAS (Ankara) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri, 1962 senesinde verilmiş olan Deniz İş Kanunu komisyonlardan komisyonlara, komisyonlardan komisyonlara ha-

vale edile edile kuşa çevrilmiş, nihayet 1967 de huzurunuzda gelmiştir.

Deniz İş Kanununda verilen taktir gösteriyor ki, İş Kanunu da aynı paralele yöneltilmiştir. Deniz İş Kanunu işçilerle ilgili bir kanundur. Bu kanunun maddelerinin görüşülmesini beşer dakikaya sığdırılmak suretiyle çabucak geliştirilmesini isteyen arkadaşımız işçi dâvalarına verdiği kıymetleri ispat etmiş oluyor. Bu önergeyi kabul etmek, deniz iş camiasında çalışan işçi kardeşlerimizin meselelerinin burada görüşülmesini arzu etmemek demektir. Bu bakımdan, İş Kanununun veya Deniz İş Kanununun maddelerinin görüşülmesini beş dakika ile kısıtlıyan önergeye oy vermemenizi istirham edeceğim.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Özarda, önergenin lehinde, buyurunuz.

REŞAT ÖZARDA (Aydın) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, bir defa arkadaşımın şunu hatırlatmak isterim ki, Deniz İş Kanununa ve Deniz İş Kanunu dolayısıyla deniz işçilerinin hakkına mutlaka kendisinden daha fazla önem verdiğim meydandadır. Çünkü, Deniz İş Kanununu Meclise İzmirli altı milletvekili arkadaşımınla beraber ben imza edip verdim. İmza eden altı kişinin arasındayım, ve bu kanunu deniz işçileri ile teşriki mesai ederek hazırlayıp getirdik. Bizden aylarca sonra da Hükümetin tasarısı gelmiş ve ikisi birleştirilerek komisyondan çıkmıştır. Binaenaleyh, işçilerin hakkına riayet etmek istemiyoruz sözü, tamamen butlandır. Bu taktiri vermektan maksadım, işçi hakları tarafından görünüp, işçilerin menfaatine olan kanunların bu Meclisten çıkmasının önlenmesi hareketlerine karşı gelmektir.

Muhterem arkadaşlarım, 1965 seçimlerinden evvel gerek İş Kanunu, gerekse Deniz İş Kanunu, Meclislerin komisyonlarında aylarca, senelerce müzakere edilmiştir. Millet Meclisine gelmiş, burada müzakere edilip kanunlaşmıştır. Seçimden sonra, Senatoda müddet geçtiğinden dolayı, Meclis Riyasetinin aldığı bir kararla kanunun kesinleştiği ilân edilerek imza için Reiscumhura gönderilmiştir. Reiscumhur hazretleri bu kanunun yalnız bir defa da Senatoda görüşülmesini sağlamak maksadiyle veto etmiştir. Kanun Meclise geldikten sonra, yeniden müza-

kere ediliyormuş gibi, kurulan Karma Komisyonda aylarca müzakere edilmiş ve Meclise gelmiştir.

Şimdi, muhterem arkadaşlarım, yalnız İşçi Partisinin verdiği değişiklik önergelerinin adedi 150 yi mütecevazdır, diğer parti ve gruplarının da verdiği önergeler vardır. Her madde üzerinde en az 10 ar dakikadan 6 milletvekilinin konuştuğunu kabul edersek, bunu saat hesabına vurdum, Meclisin gündeminde başka hiçbir şey olmasa, yalnız iki kanunun müzakeresi, Meclisin tam 4 aylık zamanını alacaktır. Halbuki, yarından itibaren Yüce Mecliste bütçe müzakerelerine başlayacağız ve ondan sonra da İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı gelecek ki, Beş Yıllık Kalkınma Plânı, bütçe müzakerelerinden çok daha önemli bir kanundur. Her senenin bütçesi bu plânlara göre hazırlanır. Asıl münakaşa, müzakere o zaman plânlar üzerinde yapılacak. Bu arada tabii gensorular gelecek, böylelikle bu kanunların müzakere müddeti altı ay, sekiz ay geriye gidecek. Ama altı ay, sekiz ay gibi bir müddeti beklemeye tahammülü olmayan pek çok kanunlar vardır, Meclis gündeminde. Onlar ne olacaktır? Zaman zaman taktirlerle bunlar, öne alınacak ve nihayet arkadaşlar, böyle tahditsiz şekilde ve bu kadar çok önerge ile bu kanunların müzakeresine giriştiğimiz takdirde, size şu kürsüden şimdiden söyleyeyim ki, değil bu sene içerisinde, bu dönem, içerisinde dahi bu kanunların Meclisten çıkmasına imkân hâsıl olmayacaktır. Bu kanunların çıkması imkânsız hale geleceği gibi, birçok memleket meseleleri ile ilgili kanunların da müzakeresi mümkün olmayacaktır. Arkadaşımız taktir verdi, geldi burada iki dakikada taktirini izah etti. Binaenaleyh, tümü üzerinde herkes istediği gibi konuştu. Maddeler üzerinde verilen taktirler dolayısıyla, maksadı gayesi ne ise, her halde beş dakika içinde her arkadaş kanaatini anlatabilir kanaatindeyim. Bu bakımdan, taktirimin kabul edilmesini ve böylelikle Türk işçisinin hakikaten lehinde olan insanların, bir an evvel bu kanunların çıkması suretiyle Türk işçisinin bir fayda sağlamasına hizmet etmelerini rica ederim. Saygılarımla. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Çebi, önergenin aleyhinde. Buyurunuz.

AHMET ÇEBİ (Trabzon) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; yüksek huzurunuzda görüşülen İş Kanunu, Türkiye'nin bilhassa bu son zamanlarda politik münakaşalarının, parti münakaşalarının hedefini inhiraf ettirecek, Türkiye'nin istikbali ile ilgili bir husustur. Bu Millet Partisinin görüşü olarak arz ediyorum, üzerinde titizlikle durulması lâzımgelen bir kanundur, bir husustur. Bu kanun sağ - sol tâbirini kullanmayacağım ama, Türkiye'de kendi görüşümüze göre, özel sektörün tohumunun kurutulması ile, yok edilmesi ile ilgili bir kanundur.

BAŞKAN — Sayın Çebi, lütfen usule geliniz.

Deniz İş Kanununun maddeleri üzerinde yapılan müzakerelerde hatiplerin beşer dakika müddetle konuşmalarının gerekliliği hakkında bir önerge gelmiştir. Bunun üzerinde konuşuyoruz.

AHMET ÇEBİ (Devamla) — Peki Sayın Başkanım.

Bu kanun işçi ile ilgili olduğu kadar, işverenle de ilgilidir. Bu kanun, daha doğrusu işverenle ilgilidir. İşveren olmazsa işçi olmaz, yok demektir. O bakımdan, önce iş yeri yaratacak tedbirleri alacağız, sonra o iş yerinde çalışacak işçinin hak ve hukukunu müdafaa edeceğiz.

BAŞKAN — Sayın Çebi lütfediniz, usule giriniz.

AHMET ÇEBİ (Devamla) — Peki Sayın Başkanım. Şimdi beş dakikada izah edilecek husus değildir bu kanunun maddeleri. Bu kanunun maddeleri üzerinde görüşürken arkadaşları uyaracağım. Arkadaşlara kanunun getireceği iyilikleri ve kötülükleri izah edeceğim. Her siyasi partinin görüşüne göre karanlık durum aydınlanacak, ona göre arkadaşlar reylerini kullanacaklardır. Bu beş dakikada izah edilemez. Beş dakikada 20 tane cümle söylenemez. Öyle gizli emeller, bu kanunun satırları arasında gizli ki, bunların açığa çıkarılması beş dakikada olmaz. Lütfen, istirham ederim, sayın milletvekilleri bu kanun Türkiye'nin hayatıyeti ile, istikbali ile, işvereni, işçisiyle ilgilidir. Önergeyi reddediniz. Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Önergenin lehinde Sayın Türkay, buyurun.

HASAN TÜRKAY (Çorum) — Muhterem arkadaşlarım, bu iki anakanunun tümü üzerinde yaptığımız konuşmalarda Türk işçisini ve

Türk işverenini, iş hayatımızı çok yakından ilgilendiren bu anakanunlar üzerinde siyasi çıkarları bir tarafa bırakacağız. Objektif bir görüşle memleketimizin gerçeklerine uygun bir şekilde bu kanunun biran evvel çıkmasının temennisinde bulunmuştum. Fakat görüyoruz ki, bir siyasi parti munhasıran bunu vesile ederek kendisine, ilerisi için bir yatırım yapmak cihetine gidiyor, Türk işçisi mustariboluyor, Türk işçisi inciniyor. İşte biz, onun için maddelerin üzerinde beş dakikadan fazla konuşulmasını lüzumlu görmüyoruz. Her hangi bir siyasi partinin çıkarına veya yararına yatırım yapılmasına meydan verilmemek için ve kanunda uzun boylu ihtilâflar olmadığı için, takririn lehinde oy kullanmanızı rica edeceğim. Saygılarımla.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, maddeler üzerindeki görüşmelerin beşer dakika ile kayıtlanması hususunda verilmiş bulunan önergelerin, usule göre, lehinde aleyhinde ikişer kişi konuşmuş bulunuyor. Usul meselelerini müzakere ederek biz asıl maksattan dışarı çıktık ve âdeta, bugün bu kanunun ikmal edilmesini isterken, usul müzakereleri ile saat 16,00 ya geldik. Şimdi beş dakika ile kayıtlanmasını istihdaf eden önergenin yanibaşında bir de, on dakika ile kayıtlanmasını istihdaf eden önerge vardır. Aykırılık itibariyle beş dakika ile kayıtlanmasını istihdaf eden önergeyi evvelâ oya sunacağım. O kabul edilmezse, bu sefer on dakika ile kayıtlanması hususundaki önergeyi oyunuzda sunacağım. Beş dakika ile tahdidi mutazammın önergeyi tekrar okutuyorum.

(Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Yüce Heyetin oyunu sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın Nazmi Oğuz, sizin teklifinizi oya koymayacağım.

Buyurun Sayın Ünlü. Sözümlü, Yüce Meclisin kararı üzere, beş dakika ile kayıtlanmıştır. Ona göre lütfen düzenleyiniz.

HASAN ÜNLÜ (Tunceli) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım, Deniz İş Kanununun Mecliste daha evvelece görüşülen, birinci maddesinin birinci bendinde, «iş bağıtı» deyimi vardır. Senatoda bu maddedeki bu deyim değiştirilmiş, hizmet akdi olarak yazılmış ve bu deyim bu şe-

kilde yerleştirilmiştir. Ben huzurunuzda hizmet akdi ile iş bağıtı arasında bir farkın mevcud olduğunu ve bu fark sebebiyle Senatoda değiştirilen ve hizmet akdi olarak yerleştirilen deyim kaldırılmasını ve daha evvelce Meclisimizde görüşülen birinci madde metninin aynen kabulünü arz ve teklif etmek üzere huzurunuzda gelmiş bulunuyorum.

«Hizmet akdi» ile «iş bağıtı» deyimi arasında fark mevcud olduğu için Senatoda bu şekilde değiştirilmesine taraftar değilim. Hizmet akdinin tarifi, Borçlar Kanununun 313 nci maddesinde yapılmıştır. Bu tarife göre «hizmet akdi» Borçlar Kanununda liberal ferdiyatçı zihniyetiyle tanzim edilmiş olup, akit serbestisi prensibinden hareket eder. Halbuki İş Kanununda iş bağıtı, sosyal ve himayeci zihniyet ile bir nizamla bağlanmıştır. Bu sebeple ruh ve gaye bakımından farklı bir manzara arz eder. Bâzı müelliflere göre, iş akdi, mevzuu iş alan bileümle akitleri; hizmet akdi, çıraklık akdi, istisna akdi, neşir, vekâlet ve bazan da tellâlık, komisyon ve vedia, nakliye akitlerini ifade eder. Hizmet akdi ise, bu iş akdinin çerçevesine giren akitlerden birisidir. İş bağıtıyla hizmet bağıtı arasında ayrıca şu farklar vardır; iş yeri bakımından fark mevcuttur.

BAŞKAN — Deniz İş Kanununun 1 nci maddesi üzerinde görüşüyoruz Sayın Ünlü.

HASAN ÜNLÜ (Devamla) — İş yeri bakımından fark olduğunu arz etmişim, Deniz İş Kanununun hizmet akdinde belirtilen duruma göre, hizmet akdinde iş yerini, işçi bizzat kendisi tâyin edebilir.

Misal olarak bir öğretmen, hususi ders verdiği zaman, kendi evinde de ders verebilir. Halbuki burada iş bağıtında ise iş yerini, doğrudan doğruya işveren tâyin eder, işçi kendisi tâyin edemez. Ayrıca çalışma müddeti bakımından da fark mevcuttur. Hizmet akdinde müddet, doğrudan doğruya Borçlar Kanununda belirtildiği gibi, mukavele ile tâyin edilir. Deniz İş Kanununda ise müddet, kanunla tâyin edilmiştir. Ve tasarıda bu suretle tâyin edilen müddetler mevcuttur.

Ücret yönünden de fark vardır. İş bağıtında Deniz iş kanunu tasarisında belirtildiği gibi, kanunla asgari ücret miktarı tâyin edilmiş vaziyettedir. Hizmet akdinde ise ücret, taraf-

ların rızasıyla tâyin ediliyor. Bu sebeple hizmet akdiyle, iş bağıtı deyimleri arasında, bu farklar, mevcud olduğu gibi başka farklar da vardır. Hizmet akdinde şümul yönünden taraflar arasında borç vaziyetini tâyin eder bağıtında ise taraflar arasında daha geniş ve şümul münasebetler tâyin ediyor.

Bu sebeple Yüce Meclisten istirhamım iş bağıtını şu şekilde kabul etmek üzere yani, mevzuu iş olan bileümle akitleri hizmet, çıraklık, istisna, neşir, vekâlet ve bazen de tellâlık, komisyon, vedia ve nakliye akitlerini ifade eder şekilde, iş bağıtını kabul ederek maddedeki «hizmet akdi» deyiminin kaldırılmasını ve daha evvelce Meclisimizde kabul edildiği şekilde «iş bağıtı» deyiminin aynen kabulünü ve Senatoda yerleştirilmiş bulunan «hizmet akdi» deyiminin kaldırılmasına karar verilmesini arz ve teklif ederim. Bu yönde bir önerge veriyorum. Kabulünü Yüce Meclisten tekrar rica ediyorum.

BAŞKAN — 1 nci madde üzerinde Sayın Nebioğlu, buyurun.

Sayın Ünlü, bu değişiklik önergelerimi Yüce Meclisin almış olduğu karar gereğince, bugün saat 15 e kadar vermiş olmanız gerekirdi. Buyurun Sayın Nebioğlu.

KEMAL NEBİOĞLU (Tekirdağ) — Sayın milletvekilleri, 1 nci maddenin gerçekten deniz işçileri için, yeterli hale getirilmesi gerekiyor, bu gereğe eğer inanıyorsak. Beş işçi deniz adamı çalıştıran gemiler veya işverenler hükmünün 1 nci maddeden çıkarılması gerekir. Düşünüm bir kere, bu kanun tasarısı görüşüldükten sonra, İş kanunu tasarısı müzakere edilecektir. Küçük bir işyerinde çalışmakta olan, kendi gücü ile çalışan, meselâ bir esnaf yanında bir işçi çalıştırdığı takdirde İş Kanununun getirdiği imkânlardan yararlanacaktır ki, bir küçük eskicinin çalıştığını ve yanında da tek bir yardımcı çalıştığını düşünün. Tek bir yardımcı çalıştırdığı için o eskici İş Kanununun kapsamına almacaktır. O yardımcıya kanunun teminatı sunulacaktır. Bu suretle sosyal Anayasamızın bir cephesini hayatımızda uygulamak imkânı bulunacaktır. Gelin görün ki, Deniz İş Kanunundan yararlanabilmek için ya aynı işverene aidolan gemilerin grostonilâtolarının toplamının 100 veya daha fazla ol-

ması veyahut asgari 5 işçi çalıştırması gerekmektedir. Küçük bir eskiçinin döner sermayesini, sermayesinin tutarını hesaplayın, bir de motor çalıştırabilecek güçteki kişinin sermayesini ve çalıştırdığı motorun gemiye bağlanmış olan sermayesini düşünün. 4 kişi çalıştırıyorsa, Deniz İş Kanununun kapsamına girmiyecektir ve kanunun getirdiği, getirmek imkânını bulabileceğimiz haklardan yararlanamayacaktır. Bu neyi sağlayacaktır biliyor musunuz? Kaçak işçi çalıştırma yolunu açacaktır. Gemi adamlarını çalıştıranlar, bu birinci maddeye dayanmak suretiyle, işyerinde dört kişi çalışmaktadır diyecek ve Deniz İş Kanununun kendi gemilerinde uygulanmaması için kaçak işçi çalıştırma yoluna gidecek ve işverenleri de biz bu yola itmiş olacağız. Karar Yüce Meclisinizindir.

BAŞKAN — Sayın Çebi buyurunuz.

AHMET ÇEBİ (Trabzon) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Sayın Nebioğlu arkadaşımızın ileri sürdüğü hususlara, biz Millet Partisi olarak iştirak etmiyoruz. Çünkü, İş Kanunu çıkmadı ki, ona atfedilerek, orada bir işçi çalışıyor, İş Kanunu kapsamına giriyor, burada dört işçi girmiyecektir, diyor. Orada da itiraz edeceğiz, belki orada da üç veya dört olacaktır. Onun için bir esasa bağlanmamış, kabul edilmemiş bir durumu, esas alan iddiasına iştirak etmiyoruz. Biz, memlekette özel sektörün doğmasını, büyümesini, canlanmasını, inkişaf etmesini istiyoruz. Bu inkişaf sahasında muhakkak ki, çalışanın hak ve hukukunu aradığımız, kanuna bağladığımız gibi, çalıştırınkini de aramak istiyoruz.

Şimdi bu kanunun 1 nci maddesinde, ister gemi tek olarak yüz grostonilâtodan fazla olsun, ister münferit gemilerin toplamı yüz grostonilâtodan fazla olsun, kanunun kapsamına giriyor, beş işçi çalıştıran işveren müessesesi de bu kanun kapsamına giriyor. Bu, özel sektöre ilk hareket hızı verecektir. Bu ilk hareket hızından sonra, iş eğer kazanan bir iş ise, yürüyen bir iş ise, memlekete hizmet getirecek bir iş ise bu muhakkak inkişaf edecektir, o zaman işçisi de artacaktır. Yoksa hiçbir işveren İş Kanundan kaçayım, işimi büyütmiyeyim zihniyeti içinde değildir. Zaten o tip zihniyetteki insanlar memlekete iş yapamazlar. Her sene

artan bir milyon nüfusumuzdan 500 bin kişisi çalışmak mecburiyetindedir. Devlet olarak bu 500 bin kişiye ve her sene geometrik dizi olarak gittikçe artacak işsize Devlet işyeri bulamaz. Özel sektöre canlanmak imkânı vermemiz lâzımdır. O bakımdan bu 1 nci maddede 4 işçi çalıştıran küçük müesseselerin canlanması ve büyümek imkânının verilmesi bakımından biz, Millet Partisi Meclis Grubu olarak, bu kanunun birinci maddesine müspet oy vereceğiz. Bu kanunun birinci maddesi kendi inancımıza göre, özel sektöre çalışma azmini, iş yapma azmini, işyeri yetiştirme azmini getirecektir ve bu kuvvetlenerek bir işyeri meydana gelecektir. Zaten aradığımız da memleketin işyerinin artmasıdır. Bu kanunun birinci maddesi, kendi iktisadi görüşümüze göre, memlekete hizmet getireceğinden, bunu tasvibediyoruz. Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Sayın Karcı, buyurunuz.

ALİ KARCI (Adana) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hiç şüphesiz İş Kanunu kapsamına giren işyerleriyle Deniz İş Kanunu kapsamına giren işyerleri arasında açık bir fark vardır. Ama bu açık fark, her şeye rağmen, İş Kanunu kapsamına giren bir kişi kanunun teminatı altına alınırken, deniz işyerlerinde yani gemilerde çalışan gemi adamlarından dört tanesinin bir yerde çalışması halinde, kanunun teminatı altında bulunmayışından bu gemi adamlarının günahı nedir? Evvelâ bunu soruyorum?

Ben işi, Anayasa açısından ele alacağım ve Anayasadaki imkân ve fırsat eşitliğine karşı oluşu noktası üzerinde durarak diyeceğim ki, sizler bu beş kişi olan kısma lütfen hayır deyiniz ve bu suretle Anayasadaki fırsat ve imkân eşitliği, bütün işyerlerini kendi kapsamı altına alsın. Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Güler buyurunuz.

ABDURRAHMAN GÜLER (Çorum) — Muhterem arkadaşlarım, İşçi Partili arkadaşlarımız, ısrarla görüşlerini belirtmek üzere, kürsüyü işgal etmemiş olsalardı, bu kanunu biran evvel çıkartabilmek için vaktinizi almak maksadıyla söz almıyacaktım. Fakat, o kadar aşikâr bir istismarla karşı karşıyayız ki, bunu cevaplamadan, sükûtle geçiştirmenin doğru olmayacağı kanaatindeyim.

Deniyor ki, İş Kanununda bir işçi çalıştıran işyerleri İş Kanununa tabi oluyor da Deniz İş Kanununda beş gemi adamından az işçi çalıştıran işyerleri İş Kanununa tabi olmuyor. Bu, tamamen açık bir istismardır. İşte bu istismarın madde vesikası da bu maddenin içinde mün-demiştir. Okuyorum:

«Bakanlar Kurulu ekonomik ve sosyal ge-rekler bakımından bu kanun hükümlerini yukarıdaki bendlerin kapsamı dışında kalan gemilerle, gemi adamlarına ve bunların işverenlerine kısmen veya tamamen teşmiline yetkilidir.»

Yani, maddenin içinde Bakanlar Kurulu-na, Büyük Meclis öyle bir yetki veriyor ki, memleketin sosyal ve ekonomik şartları dikkate alınarak, bir gemi adamı çalıştıran işyerine dahi bu kanunu ilerde teşmil etmek imkânı vardır. Bu böyle olunca, gemi adamlarıyla di-ğere iş sahasında çalışan işçiler arasında eşitsizlik mevcut kalmıyor. Bu, tamamen istismardan ibarettir. Maddenin böylece kabulünde memleketin sosyal ve ekonomik gerçekleri bakımından fayda vardır.

ALİ KARCI (Adana) — Meclis Hükümete bıraksın, yapsın.

ABDURRAHMAN GÜLER (Devamla) — İkinci husus, Sayın Millet Partili arkadaşına cevaptır. Bu arkadaşımız, 19 ncu asrın İngiliz liberalistlerinin görüşüne paralel olarak, sadece Türkiye'nin iş meselesini işveren zaviyesinden değerlendirmekte, işçiden evvel işverenin geldiği gerekçesine, görüşüne istinadettirmektedir. Bu kanunun metninde olmadığı halde, bir maddesi ile dahi iddiasını ispat edemeyecek durumda iken, bu kanun kabul edilirse, işverenlerin kökü kazınacaktır gibi, tamamen kavlimücerrette kalan, bu kanunun ruhu ile metni ile kabili telif olmıyan bir görüşü huzuruza getirmektedir.

Kanuna esas olan ruh şudur; işçilerle işverenlerin menfaatlerini dengede tutmaktır. Bu kanun, bu ruhla hazırlanmıştır. Bu kanunun bugünkü görüşü ne işveren ne işçi; işverenlerle işçinin menfaatini dengede tutmak ve bunun neticesinde de topyekûn Türk Milletinin menfaatini gözönünde bulundurmaktır.

AHMET ÇEBİ (Trabzon) — Onu tatbikat gösterecektir.

BAŞKAN — Sayın Çebi..

ABDURRAHMAN GÜLER (Devamla) — Bugün Türkiye'nin meselesini sadece işveren veya sadece işçi zaviyesinden çözmeye imkân yoktur. Esas olan, işveren ile işçi menfaatlerini dengede tutan görüştür. Bu görüş bu kanuna bu tasarıya hâkimdir.

Üçüncü bir sayın arkadaşım, hizmet akdiyle iş akdinin aynı mahiyette olmadığı görüşünü savundular. Bu husus, doktrinde de ihtilâflıdır. Fakat Danıştay - tarih ve numarasını hatırlayamıyorum - son verdiği bir kararında, iş akitlerini de hizmet akdi mahiyetinde görmüştür. Danıştayımızın vermiş olduğu bu kararın gerekçesi okunduğunda gayet tatmin edicidir, doğrudur, şu formülle bu, gayet güze izah edilmektedir : Her iş akdi bir hizmet akdidir, fakat her hizmet akdi bir iş akdi değildir.

BASKAN — Sayın Güler lütfen bağlayınız.

ABDURRAHMAN GÜLER (Devamla) — Bu bakımdan, iş akdi ile hizmet akdi arasında ayrılık vardır. Burada iş bağıtı tâbirinin kullanılması hatalı değildir. Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Başka söz istiyen?.. Yok. 1 nei madde üzerinde verilmiş bulunan değişiklik önergesini okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

1 nei maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

«Madde 1. — Bu kanun denizlerde, göllerde ve akar sularda, Türk Bayrağını taşıyan gemilerde bir hizmet akdiyle çalışan gemi adamları ve bunların işverenleri hakkında uygulanır.

Bu kanunun uygulanmasında; sandal, mavna, şat, salapurya gibi olanlar da gemi sayılır.»

Ankara

Rıza Kuas

Hatay

Yahya Kanbolat

BAŞKAN — Değişiklik önergesini Yüce Heyetin oyuna sunuyorum :

Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Değişiklik önergesi kabul edilmemiştir.

Birinci maddeyi, metinde yazılı şekliyle oyu-nuza sunuyorum : Kabul edenler... Etmiyenler... Birine madde aynen kabul edilmiştir.

İşveren, gemi adamı, kaptan ve işveren vekilinin tarifi

Madde 2. — Bu kanunun uygulanmasında,

A) Gemi sahibine veya kendisinin olmıyan bir gemiyi kendi adına ve hesabına işleten kimseye «işveren» denir.

B) Bir hizmet akdine dayanarak gemide çalışan kaptan, zâbit ve tayfalarla diğer kimsele-re «gemi adamı» denir.

C) Gemiyi sevk ve idare eden kimseye veya zorunlu sebeplerle görevi başında bulunmaması halinde ona vekâlet eden kimseye «kaptan» denir.

Ç) Kaptan veya işveren adına ve hesabına harekete yetkili olan kimseye «işveren vekili» denir.

İşveren vekilinin bu sıfatla gemi adamlarına karşı muamele ve taahhütlerinden doğrudan doğruya işveren sorumludur.

BASKAN — İkinci madde üzerinde Sayın Kuas ve Sayın Kanbolat tarafından verilmiş bulunan değişiklik önergesi vardır, okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

2 nei maddenin Ç bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

«C) İşveren adına ve hesabına harekete yetkili olan kimseye işveren vekili denir. Aneak kaptan ve zâbitler işveren vekili olamazlar.»

Ankara
Rıza Kuas

Hatay
Yahya Kanbolat

BAŞKAN — Sayın Kanbolat, buyurunuz ikinci madde üzerinde. Sözüünüzün beş dakika ile kayıtlı olduğunu biliyorsunuz.

YAHYA KANPOLAT (Hatay) — Sayın milletvekilleri; tasarının ikinci maddesine itirazımız vardır. Maddenin (b) bendi ile kaptan gemi adamı sayılmaktadır. Aynı maddenin (ç) bendine göre kaptan, işveren sıfatını almaktadır. Kanun tasarısı, kaptan çok yetkiler veren bir mahiyettedir. Örneğin, dokuzuncu maddeye göre, «kaptan işveren vekili olarak» işveren adına dilediği gemi adamı ile hizmet akdi yapabilmekte, bu hizmet akdinin belli bir süre ve sefer için, yahut süresiz olmasını tâyin edebilmekte, gemi adamına çalışma ve kimlik kartesi verebilmekte ve bunları işveren adına imzalıyabilmektedir. 14 neü maddenin birinci bendine göre kaptan, dilediği zaman işveren adına her hangi bir gemi adamı ile hizmet akdini feshedebilmektedir ve kaptan, 16 nei maddenin (d) bendinin 2 nei fıkrasına göre, hem

bir gemi adamı olarak sendika üyesi olabilmekte ve hem de her hangi bir gemi adamının sendika üyesi olması dolayısıyla onunla olan hizmet akdini, ölenlere ait hizmet tutarının üç katını tazminat olarak ödiyerek feshedebilmektedir. Bu şekliyle kaptan, aynı anda hem işveren ve hem de işçi durumundadır. Bir insan, aynı anda hem işçi ve hem de işveren vekili olamaz. Deniz işçileri ile ilgili sendikalaşma hareketini sağlam esaslara oturtmak bakımından, kaptanların işveren vekili olamayacaklarını açık bir hükme bağlamak zorundayız. Bu şekilde gemi adamları arasında haksız bir ayırım yapmamış olacağız. Saygılarımla.

BAŞKAN — Başka söz istiyen yok. İkinci madde üzerinde verilmiş bulunan önergeyi tekrar okutuyorum.

(Ankara Milletvekili Rıza Kuas ve Hatay Milletvekili Yahya Kanbolat'ın önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Değişiklik önergesini Yüce Heyetin oyuna sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Önerge reddedilmiştir.

2 nei maddeyi metinde yazılan şekliyle oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... 2 nei madde aynen kabul edilmiştir.

3 neü maddede değişiklik önergesi yoktur, maddeyi okutuyorum.

Saklı hükümler

Madde 3. — Türk Ticaret Kanununun deniz ticaretinden bahseden dördüncü kitabındaki kaptan ile işveren arasındaki ilişkilere ait hükümler saklıdır.

BAŞKAN — 3 neü maddeyi yazılan şekliyle oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

4 neü maddede değişiklik önergesi yoktur, 4 neü maddeyi okutuyorum.

Yabancı gemi adamları

Madde 4. — Bu kanun hükümleri, müteakibiyet esaslarına göre Türk gemi adamlarına aynı mahiyette haklar tanıyan devletlerin uyuşunda olup bu kanun kapsamına giren gemilerde çalışan gemi adamlarına da uygulanır.

BAŞKAN — 4 neü maddeyi metinde yazılı olan şekliyle oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... 4 neü madde aynen kabul edilmiştir.

5 nei maddede değişiklik önergesi yoktur. Maddeyi okutuyorum.

Yazılı akit

Madde 5. — Hizmet akdi işveren veya işveren vekiliyle gemi adamı arasında yazılı olarak iki nüsha yapılır ve taraflardan her birine birer nüsha verilir.

BAŞKAN — 5 nei maddeyi metinde yazılı şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 5 nei madde aynen kabul edilmiştir.

6 nei maddede değişiklik önergesi yoktur, 6 nei maddeyi okutuyorum.

Yazılı akdin şekli

Madde 6. — Bu kanuna göre yapılacak yazılı akitlerle aşağıdaki hususların bulunması gerekir:.

I - İşverenin adı ve soyadı ile ikametgâhı adresi,

II - Gemi adamının adı, soyadı, doğum tarihi ve yeri, sicil numarası ve ikametgâh adresi,

III - Gemi adamının çalışacağı geminin ismi, sicil numarası, grostonilatosu ve kaydedildiği sicil dairesi (Gemi adamının aynı işverenin muhtelif gemilerde çalışması ihtimali mevcutsa, bu hizmet akdinde ayrıca belirtilir),

IV - Akdin yapıldığı yer ve tarih,

V - Gemi adamının göreceği iş,

VI - Gemi adamının hizmete başlayacağı tarih ve yer,

VII - Hizmet akdinin belli bir süre için yapılmış olup olmadığı, belli bir süre için yapılmış ise süresi veya sefer üzerine ise hangi sefer olduğu,

VIII - Kararlaştırılan ücret esası ile miktarı,

IX - Ücretin ödeme zamanı ve yeri,

X - Avans şartları,

XI - Diğer iş şartları,

XII - Tirimeçiler ve ateşçiler ile yapılacak hizmet akitlerinde 25 . 5 . 1959 gün ve 7292 sayılı Kanunla onanan sözleşmenin özeti.

BAŞKAN — Altıncı maddeyi metinde yazılı şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde aynen kabul edilmiştir.

Yedinci maddeyi okutuyorum:.

Belirli süre veya sefer için akit

Madde 7. — Hizmet akdi belirli bir süre veya sefer için yahut süresiz olarak yapılabilir.

I - Belirli bir süre için yapılmış hizmet akdi bu sürenin bitiminde sona erer. Hizmet akdi gemi seyir halinde iken sona ererse akit, geminin ilk limana varmasına ve güvenlik altına alınmasına kadar devam eder.

II - Belirli sefer için yapılmış hizmet akdi, akitte yazılı seferin sonunda geminin vardığı limanda yükünü boşaltmasıyla sona erer.

BAŞKAN — Yedinci madde üzerinde verilmiş bulunan değişiklik önergesini okutuyorum:

Millet Meclisi Başkanlığına

7 nei maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

«Madde 7. — Hizmet akdi süresiz olarak yapılır. Belirli bir süre veya sefer için hizmet akdi yapılamaz.»

Ankara

Rıza Kuas

Hatay

Yahya Kanbolat

BAŞKAN — Sayın Kanbolat, buyurunuz.

YAHYA KANBOLAT (Hatay) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, hizmet akdinin belirli bir süre veya sefer için yapılabilmesi, gemi adamları bakımından her türlü iş emniyetini ve istikrarını ortadan kaldırmaktadır.

Tasarımın 7 nei maddesine göre, İstanbul'dan İzmir'e yapılacak bir sefer için işveren, gemi adamıyla İzmir'de sona erecek bir - iki günlük bir hizmet akdini yapabilecektir. Ancak, 8 nei madde uyarınca işveren, hizmet akdini dilediği takdirde belirli bir sefer veya belirli bir süre için uzatabilecektir. Bu şekilde tasarı işverene, gemi adamını daimi şekilde işsizliğe mahkûm etmek yetkisini tanımaktadır. İşverene tanınan bu hakkı, Anayasamızın çalışan insanlara tanıdığı sosyal adalet esprisi ile bağdaştırmak mümkün değildir. Onun için, hizmet akitlerinin istisnasız olarak süresiz şekilde yapılması gerekir. O yolda öneremiz vardır. Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Nebioğlu buyurunuz.

KEMAL NEBİOĞLU (Tekirdağ) — Sayın milletvekilleri, görünmektedir ki, ikinci maddeden yedinci maddeye kadar her hangi bir

değişiklik önergesi vermediğimiz gibi, söz de almadık. Zira, o konularda her hangi bir itirazımız yoktu. Bu da göstermektedir ki, biz Deniz İş Kanununun Meclisten çıkmasının gecikmesinden yana değiliz.

Sayın Güler, işverenle işçi menfaatleri dengede tutulabilmesi gerektiğini ifade ettiler ve gerek Deniz İş Kanununun, gerekse İş Kanununununu getirmekte olduğunu ifade ettiler.

BAŞKAN — Sayın Nebioğlu, lütfen madde üzerinde, 7 nci madde üzerinde..

KEMAL NEBİOĞLU (Devamla) — Eğileceğim Sayın Başkan..

7 nci Maddede çalışmakta olan gemi adamına, gerekli iş emniyeti verilmemektedir. Şöyle ki; İşveren dilediği takdirde, gemi adamı da bulabildiği takdirde, kısa süreli iş akitleri, işbağlıları yapmak imkânına sahiptir. Bu suretle işçi, işine bağlanamayacaktır. Bir insan ki bilirse filân tarihte, filân günde işi son bulacaktır, o işyerine onun bağlanmasını beklemek, çok büyük iyimserlik demektir. Bir müessesenin rantlı çalışabilmesinde, rasyonel bir çalışma düzenine girebilmesinde öncelikle işçinin işyerine bağlanması gerekir. İşçiyi işyerine bağlayamadığımız takdirde, kendisinden gerekli beklenen işgücünü vereceğini ümidetmemeliyiz. Anayasamız işgüvenliğini getirmiştir. En büyük korku, insanın yarımın tohlikesi, yarımın korkusudur. Kişi bilirse ki, işyerinde daim olarak bulunabilecektir, çalışabilecektir, hiç şüphesiz o işyerinde, işyerine bağlanmak imkânlarını bulacaktır. Bir memur düşününüz, ertesi günü işe gittiği vakit, bugün sana iş yok dendiği takdirde o memurdan gereken randıman alınabilir mi? İşçi ile memur arasında ne fark vardır? Süreli olarak yapılacak iş âkitlerinde işverene de yararlı olmak değil, zararlı olma yolunu tutmuş olacaksınız. Belki kısa süre içinde işçinin haklarını vermemek suretiyle işçi çalıştırmak, bazı işverenlerin menfaatine, kısa süreli de olsa, yararlı olabilir. Madem ki, uzun seneler uygulanacak bir Deniz İş Kanunu görüşüyoruz, o halde geleceği de göz önünde bulundurmak suretiyle kişilerin istikballerinde filânca tarihte işsiz kalacağı korkusunu uyardırmamak gerekir. Bu bakımdan süreli, muayyen süreli işbağlılarının kanuna girmemesi için verilmiş olan değişiklik önergesine oy vermemizi saygılarla arz ederim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Karıcı.

ALİ KARCI (Adana) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, sözlerime somut bir örnekle başlamak istiyorum.

İstanbulda bir komşumuz var, telsize, gemilerde çalışır. Fakat, daimi olarak bir gemiyle bazen iş bulamıyor, iş bulamadığı vakit de, bir süre için, ya da bir sefer için gidiyor. Şimdi bu kanunun, sefer için hizmet akdi yapması, işte bu gibi kimselerin çoğalmasına ve dolayısıyla işverenlerin ileride tazminat vermemesine yol açar. Eğer biz, buradaki sefer kaydını kaldırır, uzun bir süreye bağlayacak olursak, bu suretle gemi adamları da çalıştıkları yerlerle yarınlarından emin ve kanunun teminatı altına alınmış ve çıkarıldıkları vakit de tazminata hak kazanmış olurlar. Oysa bu madde bu şekliyle, bu hakkı gemi adamlarının elinden almaktadır. Bu bakımdan Yahya Kanbolat ve İza Kuas arkadaşlarımızın verdikleri değişikliğe önergesine bütün arkadaşların olumlu oylarını kullanacaklarına inancımı belirtir, saygıyla selâmlarım.

BAŞKAN — Sayın Enver Turgut buyurun.

ENVER TURGUT (İzmir) — Muhterem arkadaşlarım, biraz evvel burada konuşan arkadaşlarımız bu kanun teklifleri komisyonlarda görüşülürken de orada bulunmuşlardı ve o müzakereler esnasında da fikirlerini ifade etmişlerdi. Hizmet akdi belirli bir süre veya sefer için veya süreksiz olarak yapılabilir. Zaten ileride bu işyerlerinde yapılacak toplu sözleşmelerle bağlanır. Binaenaleyh buna da kesin bir ifade sürekli bir akit yapmak zaten bizim yaşama imkânlarımıza da mânidir. Binaenaleyh, hem işçi ve hem de işveren, belirli veya belirsiz, bir süre için akit yapılabilir. Bu bakımdan bu kanunun metninde yazıldığı gibi, en iyi şekilde yazılmış ve ifade edilmiştir. Bu şekilde kabulünü saygı ile rica ediyorum. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Çalışma Bakanı, buyurunuz.

ÇALIŞMA BAKANI ALİ NAILİ ERDEM (İzmir) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım, esasında üzerinde konuşulan fıkra, Borçlar Kanununun umumi esasları muvacehesinde kâleme alınmıştır. Bir hizmet akdinin süresini tâyin ve tesbitte modern hukuk kurallarının ahkâ-

mı ne ise, onlar nazarı itibara alınır. Şahsi, indî düşünceler nazarı itibara alınmaz. Borçlar Kanununda hizmet akdi, süreli, süresiz veyahut o işe munhasır olmak üzere müddet bakımından vaz'eder. Maddeyi tetkik ettiğimiz zaman fıkra budur. Belki bir iş, munhasıran o iş münasebetiyle yapılır, veyahut belli bir müddet için yapılır veyahut belirsiz bir süre için yapılır. Kaide, borçlar hukukunun koyduğu esastır. Bunun tamamıyla aksini düşündüğünüz takdirde bu şu demektir: Borçlar Kanununun ortaya koyduğu hizmet akitlerindeki süreye mütaallik olan kısmını bu madde ile tadil edeceğim, anlamı bu konuşmalarda yer alıyor demektir. Esasında kanunun hazırlanmasındaki espri hukuk yönünden budur. Ekonomik ve sosyal yönünden meseleyi tetkik ettiğimiz zaman, ekonomik yönden mesele, Sayın Enver Turgut Bey arkadaşımın ortaya koyduğu Toplu Sözleşmeler düzenidir. Sosyal yönden meseleyi nazarı itibara aldığımız takdirde, plânlı kalkınma devresinin içinde çalışmakta bulunan Türkiye'mizin sosyal yapısına cevap vermek için getirilmiştir. Binaenaleyh, meselenin ekonomik yönü toplu sözleşmelerdir. Meselenin sosyal yönü, henüz geri kalmışlıktan kurtulma gayretleri içerisinde bulunan Türkiye'nin, sosyal yapısına cevaptır. Meselenin hukukî yönü Borçlar Kanununun hizmet akdine mütaallik olarak kısmıdır. Binaenaleyh bu şekli ile maddenin fıkra kısmının muhafaza edilmesi zaruridir. Arz ederim. Hüürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Kuas, buyurunuz.

RIZA KUAS (Ankara) — Muhterem arkadaşlarım, Deniz İş Kanunu madde 7 : «Hizmet akdi belirli bir süre veya sefer için, yahut süresiz olarak yapılabilir.» Gelen kanun metni bu.

Anayasa madde 42 : «Devlet, çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için sosyal, iktisadi ve malî tedbirlerle...» Çebi arkadaşım dinlesin, burada mı bilmiyorum. «... tedbirlerle çalışanları korur.» der. Devlet kimi korumuş?... Çalışanları korur. Anayasanın emri bu. Anayasa demiyor, çalıştıranları korur. Çalıştıranlara iş sahası açmak da demiyor. Denizcilik Bankası zaten Devlet gemilerine vermiyor, tutuyor özel gemilere iş veriyor, onlara iş buluyor. İş bulunmuyorsa iş açmak Devlet'in vazifesidir, tamam. Ama Devlet, iktisaden zayıf, iktisaden başkalarına muhtaç insan-

ları korumakla görevlidir. Anayasanın maddesi bu. Bu tarafta da çalışma hayatının istikrarlılık içinde gelişmesi var. Ne demek istikrarlılık içinde gelişme? Gemi sefere gidecek, buluyorlar oraları, Tophane'den, bir aylık mukavele ile geliyorlar, geliyorlar, hattâ başka memleketlerde de bırakabiliyorlar. Peki işçinin kıdem tazminatı nerede? İhbar tazminatı nerede? Senelik ücretli zihinleri nerede?

Enver Turgut arkadaşım dedi ki, «Bunlar toplu sözleşmelerle olacak.» Sayın Çalışma Bakanı da oraya işaret etti. Galiba Enver Turgut arkadaşım veyahut Çalışma Bakanı arkadaşım hiç toplu sözleşme yapmamışlar. Yüzlerce toplu sözleşme yaptık biz. İşverenlerimiz, kanunun verdiği hakkı sen benim elimden nasıl alacaksın, diyor. Yani burada meseleleri toplu sözleşmelere bırakmak, işçi ve işveren münasebetlerinin çatışmalarına yol açmak demektir. Esasen işçi işveren münasebetlerini, esaslı şekilde kanunla düzeltirsek, toplu sözleşmelerde grevlere gitmek, işverenlerle çatışmak durumlarını önlemiş oluruz. Toplu sözleşme yaptık, ne yapacağız? Diyeceğiz ki, «Efendim sefere giderken, gelirken toplu sözleşme yapılacak. İşveren karşınıza dikiliyor, diyor ki, bana hak vermiş bu kanun. Ben belirli bir süre için imzalarım hizmet mukavelesini. Hizmet mukavelesini belirli bir süre için imzalamama hakkı vermiş bana kanun. Sen toplu sözleşmelerle gelip kanunun bana verdiği hakkı nasıl elimden alacaksın?» diyor, dretiyor. Maalesef, iş teminatını bugüne kadar iş yerlerimizden almadık. Şu anda lâstik iş kolunda yüzlerce işçi sokağa atılmaktadır İstanbul'da. İş teminatını alamıyoruz. İşverenler; kanun bana bu hakkı veriyor, sen toplu sözleşmelerle benden nasıl alırsın, diyor. Toplu Sözleşme Kanununun bazı maddelerinde de kanunun verdiği haklar; bu kanunun içindekiler, aksine yapılan maddeler hükümsüz değildir, diyor.

Şimdi arkadaşlarım, Anayasa maddesi; daimî iş sağlamak, yarından emin işçileri yaşatmak mecburiyetini Büyük Millet Meclisine veriyor. Ama biz diyoruz ki, dengeli bir yaşama, dengeli bir şey kuracağız, bu kanunla. Dengeyi kime karşı kuracağız? Bunu anlamıyorum ben. Yani gemi sahibiyle işçinin dengesini kuracağız?. Nasıl kurulacak bu denge? Benim aklım ermiyor 2 000, 3 000, 5 000 kişi çalıştıran iş yerlerinde bir

işveren, istediği gibi hareket ediyor, biz dengeyi kuramıyoruz.

BAŞKAN — Sayın Rıza Kaus, lütfen tamamlayınız.

RIZA KAUS (Devamla) — Kanunun 7 nci maddesinde : «Hizmet akdi belirli bir süre veya sefer için yahut süresiz olarak yapılabilir» deniyor.

Şimdi arkadaşlarımız, işçi her sene 12 gün, 15 gün, 20 gün kadar ücretli izin hakkı kazanırlar. Eğer böyle bu madde olduğu gibi çıkarsa, gemi adamları arkadaşlarımız ne senelik izinlerden, ne de sosyal haklardan istifade edemezler.

Yine Çalışma Bakanımız konuşmalarında ifade etiler...

BAŞKAN — Sayın Kuas, müddetiniz doldu, lütfen cümlelerinizi tamamlayınız. Biraz evvel de ikaz ettim.

RIZA KUAS (Devamla) — Affedersiniz.

Geri kalmışlıktan kurtulmak, efendime söyleyeyim, işçi ve işveren münasebetlerini dengede tutmak... Yine bir arkadaşım da konuşmasında işaret ettiler, Türkiye'de her sene 500 000 işçi iş sahasına atılmaktadır, bu 500 000 kişiyi, iş sahasına atılanları düşününerek, özel sektörü ürkütmiyelim, daima özel sektöre öncelik verelim, dediler. Yani, hep özel sektöre öncelik verilmesi hususunu ileri sürdüler. Mecburiyetler, istisnalar hep işçinin üzerine inşa edilmek isteniyor. Çalışma Bakanımızın konuşmaları da bunun içinde mütalâa edilmelidir. Memleketin kalkınması, geri kalmışlıktan kurtulması daima işçi sınıfının kemerlerini, sıkmasına bağlıdır.

Muhterem arkadaşlarım...

BAŞKAN — Sayın Kuas tamamdır, zamanınız doldu.

RIZA KUAS (Devamla) — Bağhyorum efendim, müsaade ederseniz.. Gemi adamlarının, gemilerde çalışan kardeşlerimizin iş teminatını garantiye almak istiyorsak verdiğimiz önergeye müspet oy verilmesini istiham ediyorum.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Özarda, buyurunuz.

REŞAT ÖZARDA (Ayda) — Sayın milletvekilleri, bir defa şu kürsüden Anayasa sunun hakkını korur, bunun hakkını korur

diye, sık sık polemikler yapılmaktadır. Bir gerçek vardır ki, Anayasa 32 00 000 luk Türk Milletinin her ferdini aynı derecede korur. Türkiye bölünmez bir bütündür, her ferdim kanunlar nazarında, Anayasa nazarında eşit korunma hakkı vardır.

Şimdi arkadaşlarımızın endişesi bir bakımdan haklı, bir bakımdan haksız görülebilir. Deniz işçilerinin bir statüye bağlanması bahis konusu olduğu zaman, denizde çalışan işçileri karada iş yerlerinde çalışan işçilerden ayırdeden bazı sebepler vardır, farklar vardır. Elbette Devletin, Denizyollarının veya armatörlerin devamlı sefer yaptığı gemilerde, her hangi bir sefer için geçici mukavele yapmak gibi, şey akla gelmez. Yüzlerce işçi çalıştıran müesseselerde böyle şey akla gelmez. Bu müesseseler ne zaman bir sefer için, geçici bir sefer için işçi alır. Gemide her işçinin yaptığı iş hesaplanmıştır, ölçülmüştür. Bir işçinin eksikliği halinde geminin yürütülmesinde aksaklıklar meydana gelir. Her hangi bir işçi bir suç işler, bulunduğu yerde ve başka bir yerde tevkif edilir. Hastalanır, muayyen bir müddet istirahat etmesi lâzım.

Şimdi gemi mevcut kadrosundan, üç, beş işçi noksanıyla yola çıkamaz. Ama o işçilerin de kanuni hakları vardır; onun neticesini beklemek mecburiyetindedir, istirahatını, iznini ve sairesini. O seferi kendi işçisinden ekşik bir kadro ile yapmak, bunun yerine de o sefer için geçici bir süre ile başka işçi almak zarureti meydana gelebilir, ve bunlar her zaman olağan şeylerdir. Diğer taraftan 5 işçiye kadar çalıştıran mavnâ ve saire gibi işyerlerini bu kanunun kapsamı içine koyuyoruz. Bunların içinde mevsimlik iş yapanlar vardır; yazın muayyen bir müddet içinde gider üç ay, dört ay bir sünger avcılığı yapar, ondan sonra gelir, dokuz ay çeker gemisini iş yapmaz. Şimdi, senede üç ay veya dört ay gibi kısa süreli iş yapan küçük bir gemi sahibini, bir motor sahibini o iki üç aylık iş süresi içinde alacağı işçileri devamlı bir iş akdine tabi tutmak işçiyeye ne menfaat sağlar, bunu anlıyamıyorum. Bir memlekette kanunlar, tâli kanunlar, esas anakanunlara muvazi olarak çıkarılır, hazırlanır. Birbirine uygunluğu şarttır. Ticaret Kanu-

numuz iş akdini hükümlere bağlamış, bu hükümlere muvazi olarak da bu kanun getirilmiş. Bu çıksın, tatbik edilsin, memlekette bunun kötü tatbikatı görüldüğü takdirde elbette ki bunun da değiştirilmesi yoluna gidilecektir. Yeter ki, bu kanun bir an evvel çıkıp, Türk deniz işçisine kendi haklarını sağlamakta bir imkân vermiş olsun.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Abdurrahman Güler, buyurunuz.

ABDURRAHMAN GÜLER (Çorum) — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Kuas, Anayasa bakımından tamamen yanlış anlamalara meydan verebilecek, Anayasanın ruhu ile, metni ile telif edilemeyecek bir görüşü ortaya koydular. Bunu cevaplamak için huzurunuzda çıktım.

Anayasa sadece çalışanları Devlet korur diye bir kaide vaz'etmiş değildir. Anayasanın 42 nci maddesinden evvel 40 nci maddesi vardır. 40 nci maddesi : «Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir. Özel teşebbüsler kurmak serbesttir.» dedikten sonra, «Devlet özel teşebbüslerin, millî iktisadın gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır» demek suretiyle özel teşebbüse de yer vermiş, özel teşebbüsün gelişmesini, güvenliğinin sağlanmasını teminat altına almıştır. Benim, biraz evvelki konuşmamda bahsetmiş olduğum denge işte bu dengedir. Anayasa görüşü olan bu görüşe göre, özel teşebbüsü korumak, özel teşebbüsleri geliştirmek Devletin alacağı tedbirler meyanında olduğu gibi, bu özel teşebbüslerde çalışan vatandaşları da korumak, işçileri de korumak, koruyucu tedbirleri almak Devletin görevleri arasındadır. Bu /bakımdan Anayasamız ne sadece işçileri, ne de sadece işverenleri ele almış değildir. Gene biraz önce belirttiğim gibi, işverenlerle işçilerin menfaatlerini dengeli tutmak görüşünü getirmiştir. Bu bakımdan Anayasamızın görüşü tek taraflı değildir, millî menfaat açıktır, millî menfaat eğilimlidir. Şimdi 7 nci maddenin birinci fıkrasında arkadaşlar getirmiş oldukları taktirde diyorlar ki, deniz işçileri yani, gemi adamlarının yaptığı akitler süresiz olsun. Bu tamamen Anayasaya aykırı bir görüştür. Bunun nedeni de şudur : Herkes dilediği alanda çalış-

ma ve sözleşme hürriyetine sahiptir. Eğer gemi adamlarının yapacağı akitleri sadece süresiz vasfı ile takyidederseniz Anayasanın kabul etmiş olduğu sözleşme hürriyetini çignemiş olursunuz. Anayasa, işçilere de, işverenlere de sürekli, muayyen bir iş için veya süresiz akit yapma hürriyetini tanımış ve bu suretle bu maddede bir ihtiyarılık getirilmiştir, akit serbestliği esası kabul edilmiştir. Sayın Bakanımızın belirtmiş oldukları gibi, hukukî mesnedi hizmet akdine paraleldir. Bu bakımdan bu maddenin aynen kabul edilmesi lâzımdır. Taktirin kabul edilmesi halinde Anayasaya aykırı bir madde kabul edilmiş olacaktır. Saygılarımla.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, görüşmekte olduğumuz konu, Deniz İş Kanunu tasasının 7 nci maddesidir. Burada Anayasanın muhtelif maddelerinin kıyaslanması ve muhtelif maddelerinin müzakeresini yapamamaktayız. Bu sebeple maddeler üzerinde görüşmeler cereyan ederken her hatip kendine göre bir Anayasa kaidesi aramasın lütfen.

KEMAL NEBİOĞLU (Tekirdağ) — Söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Nedir Sayın Nebioğlu, söz mü istiyorsunuz?

Bir dakika lütfen. Komisyon adına söz istiyormuşsunuz, buyurun.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ İSMAIL HAKKI BOYACIOĞLU (Burdur) — Muhterem Başkan, muhterem arkadaşlarım, müzakeresi yapılan madde, ne Anayasaya aykırıdır ne de hukukun umumi prensiplerine aykırıdır. Medeni Kanunda bir akit serbestisi vardır. Taraflar iradelerini serbestçe beyan ederler ve bunun neticesinde akit vücut bulur. Buradaki hizmet akdi de aynı şekilde bir akittir. Tarafların serbest iradelerinin birleşmesinden vücut bulur. Biz bunu kanunla takyidedersek, siz mukavelenizi, hizmet akdinizi muayyen bir süre için yapmak zorundasınız dersek, o zaman tarafların iradesine kanunla set çekmiş oluruz. Binaenaleyh, hürriyet düzeni içerisinde tarafların akit yapmak serbestisini de Anayasa tanımıştır. Bu itibarla maddenin Anayasaya aykırı bir tarafı yoktur, lütfen kabul buyurulmasını arz ederim.

BAŞKAN — Sayın Nebioğlu.

KEMAL NEBİOĞLU (Tekirdağ) — Hiç şüphesiz kanun tasarıları görüşülürken bize rehber olacak anakanun Anayasadır. Bu sebeple de Anayasa açısından kanunların maddelerini eleştirmek bir milletvekilinin her şeyden önce görevidir. Meseleyi bu açıdan değerlendirmek de bir mecburiyettir.

BAŞKAN — Sayın Nebioğlu, bunu eğer Başkanın biraz evvelki beyanını kasederek kinaye yolu ile sövlüyorsanız, Başkanın da sadece davet, sadedi tesbit hakkıdır. Ona göre, buyurunuz.

KEMAL NEBİOĞLU (Devamla) — Sayın Başkanım, sözlerimi bitirmiş olsa idim hiç şüphesiz ne demek istediğimi, kinaye yapmadığımı duyacaklardı. Ben bu açıdan meseleye eğilmek zorunluluğunu duydum.

7 nci madde genişliğine ve derinliğine izah ve ifade edildi. Toplu sözleşme karşısında durum ne olacaktır; ifade edildi. Bu madde kabul edildiği takdirde işçilerin kıdem tazminatlarının mevzuubahsolmıyacağı, senelik ücretli izin haklarına kavuşamıyacağı ve birçok sosyal haklardan, sosyal kanunlardan yararlanamıyacağı arkadaşımız Rıza Kuas tarafından açıklık ve kesinlikle ifade edildi. Sayın Reşat Özarda, geçici çalışma mecburiyeti olan işler hakkında da süresiz mi olacaktır, dediler. Meselâ mevsim dolayısıyla üç ay çalışmayı gerektiren işler vardır. Bu süre içinde çalışmakta olan işçiler şayet, süresiz işlerden sayılır da muayyen süreli işler bölümü içine sokulmazsa, bu kanunda bilâhara gelecek bâzı haklardan yararlanma imkânını bulacaklardır. Şayet bu hüküm, bu madde aynen kalırsa, o maddelerden gelecekteki bâzı kabul edilecek maddelerden bu akitle bağlanmış olan gemi adamlarının, deniz işçilerinin yararlanmaları imkânsız kılınacaktır. Ayrıca buyurdular, dediler ki, «kötü tatbikat - özür dilerim - kanunun tatbiki neticesinde görülen aksaklıklar bilâhara düzeltilebilir. Burada düzeltmek, burada iyi bir şekilde çıkarmak imkânımız varken, neden bunu tatbikata bırakalım? Kısa süreler içinde kanunların tekrar tekrar maddelerinin değiştirilmesi işi neden huzurumuza gelsin? Biz, istikbali de düşünmek suretiyle kanunları Meclislerden çıkarmak mecburiyetindeyiz. Kısa süreli olarak kanunları hiç şüphesiz yeni gelen değişiklik tasarıları veya

teklifleri ile değiştirme yoluna gidilebilir. Fakat bu yol hiçbir zaman için arzulanın yol olmamalıdır.

Arkadaşım Rıza Kuas, Anayasanın 42 nci maddesini eksik okudu. «Devlet, çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için, sosyal, iktisadi ve malî tedbirlerle çalışanları korur ve çalışmayı destekler; işsizliği önleyici tedbirleri alır. Angarya yasaktır.» Evet angarya da yasaktır ama yine de yapılır. Eğer süreli iş akit yapmak imkânını sağlarsa, işsizlik bir kertede daha artacaktır. Şayet iş yerleri çok olsa ve çalışmak için sıra bekleyenler bulunmamış olsa, hiç şüphesiz 42 nci maddenin uygulanması mümkün kılınabilir. Fakat bugün yurdumuzda iş az, iş bekleyen çok. Bu bir büyük problem olarak karşımızda bulunmaktadır. Bu problem varken çalışanları, çalışmak durumunda bulunan, iş bekleyenlerle tehdit etmek yoluna gitmek, sosyal adaletin neresine sığar anlamıyorum.

BAŞKAN — Sayın Nebioğlu, bağlayınız sözünüzü.

KEMAL NEBİOĞLU (Devamla) — İleride toplu çıkarma maddeleri gelecek, işveren dilettiği takdirde toplu çıkarmaya da gidecek, bunlar için de cezai hükümler var. Ancak, gelin görün ki, tatbikatta hiçbir zaman için kanunun getirdiği hükümler işlememiştir ve gerçekte tatbikat tam mânâsıyla işçinin aleyhinde olmuştur. Çünkü cezai müeyyideler azdır, işveren buna rahatlıkla katlanmaktadır. Gerek Deniz İş Kanununda, gerek yeni getirilmekte olan İş Kanununda da yine böyle. Bu sebeple işçi korunmakta değil, gerçekte işveren korunmaktadır.

Sayın Güler, 40 nci madde..

BAŞKAN — Sayın Nebioğlu, sözünüz bitti efendim. Biraz evvel rica ettim, bağlayınız dedim, noktayı koydunuz. Müsamaham ile bunları yapıyorsunuz. Meclisin kararının dışına çıkıyorum. Başka bir konuya geçmeyin lütfen.

KEMAL NEBİOĞLU (Devamla) — Sayın Başkan, vaktimin dolduğunu söylediler. Sayın Başkanın kararına uyuyorum. Saygılarımla.

BAŞKAN — 7 nci madde üzerinde verilmiş olan değişiklik önergesini tekrar okutuyorum.

(Ankara Milletvekili Rıza Kuas ve Hatay Milletvekili Yahya Kanbolat'ın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Değişiklik önergesini Yüce Heyetin oyuna sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Değişiklik önergesi reddedilmiştir.

7 nci maddeyi metinde yazılı olduğu şekilde oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 7 nci madde metinde yazıldığı şekilde kabul edilmiştir.

Akit süresinin uzaması

Madde 8. — Belirli bir sefer için yapılmış olan hizmet akdinin sonunda gemi adamı işveren veya işveren vekilinin muvafakatiyle işe devam eder ve gemi de sefere çıkarsa, hizmet akdi bu sefer süresince uzatılmış sayılır.

Belirli bir süre için yapılmış olan hizmet akdinin sonunda gemi adamı işveren veya işveren vekilinin muvafakatiyle işe devam ederse hizmet akdi aynı süre için uzatılmış sayılır.

BAŞKAN — 8 nci madde üzerinde verilmiş bulunan değişiklik önergesini okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

8 nci maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

«Madde 8. — Belirli bir sefer için yapılmış olan hizmet akdinin sonunda, gemi tekrar sefere çıkarsa hizmet akdi süresiz yapılmış sayılır.

Belirli bir süre için yapılmış olan hizmet akdinin sonunda, gemi seferde veya sefer yapacak durumda ise, hizmet akdi süresiz yapılmış sayılır.»

Ankara
Rıza Kuas

Hatay
Yahya Kanbolat

BASKAN — Buyurun Sayın Nebioğlu.

KEMAL NEBİOĞLU (Tekirdağ) — Sayın milletvekilleri, 8 nci madde 7 nci madde ile ilişkisi bulunan bir maddedir, iki fıkradan ibarettir. Birinci fıkra da belirli bir sefer için yapılmış olan hizmet akdi bittiği anda eğer işveren veya vekili diliyorsa, bir başka sefer için, o seferden sonraki bir sefer için dahi akit devam edebilecektir. Burada tek taraflı bir hareket imkânı vardır. İşveren veya vekili dilerse, işçi isterse hareket etmek, iş akdini uzatmak imkânı yoktur.

İkinci fıkrada ise, belirli bir süre için yapılmış olan akitler mevzuubahistir. Bu fıkra gereğince yine belirli bir süre için yapılmış olan hizmet akdi işveren tarafından arzu ediliyorsa yine

uzatılabilmektedir. Biz bir değişiklik önergesi sunduk Başkanlığa, bu değişiklik önergesinde diyoruz ki, «hiç olmazsa eğer böylesine bir durum meydana gelirse akit sürekli durumuna girmelidir. Yani belirli bir sefer için akit yapılmışsa, ondan sonra işveren sürenin devamını arzu ediyorsa, artık muayyen süreli akit olmaktan çıkmalı ve akit devamlılık kazanmalıdır.» diyoruz ve ikinci fıkra için de, diğer fıkra için de yalnız bir sefer için yapılmış olan akit, işveren veya vekili tarafından uzatılacaksa, uzatılmışsa, bu takdirde dahi yine akit muayyen sefer için, yani bir sefer için daha olmamalı, devamlılık arz etmelidir, diyoruz.

Hiç olmazsa bu konuda sayın milletvekilleri lütuf buyursunlar da kendisinden memnun olduğu aşikâr olan ve kendisine muhtac olduğu işçiyle devamlı bir iş akdi yapmak imkânı sağlanmış olsun. Nedir o; deniz işçisi gemi adamı, şu sefer için seninle akit yapıyorum, o sefer bitti, bir sefer için daha yapıyorum. Bir insanın ekmeğiyle bu derecede oynamak imkânını hiçbir kanun hiçbir kimseye vermemelidir. Sayın milletvekillerinden istirhamımız, hiç olmazsa bu konuya, vermiş olduğumuz takrire iltifat etmek suretiyle, eğilsinler.

Saygularımızla.

BAŞKAN — Başka söz isteyen?

Buyurunuz, Sayın Kuas.

RIZA KUAS (Ankara) — Muhterem arkadaşlarım, 1961 Anayasasını bizler çok tasvibe diyor ve hep ondan kuvvet almak istiyoruz ve gerçekten de ondan kuvvet alıyoruz.

Biraz evvel konuşan arkadaşım Anayasanın 42 nci maddesini okudu.

BAŞKAN — Sayın Kuas, 8 nci madde üzerinde biraz evvel yalnız Sayın Nebioğlu konuştu, Ona mı cevap veriyorsunuz?

RIZA KUAS (Devamla) — İş teminatından konuşuyorum, 8 nci madde ile ilgili konuşuyorum.

BAŞKAN — 8 nci madde ile ilgili şekilde konuşun. «Biraz evvel konuşan arkadaşım», diye başladınız, biraz evvel yalnız Sayın Nebioğlu konuştu; madde 8 hakkında.

«Biraz evvel konuşan arkadaşım» diye söze başladınız ve cevap verecektiniz. Halbuki görüştüğümüz konu 8 nci madde ve 8 nci madde de yalnız Kemal Nebioğlu konuştu, başkası ko-

nuşmadı. Ona mı cevap vereceksiniz? Maddeleri müstakil olarak burada konuşuyoruz, Sayın Kuas.

RIZA KUAS (Devamla) — Ne söyleyeceğimi şaşırttınız. (A. P. sıralarından gülüşmeler.)

BAŞKAN — Beyefendi, buyurunuz; şaşırmayın, şaşırmayın. Buyurun rica ederim.

RIZA KUAS (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım; madde, «belirli bir sefer için yapılmış olan hizmet akdinin sonunda gemi adamı işveren veya işveren vekilinin muvafakati ile işe devam eder.» der. Belirli bir sefere gemi gitti, gemi ağası belirli bir sefere gitti. Bir seferde bir milyar para kazandı. Kazandığı bir milyar parayı bize versin demiyoruz. Biz işçiler olarak, dikkat buyurun; kazancının bir milyarı bize versin, demiyoruz. Biz diyoruz ki; işçiler işsiz kalsın. Anayasa, «Devlet herkese iş vermeye mecburdur» diyor. Müsaadenizi bu yolda toplamak istiyorum. Gemi gitti, bir milyar para kazanacak; senin iş akdinin bir aylığı veya bu sefer için diyecek, işçiyi kapı dışarı atacak. Bu hakkın verilmemesine muhterem milletvekillerinin vicdanı razı olur mu? Biz diyoruz ki, seferler muayyen bir sefer için olmasın. Eğer o gemi her zaman sefere hazırsa o işçi arkadaşımız da iş teminatına bağlı olsun, diyoruz. Devletin yazıfesi bu. Anayasanın emri bu. Devlet herkese iş bulmaya mecburdur, Anayasanın emri böyle. Niçin o zaman işsizlik sigortasını kurmaya çalışıyoruz? Eğer işsizlik sigortası kurulsaydı tamamdı o zaman. Bu kanun üzerine, işçi gemi seferden geldiği zaman gider, bu işsizlik sigortasından hakkını alırdı; nasıl ki, bugün hastalandığı zaman gidip İşçi Sigortaları Kurumundan hastalık ödeneğini alıyorsa, bunda da alırdı. Zaten günlük kazancıyla geçinen işçi bugün yiyor, yarın aç. Bugün Türkiye'de 4 milyon, 5 milyon işsiz var ve her sene de 500 000 işsiz katılıyor bu işsizlik ordusuna. Gemi seferine de iş bulunacak, gidecek bir ay sonra gelecek, ondan sonra yine iş bekliyecek. Günlük kazancıyla geçiniyor.

Biraz evvel arz ettim, tekrar edeyim : Bir gemi gidip, geldiği zaman, milyonları kazandığı zaman, versin demiyoruz. Ama, işçi kardeşlerimizin iş teminatı lâzım, iş bulunması lâzım. O bakımdan, hem o kadar kurnazca hazırlanmış bir madde ki, zaten Deniz İş Kanunu çıktığı zaman Meclisten, sendikacı arkadaşlarım, işçi kardeş-

lerim hukuk bürolarını seferber edecekler. İhtihat kararları, temyiz kararları, Danıştay kararları, Bakanlar Kurulu kararları ne olacaksa bunu istikbal belli edecektir. İstikbalde yine bunları Mecliste, bu kürsüde konuşma imkânlarını bulacağız. Dengenin sağlanması işte burada. Gemi adamlarını savunanlar da, işçileri savunanlar da var. Tamam, denge bu. Gemi adamlarını savunanlar var, diyorlar ki; «Özel sektörü ürkütmiyelim, özel sektöre ivedilik tanıyalım».. Tamam, denge bu. Biz de sade işçileri savunuyoruz. Biz işçi sınıfını savunuyoruz burada, denge bu. Demokratik ülkelerde, memleketlerde, aynıdır.» Biz bu dengeyi savunuyoruz.

BAŞKAN — Sayın Kuas, 8 nci madde üzerinde hiçbir surette ne denge mevzuubahsedildi, ne de her hangi bir sınıfın savunulması bahis konusu edildi. Rica ederim 8 nci madde üzerinde teksif ediniz beyanınızı, başka maddelerle irtibatlandırmayınız.

RIZA KUAS (Ankara) — Vaktim var mı Sayın Başkan?

BAŞKAN — Var, buyurun.

RIZA KUAS (Devamla) — Sayın Başkan, müsaade edin. Yıllar yılı Türk işçisi bu kürsüye hasret. Öyle ise yavaş yavaş konuşacağız. 8 nci madde de...

BAŞKAN — Sayın Rıza Kuas; burada Türk işçisi konuşmuyor. Burada Türkiye milletvekili konuşuyor. Burada Türk işçisi konuşmaz, burada Türk temsilcisi konuşur.

RIZA KUAS (Devamla) — Ben, Türk işçisi adına konuşuyorum.

BAŞKAN — Hiçbir zaman sizin Türk işçisi adına konuşmanız mümkün değildir. Siz burada olsa olsa Türk Milleti adına konuşabilirsiniz. (A. P. sıralarından gürültüler)

Size ne oluyor? Lütfen susunuz.

Sayın Kuas, bir dakika. Bir hitabet kürsüsünde konuşanlar Türk Milleti adına konuşur. Türk işçisi adına, Türk esnafı adına, Türk memuru adına konuşmak hak ve salâhiyeti size verilmemiştir. Millet bir bütündür, tecezzi kabul etmez. Binaenaleyh, bu şekilde konuşursun. Bunu böyle tasrih ediniz.

RIZA KUAS (Ankara) — Ben Türk Milleti adına konuşuyorum. Burada işçi ve işverenleri alâkadar eden kanun maddesi mevzuubahistir. Bu kanun maddesinde işverenleri savunanlar var, ben de işçileri savunuyorum.

BAŞKAN — Vaktiniz tamam. O cümleleriniz doğru, evvelki cümleleriniz yanlış.

RIZA KUAS (Devamla) — Benim verdiğim değiştirenin lehine oy kullanmanızı rica ederim. Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, rica ederim, hitabet kürsüsünde konuşurken, bir maksadı savunurken, bir zümre adına konuşuyorum gibi, bir sınıf adına konuşuyorum gibi, bir hiapta bulunmuyahım. Türk Milleti bir bütündür, Türk Milleti teezzi kabul etmiyen bir bütündür. Ve burada, hitabet kürsüsünde konuşma yetkisini haiz olan arkadaşlarımız, Türk Milleti adına ancak konuşabilirler. Fakat şu veya bu tabakanın, zümrenin haklarını savunur mahiyette bir beyanda bulunamazlar. Ve konuşmalarını bu şekle sığdırmaya mecburdurlar.

Şimdi, Sayın Türkay buyurun, 8 nci madde üzerinde konuşuyoruz. Çok rica ederim sadet dışına çıkmayınız, bağıntıları ona göre kurunuz.

HASAN TÜRKAY (Ankara) — Muhterem arkadaşlarım, iş akidleriyle ilgili 7 nci madde kabul edildikten sonra onun mütemmimi olan, tamamlayıcısı olan 8 nci maddenin üzerinde 7 nci maddedeki ısrarların yapılmaması icabederdi. Çünkü, 8 nci madde, 7 nci maddenin bir mütemmimi, bir tamamlayıcısıdır. Ben, bu işi iyi bildiğimi iddia eden arkadaşlarımdan bunu beklerdim. Fakat vaziyet öyle gösteriyor ki; her madde üzerinde işçiyi temsil ediyorlarmış havasını vermek suretiyle kendilerini burada işçiden yana göstermek isteyenlerin şu andaki hareketlerini, Türk işçisi, bu halini görseydi, emin olunuz ki, üzüntü duyardı. (T. İ. P. sıralarından müdahaleler). Ben Türk işçisini bu hareketlerden tenzih ederim. Türk işçisi hiçbir zaman bu şekilde temsilcilerini karşılarında görmek istemezler. Madde yerindedir, uygundur, aynen kabulünü rica ediyorum. (T. İ. P. sıralarından gürlütiler.)

BAŞKAN — Yerinizden Başkanlığa vukubulan itirazınıza cevap vermek mecburiyetindeyim.

Benim müdahalem bir madde görüşülürken diğer bir madde dolayısıyla vukubulan beyana cevap verilmesi mahiyetindedir. Ve fakat aynı madde görüşülürken bir evvelki hatibin bir beyanına diğer bir hatibin cevap vermesi usul hükümleri dâhilinde mümkündür... Sayın Nebioğ-

lu, lütfen bu noktayı da öğreniniz ve ona göre Başkanlığa bühtanda, taanda bulununuz, Sayın Nebioğlu.

8 nci madde üzerinde söz istiyen var mı? Yok.

8 nci madde üzerinde verilmiş önergeyi tekrar okutuyorum.

(Ankara Milletvekili Rıza Kuas ve Hatay Milletvekili Yahya Kanbolat'ın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Değişiklik önergesini Yüce Heyetin oyuna sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Değişiklik önergesi kabul edilmiştir.

8 nci maddeyi metinde yazılı olan şekliyle oyunza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmiyenler... 8 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Resim ve hareket muafiyet

Madde 9. — Gemi adamı ile işveren veya işveren vekili arasında yapılacak hizmet akitleri, her türlü resim ve hareket muafittir.

BAŞKAN — 9 ncu madde üzerinde verilmiş bulunan değişiklik önergesi yoktur.

Maddeyi metinde yazılı olan şekliyle oyunza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmiyenler... 9 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

Deneme süresi

Madde 10. — Süresi belirli olmıyan hizmet akitlerinde deneme süresi en çok bir aydır.

Bu süre içinde taraflar hizmet akdini bildirmsiz ve tazminatsız bozabilirler. Ancak gemi adamının çalıştığı günler için ücret hakkı saklıdır.

BAŞKAN — 10 ncu madde üzerinde verilmiş bulunan değişiklik önergesini okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

10 ncu maddenin birinci fıkrasına aşağıdaki ilâvenin yapılmasını arz ve teklif ederiz.

«Ancak çalışma belgesi ibraz eden gemi adamları, deneme süresine tabi tutulmazlar.»

Ankara
Rıza Kuas

Hatay
Yahya Kanbolat

BAŞKAN — Buyurun, Sayın Kanbolat.

YAHYA KANBOLAT (Hatay) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; tasarının 10 ncu maddesinde zikredilen bir aylık deneme süresinin belirli bir süre veya sefer için yapılmış hizmet akitlerinde öngörülmemesi, ama süresi be-

lirli olmıyan hizmet kitlerinde zikredilmesi bu maddenin gemi adamları aleyhinde bir karakter taşıdığını göstermektedir. Deneme süresinin yalnız süresi belirli olmıyan hizmet akitleri için öngörülmesi, süresi belirli olmıyan hizmet akdini fiilen ortadan kaldıracak bir karakter taşımaktadır. Onun için süresi belirli olmıyan hizmet akitleri konu olunca, çalışma belgesi ibraz eden gemi adamlarının bir aylık deneme süresine tabi tutulmamaları gerekir. Deniz İş Kanunu bu şekilde gemi adamları için yararlı olmayacaktır. Saygılarımla.

BAŞKAN — Başka söz istiyen? Yok.

HAMDİ ORHON (Trabzon) — Önerge var.

BAŞKAN — Nasıl önerge var sayın Orhon?

HAMDİ ORHON (Trabzon) — Denge için...

BAŞKAN — Daha önce verilmiş bulunan önergeler var, onun haricinde önerge kabul etmiyoruz, Meclisin kararı gereğince.

10 neu madde üzerinde verilmiş bulunan önergeyi tekrar okutturuyorum.

(Ankara Milletvekili Rıza Kuas ve Hatay Milletvekili Yahya Kanbolat'ın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Önergeyi Yüce Heyetin oyuna sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

10 neu maddeyi metinde yazılı olan şekilde oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler... 10 neu madde aynen kabul edilmiştir.

Çalışma ve kimlik karnesi

Madde 11. — İşveren veya işveren vekili işe aldığı her gemi adamına en geç onbeş gün içinde gemi adamı çalışma ve kimlik karnesi vermek zorundadır. Deneme süresine tabi tutulan gemi adamları için bu onbeş günlük süre deneme süresinin bitiminden sonra başlar.

Bu karne ancak İş ve İşçi Bulma Kurumu tarafından tek tip olarak ve parası karşılığında işverenlere verilir.

BAŞKAN — 11 nei madde üzerinde verilmiş bulunan değişiklik önergesi var, okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

11 nei maddenin ikinci fıkrasına aşağıdaki ilâvenin yapılmasını arz ve teklif ederiz.

«Ancak bu karne işveren tarafından gemi adamlarına parasız verilir».

Ankara
Rıza Kuas

Hatay
Yahya Kanbolat

BAŞKAN — Sayın Nebioğlu, buyurun.

KEMAL NEBİOĞLU (Tekirdağ) — Sayın milletvekilleri, iki kelime ile konuyu izah etmek istiyorum. Burada bizim anladığımız, anlamak istediğimiz mâna, bu tek tip olarak verilecek olan çalışma karnesinin bedava verileceğidir. Şayet Sayın Bakan yahut sayın komisyon sözcüsü bu karnelerin işverenler tarafından deniz işçilerine bedava olarak verilmesini, verileceğini kabul ediyorlarsa, kanunun maddesinden bu anlaşılmakta ise, bu şekilde getirmiş iseler, bu takdirde bir itirazımız yok. Şayet, böyle değil ise, ikinci fıkrada : «Bu karne ancak İş ve İşçi Bulma Kurumu tarafından tek tip olarak ve parası karşılığında işverenlere verilir.» diyor. İşverenler birinci fıkra gereğince gemi adamlarına bunları verirlerken, bedel alacak iseler; bunun alınmaması konusunda bir takrimimiz var, ona iltifat edilmesini rica ediyoruz. Saygılarımla.

BAŞKAN — Madde üzerinde başka söz istiyen? Yok.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ İSMAIL HAKKI BOYACIOĞLU (Burdur) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun, Lütfen daha acele davranınız. Başka söz istiyen yok mu dedim, cevap vermediniz.

Buyurun efendim.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ İSMAIL HAKKI BOYACIOĞLU (Burdur) — Muhterem Başkan, sayın arkadaşlarım; maddedeki yazılı şeklinden belki anlaşılmıyor gibi geliyor, fakat aslında İş ve İşçi Bulma Kurumu işverene bu karneleri paralı olarak verecek ve işveren bunu parasız olarak işçiye, gemi adamlarına intikal ettirecektir. İleride kanunun tefsiri veyahutta anlaşılması bakımından sözlerimizin zapta geçmesi için bu beyanda bulundum. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Değişiklik önergesini tekrar okutuyorum.

(Ankara Milletvekili Rıza Kuas ve Hatay Milletvekili Yahya Kanbolat'ın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Değişiklik önergesini oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi metindeki şekliyle oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 11 nci madde metindeki şekli ile aynen kabul edilmiştir.

Çalışma belgesi

Madde 12. — İşinden ayrılan gemi adamına işveren veya işveren vekili tarafından işinin geçidinin ne olduğunu ve süresini gösteren bir belge verilir. Bu belgede gemi adamı isterse, kendisinin durumu ve davranışlarıyla, çalışmasının ne yolda olduğu da ayrıca yazılır. İşveren veya işveren vekilinin belgedeki imzası, gemi adamı dilerse bağlama limanındaki liman reisliği tarafından onaylanır.

Kamu hizmeti gören idarelere yahut kamu yararına yardımcı derneklere bağlı gemilerden çıkan gemi adamının aldığı belgeler hakkında yukarıki onay hükmü uygulanmaz.

İşveren veya işveren vekili, gemi adamının istediği belgeyi vermemekte direnirse veyahut belgeye gemi adamı için doğru olmıyan yazılar yazarsa, gemi adamının yahut yeni işine girdiği işverenin isteği üzerine bağlama limanındaki liman reisliğince yapılacak inceleme sonucunu gösteren bir belge gemi adamına veya yeni işverene verilir. Liman reisliği tarafından yapılacak inceleme bir haftada bitirilir.

Kamu hizmeti gören idarelere bağlı gemilerden çıkan gemi adamına belge verilmek istenmez veyahut belgeye doğru olmıyan yazılar yazılırsa, gerekli incelemenin yapılması için bu gemilerin bağlı oldukları makamlara başvurulur.

Belgenin vaktinde verilmemesi veyahut belgeye doğru olmıyan yazılar bulunmasından zarar gören gemi adamı veyahut gemi adamını işe alan yeni işveren eski işverenden tazminat isteyebilir.

Bu belgeler her türlü resim ve haredan muafır.

BAŞKAN — 12 nci madde üzerinde değişiklik önergesi yok.

Maddeyi metinde yazılı olan şekliyle oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 12 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Sakat ve eski hükümlü çalıştırma

Madde 13. — Bu kanunun kapsamına giren işveren veya işveren vekilleri, işyerlerinde İş

Kanununun ve bununla ilgili tüzüğün bu konuda koyduğu hükümler, esaslar, ölçüler ve şartlara göre sakat ve eski hükümlü gemi adamı çalıştırmak zorundadır.

BAŞKAN — 13 ncü madde üzerinde verilmiş bulunan değişiklik önergesini okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

13 ncü maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

«Madde 13. — Bu kanunun kapsamına giren işverenler işyerlerinde her tam 25 gemi adamına karşılık dört sakat ve dört eski hükümlü gemi adamı çalıştırmak zorundadırlar.»

Ankara

Rıza Kuas

Hatay

Yahya Kanbolat

BAŞKAN — Buyurun Sayın Kuas.

RIZA KUAS (Ankara) — Muhterem arkadaşlarım, Deniz İş Kanunu, İş Kanununa atıf yapmak adır. İş Kanunu bir işyerinden mâlûlen ayrılmak zorunda kalmış da sonradan mâlûliyeti ortadan kalkan işçiler eski işyerine alınmalarını istedikleri takdirde işveren bunları boş yer varsa alır. İş Kanunundaki maddede «eğer işyerlerinde boş yer varsa alır» kelimesi vardır. Bir de esasında Deniz İş Kanunu başlı başına bir kanun. Başlı başına bir kanun yaptığımız göre, İş Kanunu da bundan sonraya kaldı, burada da her gemi adamlarında gemi miktarına göre, çalıştırdığı işçi sayısına göre bir sakat işçi çalıştırmasının mecburiyetinin yer almasını, prensibolarak, bunu arzu ederek, bu tadil tasarruflarını vermiş bulunuyoruz. Başlı başına bir kanundur. Gemilerde çalışan işçi miktarına göre İş Kanununda yapılan duruma göre, «boş yer varsa» kelimesini kaldırmak suretiyle bir nisap üzerinden sakat işçi çalıştırılması mecburiyetinin bu kanuna konmasını teklif ediyoruz. Çünkü İş Kanunu ayrı bir kanundur, Deniz İş Kanunu ayrı bir kanundur. Bu bakımdan tadil önergesine müspet oy vermenizi rica ederim.

BAŞKAN — Değişiklik önergesini tekrar okutuyorum.

(Ankara Milletvekili Rıza Kuas ve Hatay Milletvekili Yahya Kanbolat'ın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Değişiklik önergesini oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Değişiklik önergesi kabul edilmemiştir.

Maddeyi metinde yazılı olan şekliyle oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 13 nci madde bu şekliyle kabul edilmiştir.

Önellsiz fesih ve infisah

Madde 14. — Süresi belirli olan veya olmıyan yahut da sefer üzerine yapılan hizmet akdi :

I - İşveren veya işveren vekili tarafından

a) Gemi adamının her hangi bir limanda geminin hareketinden önce gemiye dönerek hizmete girmemesi veya gemiye hiç dönmemesi,

b) Gemi adamının gemide hizmet görmesinin tutukluluk, hapis veya gemide çalışmaktan menolunması gibi sebeplerle imkânsız bir hal alması,

c) Gemi adamının işveren veya işveren vekiline karşı, kanuna, hizmet akitlerine sair iş ve çalışma şartlarına aykırı hareket etmesi,

c) Gemi adamının işveren veya işveren vekiline karşı denizcilik kural ve teamüllerine veya ahlâk ve âdaba aykırı hareket etmesi,

II - Gemi adamı tarafından :

a) Ücretinin kanun hükümleri veya hizmet akdi gereğince ödenmemesi,

b) İşveren veya işveren vekilinin gemi adamına karşı, kanuna, hizmet akitlerine, veya sair iş şartlarına aykırı hareket etmesi,

c) İşveren veya işveren vekilinin gemi adamına karşı denizcilik kural ve teamüllerine veya ahlâk ve âdaba aykırı hareket etmesi,

III - İşveren, işveren vekili veya gemi adamı tarafından :

a) Geminin her hangi bir sebeple 30 günden fazla bir süre seferden kaldırılması,

b) Gemi adamının her hangi bir sebeple sürekli olarak gemide çalışmasına engel bir hastalığa veya sakatlığa uğraması,

Hallerinde feshedilebilir.

IV - Geminin kayba uğraması, terk edilmesi veya harb ganimeti ilân edilmesi veyahut Türk Bayrağından ayrılması hallerinde ise hizmet akdi kendiliğinden bozulur.

BAŞKAN — 14 nci madde üzerinde verilmiş bulunan değişiklik önergesini okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

14 nci maddenin 1 nci bendinin,

«I - İşveren tarafından,

a) Hizmet akdinin yapıldığı yerdeki İş Mahkemesinde, gemi adamına işveren tarafından isnâdedilen suçun doğruluğunun karara bağlanması,»

Şeklinde değiştirilmesi,

III nci bendinin,

«III - İşveren veya gemi adamı tarafından,

a) Geminin her hangi bir sebeple 90 günden fazla bir süre seferden kaldırılması,

b) Gemi adamının her hangi bir sebeple sürekli olarak gemide çalışmasına engel bir hastalığa veya sakatlığa uğradığının resmî hastaneler tarafından verilmiş bir raporla tesbit edilmesi,»

Şeklinde değiştirilmesini,

IV nci bendindeki,

«Terk edilmesi» ibaresinin, «hurdaya çıkarılması»

Şeklinde değiştirilmesini, arz ve teklif ederiz.

Ankara

Rıza Kaus

BAŞKAN — Söz istiyen?

Buyurun Sayın Kaus.

Hatay

Yahya Konbolat

RIZA KAUS (Ankara) — Muhterem arkadaşlarım, biraz evvel de işaret ettiğim gibi, gemi adamları işverenler muayyen süreli zamanlarda akit yapıyorlar, kabul edildi. 7 nci madde, 8 nci madde, bütün itirazlarımıza rağmen kabul edildi. Sefer için, süre için istedikleri müddetler için iş akitleri imzalıyorlar. Bu imzalanan iş akitlerinin yanında 14 nci maddede getirmek suretiyle, 1 aylık, 15 günlük bir sefer için imzalanmış olan akitlerin üzerine bir kâmbur daha; «eğer buna aykırı hareket edersen, buna aykırı hareket edersen derhal iş aktini feshederim.»

Sayın Milletvekilleri 7 ve 8 nci madde kabul edildikten sonra 14 nci maddede bu kadar çalışan arkadaşlarımızı serbest olarak işverenlerin insafına terk etmek doğru olmaz. Bu bakımdan hiç olmazsa 7 nci maddelerdeki süresi doluncaya kadar, imzalanmış olan mukavelelerin, muayyen müddetli mukavelesinin süreleri doluncaya kadar gemilerde çalışan işçi kardeşlerimizin o müddet içerisinde, hiç olmazsa yarımından endişe etmeden, huzur içinde çalışmasını mümkün kılacak tekliflerimizdir. Bundan evvelki 7 nci ve 8 nci maddelerde söyledik. Zaten muayyen bir aylık, iki aylık, üç aylık ve bir sefer, veya iki sefer için imzalanıyor. Bir de bu sefer içinde de yan gittin, çamura

battın, şöyle oldu, böyle oldu deyip kulağın-
dan tutup atmasını. O muayyen müddetler için-
de yarımından emin çalışması için tadil tasarı-
sı vermiş buluyoruz. Hiç olmazsa onun lehinde
oy kullanmanızı istirham edeceğim. Saygı-
lar sunarım.

BAŞKAN — Değişiklik önergesini Yüce
Heyetin oyuna sunuyorum. Kabul edenler... Et-
miyenler... Değişiklik önergesi kabul edilmiş-
tir.

Maddeyi metinde yazılı olan şekliyle oyunu-
za sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler...
14 nci madde metinde yazılı olan şekliyle ka-
bul edilmiştir.

Fesih hakkını kullanma öneli

Madde 15. — 14 nci maddede işveren, iş-
veren vekili veya gemi adamına tanınan akdi
feshetme yetkisi, iki taraftan birinin bu geçit
davranışlarda bulunduğunu öbür tarafın öğ-
rendiği günden başlayarak (6) iş günü geç-
tikten ve her halde fiilin vukuundan itibaren
bir sene sonra kullanılmaz.

Bu hallere dayanılarak akdi süresi içinde
fesheden taraf ayrıca mahkemeye başvurarak
öbür taraftan bir tazminat isteyebilir.

BAŞKAN — 15 nci madde üzerinde değişik-
lik önergesi mevcut değildir, maddeyi metinde
yazılı olan ve şimdi okunan şekli ile oylarınıza
sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Ka-
bul edilmiştir.

Akdiin çözümlenmesinde bildirim

Madde 16. — A) Süresi belirsiz hizmet ak-
di, 14 nci maddede yazılı durumlar dışında ge-
mi adamının işe alınmasından itibaren altı ay
geçmedikçe bozulamaz.

B) Süresi belirsiz hizmet akitlerinin çözü-
lmesinden önce durumun diğer tarafa bildiril-
mesi gerekir:

Hizmet akdi:

a) İş altı ay sürmüş olan gemi adamı için,
bildirimin diğer taraftan yapılmasından başlı-
yarak iki hafta sonra,

b) İş altı aydan birbuçuk yıla kadar sür-
müş olan gemi adamı için, bildirimin diğer ta-
rafa yapılmasından başlayarak dört hafta son-
ra,

c) İş birbuçuk yıldan üç yıla kadar sür-
müş olan gemi adamı için bildirimin diğer ta-

rafa yapılmasından başlayarak altı hafta son-
ra,

ç) İş üç yıldan fazla sürmüş olan gemi
adamı için, bildirimin diğer tarafa yapılmasın-
dan başlayarak sekiz hafta sonra,

Bozulmuş olur.

C) Önellere asgari olup toplu iş sözleşmesi-
yle veya hizmet akdi ile artırılabilir.

D) Bildirme şartına uymayan taraf, yu-
karıda yazılı önellere uymayan ücret tutarın-
da tazminat ödemek zorundadır.

Gemi adamının sendükaya üye olması, şikâ-
yete başvurulması gibi sebeplerle işinden çıkarıl-
ması hallerinde ve genel olarak hizmet ak-
dini bozma hakkının kötüye kullanıldığını gös-
teren diğer durumlarda «B» bendinde yazılı
önellere üç katı tutarı, tazminat olarak öde-
nir.

Tarafların ayrıca tazminat isteme hakkı
saklıdır.

BAŞKAN — Madde ile ilgili olarak verilmiş
bulunan önergeyi okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

16 nci maddenin (A) bendindeki, «14» nci
maddede yazılı durumlar dışında ibaresinin ta-
sarından çıkarılmasını,

(B) bendinin (ç) fıkrasının,

«ç) İş üç yıldan fazla sürmüş olan gemi
adamı için, bildirimin diğer tarafa yapılmasın-
dan başlayıp, her yıl başına üç hafta hesabedi-
lerek elde edilecek toplam haftadan sonra»,

Ve (B) bendinin,

«B) Bildirme şartına uymayan işveren yu-
karıda yazılı önellere ilişik ücret tutarında taz-
minat ödemek zorundadır.»

Ve alt fıkradaki,

«Üç katı tutarı» ibaresinin, «on katı tutarı»,
Şeklinde değiştirilmesini, arz ve teklif ede-
riz.

Ankara

Rıza Kaus

Hatay

Yahya Kanbolat

BAŞKAN — Buyurun Sayın Nebioğlu.

KEMAL NEBİOĞLU (Tekirdağ) — Sayın
Başkan, sayın milletvekilleri; hiç şüphesiz ça-
lışma hayatında gaye işçinin işinden uzaklaş-
tırılması, işçinin işinden çıkarılması değildir.
Gaye, işçinin işinde çalışmasını sağlamak, iş-
nin devamlılığını sağlamaktır. Bu sebeple de
işinden çıkarılmak istenen işçinin çıkarılırken

kendisine daha önce haber verilmesi veya haber verme yoluna gidilmediği takdirde ise, kanunda belirtilmiş öneler için gerekli ücretin verilmesi kanuna konmuştur. Her ne kadar kanundaki süreler yeterli denilebilirse de, gerçekte bugüne kadar uygulanmakta olan gerek İş Kanununda ve gerekse Deniz İş Kanununda bu öneler mevzuubahisti. Bundan 30 sene evvel çıkarılmış bulunan İş Kanunundaki önelerde 2 hafta, bilâhara 4 hafta, bilâhara 6 hafta ve 3 yıldan fazla çalıştığı takdirde sekiz hafta üzerinden ihbar öneleri mevzuubahis idi. Biz ileriye doğru gitmek mecburiyetindeyiz. Önel burada aynı şekilde kaldığı takdirde işçinin işyerinde devamlı çalışması belki sağlanabilir. Fakat bunu daha ileri, daha güçlü hale getirmemiz gerekmektedir. Bu sebeple de (B) bendinin (ç) fıkrasının, işi üç yıldan fazla sürmüş olan gemi adamı için bildirim diğer tarafa yapılmasından başlayıp yıl başına üç hafta hesabedilerek elde edilecek toplam haftadan ödenmesi yoluna gidilmesinde fayda umuyoruz. (D) bendinde ise sendikaya kaydolduğu veya sendikacılık yaptığı için işveren tarafından iş akdi feshedilen işçilerin, sendikalı işçilerin, çalışmalarının garanti altına alınabilmesi hususu mevzuubahistir. Bunun için de fıkra aynen şöyle demektedir :

«Gemi adamının sendikaya üye olması, şikâyete başvurması gibi sebeplerle işinden çıkarılması hallerinde ve genel olarak hizmet akdini bozma hakkının kötüye kullanıldığını gösteren diğer durumlarda (B) bendinde yazılı önelere ait ücretlerin üç katı tutarı tazminat olarak ödenir.»

İş Kanununda böylesine hüküm mevcut idi. Bu yüzden dâvalar da açılmıştı. Fakat genel olarak hizmet akdini bozma hakkının kötüye kullanıldığını gösteren durumları öylesine karışık ve delil ile ispatı öylesine mümkün değil ki, gerek sendikaya kaydolduğu için, gerekse kanunlardan doğan haklarını aradığı için işten kovulan ve tazminata hak kazanan işçilerin dâvalarının neticesi daima aleyhte tecelli etmiştir. Bu sebeple gerçekten burada sendikaya kaydolmak ve hakkını aramak mevzuubahis ise, burada konmuş olan tazminat tutarının yükseltilmesi gerekir. Yine güç olacaktır. dâva açılacaktır. Bunu ispat etmek bir işçi için gerçekten güç olacaktır.

BAŞKAN — Tamamdır, bağlayın Sayın Nebioğlu.

KEMAL NEBİOĞLU (Devamla) — Fakat hiç olmazsa işverenin karşısına yüksek bir tazminat koymak suretiyle bu gibi ahvalde iş akitlerinin feshi cihetine gitmesinin önlenmesi mümkün olur kanaatindeyiz. Takririmize iltifat edilmesini rica ederim.

BAŞKAN — Başka söz isteyen? Buyurunuz Sayın Kuas.

ALİ RIZA KUAS (Ankara) — Muhterem arkadaşlarım, biraz evvel Kemal Nebioğlu arkadaşımın işaret ettiği konular üzerinde ben de durmak istiyorum. Şu anda bizim iş kollarımızda sendikalara kaydolan arkadaşlarımızı kulaklarından tutup atmaktadırlar. Ve hattâ şu anda Kazlıçeşme Derbi Lâstik Fabrikasında işçileri fabrikaya alırlarken, sakın Lâstik - İş Sendikasına girmiyeceksiniz, diye taahhülle almaktadırlar ve eski işçilerin kıdemlerini vermek suretiyle para ile onları tatmin etmek suretiyle atıyorlar. Diğer taraftan az ücretle yeni işçiler alıyorlar. Bu işçilere de, sakın Lâstik - İş Sendikasına kaydolmayacaksınız, kaydolarsan seni kulağından tutar atarım, diyorlar. Bunlar için açılmış yüzlerce dâvamız var. Fakat mahkemede bunu ispat etmek mümkün değil. Çünkü işveren atarken, sen sendikaya kaydolduğun için, şunun için, bunun için attım, demiyor. Sen'in kaşının altında gözün var, gözünün üstünde kaşın var gibi sudan sebeplerle atıyor. Çünkü 13 ve 16 nci maddelere, biraz evvel kabul ettiğimiz maddelere göre işverenlere daima istedikleri zaman istedikleri kadar işçileri toplu halde veya teker teker atmak imkânlarına sahiptirler. Onun için bu imkânları kısıtlamak bakımından dahi olsa, ihbar önelerini ve bu işi altı aydan, yani 16 nci maddedeki ihbar önelerinin artırılmasında işverenlerin istedikleri gibi hareket serbestisini bir bakımdan önlemiş oluruz. Bu bakımdan bir tadil teklifi vermiş bulunuyoruz. Arkadaşlarımızın hiç olmazsa burada maddi şekilde işçileri tatmin etmek yönünde oy kullanmalarını rica ederim. Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Enver Turgut.

ENVER TURGUT (İzmir) — Muhterem arkadaşlarım; bu kanunun müzakeresi başlangıcından şu ana kadar hemen hemen her mad-

de için bir tadil teklifi ile arkadaşlarımız gelmiş ve burada fikirlerini serd etmiş bulunuyorlar. Şuradan bendeniz, bu kanunun biraz daha geç çıkması için ne lâzım ise yapılmakta devam edildiğini müşahede etmiş oluyorum. Zaten (C) bendinde, «öneller asgari olup Toplu İş Sözleşmesiyle veya hizmet akdi ile artırılabilir» diyor. Binaenaleyh arkadaşlarımızın bahsettiği husus burada (C) fıkrası ile belirtilmiştir. Bugün her yerde 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Kanununa göre hizmet akitleri yapılır, ve bu akitleri zaten hem işçi hem işveren karşılıklı bir anlayış havası içinde yapmaktadır. İşçi temsilelerinin talebi karşısında işverenler bu teklifi kabul ettikleri takdirde bu müddet artırılabilir. Binaenaleyh, bunun üzerinde fazla durmanın mânası yoktur. Hümetlerimle.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Erik.

ŞABAN ERİK (Malatya) — Efendim, biraz evvel konuşan arkadaşımız, Deniz İş Kanunu üzerinde verilen önergelerin kanunu sekteye vurmak için verilmiş önergeler olduğunu belirtmeseydi hiç söz almıyacaktım. Arkadaşlar, önemli olan bir kanun yapılırken tam olarak yapılmalıdır. Bir kaç zaman sonra tekrar bunların aksak taraflarını düzeltmek için belki bugün kaybettiğinizden daha çok zaman kaybedeceğiz. Bir Parlâmentonun itibarı çıkardığı kanunların sağlamlığına bağlıdır. Arkadaşlarımızın bu noktalara çok dikkat etmelerini istirham ederim.

Şimdi, Deniz - İş kolunda çalışan işçilerin işlerine son verileceği zaman burada söz konusu olan şey, kendilerine işten çıkarılacaklarını, kendinize yeni bir iş bulmak için size çalıştığı günlere göre artık şu kadar süre hak tanımıştır denilmektedir. Şimdi arkadaşlarımızın bir noktayı dikkatlerinize arz edeceğim. Deniz - İş kolunda çalışan insanların bir başka yerde iş bulması kolay değildir. Her hangi bir dokuma fabrikasında işten çıkarılan birisi bir başka dokuma fabrikasında iş bulabilir. Ama filânce gemiden çıkarılan işçinin bir başka gemide iş bulması kolay değildir. Şimdi ne istiyoruz biz önergemizde? Gemi adamları için, işten çıkarılırken ikinci bir yerde iş bulabilmesini temin hususunda daha uzun süre bir hak tanımını istiyoruz. Bunda goeunacak bir şey yok ki. Kaldı ki arkadaşlarımız, önergede sendika faali-

yetlerinden dolayı işten çıkarılan işçilere daha büyük garanti istiyoruz. Bundan evvel konuşan arkadaşımız bir sendikacıdır. Sendika faaliyetlerinden dolayı işinden çıkarılan bir işçi sadece kendi ekmeğini kaybetmez. Böyle bir durum karşısında o yerde sendikanın itibarı ve kudreti de çöker. Onun için sendika faaliyetlerinden dolayı işçilerin işten çıkarılmamasını mümkün mertebe kanun takviye etmeli, bu gibi halleri önlenmelidir. Önergelerimiz bu yolda anlaşılın ve buna göre itibar edilsin, lütfen diyeceğim.

BAŞKAN — Verilmiş olan değişiklik önergesine komisyon katılıyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ İSMAIL HAKKI BOYACIOĞLU (Burdur) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon değişiklik önergesine katılmıyor.

Önergeyi Yüce Heyetin oyuna sunuyorum; kabul edenler... Kabul etmeyenler... Değişiklik önergesi kabul edilmemiştir.

Maddeyi metinde yazılı olduğu şekilde oyuza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde aynen kabul edilmiştir.

Fesih hükmünün başlangıcı

Madde 17. — 14 ve 16 nci maddelere göre hizmet akdinin feshinde fesih keyfiyeti, gemi seyir halinde ise, kararlaştırılmış limanla ve kararlaştırılmış liman değiştirildiği takdirde ilk uğrıyacağı limanda geminin emniyet altına alınmasına kadar uzatılmış sayılır.

BAŞKAN — 17 nci madde üzerinde verilmiş bulunan değişiklik önergesini okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

17 nci maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

«Madde 17 - 14 ve 16 nci maddelere göre hizmet akdinin feshinde fesih keyfiyeti, gemi seyir halinde ise, gemi adamı dilediği takdirde hizmet akdinin yapıldığı yere kadar uzatılmış sayılır.

Ankara
Rıza Kuas

Hatay
Yahya Karbolat

BAŞKAN — Söz isteyen?... Yok.

RIZA KUAS (Ankara) — Söz istemiştim Sayın Başkan.

BAŞKAN — Söz isteyin, beyan edin, göreyim. Karşılıklı gözle anlaşmak mümkün değil. Ben size bakıyorum, siz bana bakıyorsunuz.

Buyurunuz.

RIZA KUAS (Ankara) — Madde; «14 ve 16 ncı maddelere göre hizmet akdinin feshinde fesih keyfiyeti, gemi seyir halinde ise, kararlaştırılmış limanda ve kararlaştırılmış liman değiştirildiği takdirde ilk uğruyacağı limanda geminin emniyet altına alınmasına kadar uzatılmış sayılır.» diyor. Bizim verdiğimiz tkrir ise iş ahdinin feshedildiği anda gemi işçisi nereden alınmışsa hiç olmazsa oraya kadar getirilmesini mecburi kılan bir hükümdür. Yani gemi buradan kalkıyor. Biraz evvel söylediğimiz 14 nci ve 16 ncı maddelere göre, işveren iş ahdini feshediyor veya işçi, karşılıklı olarak feshediyorlar. Bütün görüştüğümüz maddelerle, şu âna kadar bütün görüşülen maddelerde işçinin isteğine terk edilmiş tek bir madde geçmemiştir. Yani hep işveren isterse dilediği yerde işçiyi atar, işveren isterse dilediği yerde şöyle yapar, isterse böyle yapar. İşçi dilerse ne yapacak acaba? Hiçbir madde yok. Türkiye'den çıkarttın beni, gittin Marsilya'ya veyahut Hamburg Limanına; gitti gemi, işçi dilerse, rica ederse kaptana veya patrona beni Türkiye'ye götürün derse, işveren bunu lütfen Türkiye'ye getirir diye bir madde yok şurada, görülüyor. Hep işveren lehine, isterse işçiyi atar, istediği limanda saman balyası gibi işçiyi atar, döner gelir.

Muhterem arkadaşlarım, hiç olmazsa Avrupa'ya giden yahut bu işlerde çalışan arkadaşlarımızın, işverenin işçiyi aldığı yere getirmesi, teslim etmesi mecburiyetinin konması için bu tadil teklifini vermiş bulunuyoruz. Eğer işçi isterse 16 ncı maddeye göre ihbar ve kıdem tazminatını aldığı zaman gittiği limanda isterse işçi bırakılsın, ama işçi isterse, dilerse yine aldığı o limana getirilip teslim edilsin. Verdiğimiz tkririn mahiyeti bunları ihtiva etmektedir. Artık bu kadarcık, hiç olmazsa işçinin götürülüp başka limanlara bırakılmalarına muhterem milletvekillerinin gönlü razı olmaz her halde. Saygılar sunarım.

KEMAL NEBİOĞLU (Tekirdağ) — Bir soru sormak istiyorum.

BAŞKAN — Peki efendim.

Buyurun Sayın Türkay.

HASAN TÜRKAY (Ankara) — Benden evvel konuşan arkadaşımızın; «Başladığımız andan şu âna kadar işçilerin lehine hiçbir hüküm getirmedi, hiç olmazsa şurada işçilerin lehine olduğu için kabul edelim» şeklindeki ricasını ve ifadesini doğru bulmuyorum. İşçiler haksız bir talep karşısında bu kadar kendisini âciz görüp de muhataplarından rica mahiyetinde bir hak talebetmezler. Hakkı varsa isterler, hakkı yoksa istemezler. Arkadaşımız bu maddenin ne ifade ettiğini iyi okumamış. İstanbul'dan kalın bir gemi Napoli'ye gittiği zaman orada hırsızlık yapan bir işçiyi veya içerde arkadaşını vuran bir işçiyi veya içerde ahlâksızca harekette bulunan bir işçiyi, dolaşacaksınız bütün limanları, ondan sonra geleceksin yine İstanbul'a bırakacaksınız demek istiyor. Bu hiçbir zaman kabul edilecek bir hüküm değildir. Bu gibi vakalar senede bir, beş senede bir, on senede bir, ya olur ya olmaz. Ama iş ahlâkiyle ilgili ve iş ahlâkına aykırı harekette bulunan bir işçinin, suçu işlediği andan itibaren ilk girilecek limanda derhal zabıtaya teslim edilmesinde fayda vardır. Bu maddeyi işçiler haklı bir talebolarak hiçbir zaman mütalâa etmemişlerdir. Komisyon da bunun uzun uzun müzakeresini yaptık, arkadaşlarımız komisyon da bu madde üzerinde tek bir kelime dahi ifade etmediler. Şimdi burada ileriye ait birtakım yatırımların peşindedirler. Maddenin aynen kabulünü rica ediyorum. Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Enver Turgut.

ENVER TURGUT (İzmir) — Vaz geçtim.

BAŞKAN — Vazgeçtiniz.

Sayın Nebioğlu soru soracaktınız?

KEMAL NEBİOĞLU (Tekirdağ) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

KEMAL NEBİOĞLU (Tekirdağ) — Sayın milletvekilleri; kişinin söyleyeceği bir husus olmazsa elbetteki sadece itham eder.

Gemi hareket edecek, İstanbul Limanından Marsilya'ya gidiyor. Yolda, belirlenen madde, 14 ve 16 ncı maddelerin uygulanması gerektiği; farzedelimki hırsızlık yaptı veya hırsızlıktan öte kavga çıkardı, dövüş çıkardı. Sayın Hasan Türkay'a göre götürüp onu Marsilya'da bırakacağız, ilk uğruyacağı liman Marsilya ise Marsilya'da götürüp bırakacağız. Hal-

buki ceza kanununa göre onun yurda getirilmesi, yurdun kanunlarıyla, Türk Ceza Kanununa göre yargılanması ve cezai müeyyidelerle çarptırılması gerekiyorsa, tâbi tutulması gerekir. Hırsızlık yapmış, ilk limanda bunu bırakacağız. İlk liman neresi; Atina veya Marsilya veyahutta Napoli'dir. Gerçekten de kanunun bu yönden de aydınlanması hususunda Hasan Türkay arkadaşımızın bir uyarması oldu. Bu yönden de bu maddenin üzerinde durmakta yarar vardır. Ne diyor 17 nci madde? «14 ve 16 nci maddelere göre hizmet akdinin feshinde fesih keyfiyeti gemi seyir halinde ise» ki Napoliye doğru hareket etti, «Kararlaştırılmış limanda ve kararlaştırılmış liman değiştirildiği takdirde ilk uğrayacağı limanda geminin emniyet altına alınmasına kadar uzatılmış sayılır.» Emniyete alındığı kabul edildiği anda sona erecek demek, orada bırakacak demek. Şayet Hasan Türkay arkadaşımızın ifade ettiği haller mevzu bahis ise dahi, yine de akdin yapıldığı veya geminin bağlı olduğu limana kadar getirmek mecburiyeti konmalıdır maddeye. Gemi adamı hatalı hareket etmiştir veya 14 ve 16 nci maddelere tabi tutulabilecek haller üzerine girmiştir. Girebilir; gireceğini düşündüğümüz için bu maddeleri getiriyoruz, müzakeresini yapıyoruz. Bu takdirde hiç olmazsa iş akdinin yapıldığı limana kadar götürülmesi külfetini işverene vermek gerekir. Bu önce öncelikle vatandaşlık haklarına da bir saygıdır. Siz tutacaksınız filânca limanda bıraktıracaksınız. O limanlar belki de Türkiye hudutları içinde olmayacaktır. Bu kadar açık madde. Elbette ki tadil teklifi getireceğiz. Bu ne bir yatırım içindir, ne de sayın Türkay'm söylediği gibi, şunun bunun içindir. İthamlarla işimiz yok, gerçeklerle işimiz var. Bu kadar açık madde. Açıkça gelip diyebiliyorlar mı ki, hayır bu böyle doğrudur, iş akdi nerede yapıldı ise gemi adamı oraya getirilecektir veyahutta Türk limanlarına, hangi limanda kayıtlı ise o limana kadar getirilecektir denilebiliyor mu? Sayın Komisyon sözesiünden sorun bu. İş akdinin yapıldığı limana getirecektir gemi adamını işveren? Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Komisyon adına buyurun sayın Boyacıoğlu.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ İSMAIL HAKKI BOYACIOĞLU (Burdur) — Muhterem

Başkan, muhterem arkadaşlarım, kanun tüm olarak mütalâa edildiği takdirde asıl mânasına kavuşulur. Müzakeresini yaptığımız maddenin matlabı, fesih hükümlerinin başlangıcıdır. Bu madde bunu ifade etmektedir. Halbuki arkadaşlarımızın üzerinde durdukları nokta daha ileride, 21 nci maddede geniş geniş hükme bağlanmıştır. Bu itibarla burada bu madde hakkında fazla konuşmaları, bu kanunun bütünüyle, tümüyle ilgilendiklerinin açık delilidir. Bu bakımdan sağa, sola taanda bulunmak, kanaatinize vakit kaybını icabettirecek hallerdendir. Müzakerele- rin kifayeti ile bu maddenin kabulünü arz ve teklif ederim.

BAŞKAN — Sayın Savacı buyurun.

SABAHATTİN SAVACI (Gümüşane) — Vazgeçtim.

BAŞKAN — Verilmiş bulunan değişiklik önergesini Yüce Heyetin...

ALİ KARCI (Adana) — Sayın Başkan söz istemiştim demin.

BAŞKAN — Duymadım efendim, görmedim. Kendi kendinize zannediyorsunuz.

Buyurun.

ALİ KARCI (Adana) — Sayın Başkan, Sayın milletvekilleri; eğer sendikacı arkadaşımız Hasan Türkay konuşmamış olsaydı bu madde üzerinde ben söz alınyacaktım. Hasan Türkay arkadaşımız bir de örnek verdi. Meselâ hırsızlık yapan diyor. Arkadaşlar, Hasan Türkay arkadaşımız şunu bilmiyor; gemide hırsızlık yapan o anda Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin kanunlarına tabidir. Bir suçluyu Marsilya'ya bırakamaz. Bu kanunun bu maddesi bu bakımdan da sakat. Bu suretle bir suçluyu yabancı limana bırakmak suretiyle kanuni cezadan kurtarmanın yoluna igdiyor, Hasan Türkay arkadaşımız kaş yapalım derken göz oyuyor, farkında değil. Bu bakımdan hizmet akdinin yapıldığı yere gemi adamının gelmesi şartı vardır. Bu suç çok ağır da olabilir. Binaenaleyh; böyle suçluyu da kurtaracak gibi, o bakımdan aldığı için söylüyorum, bir davranış içinde bulunamayız. Saygılarımla.

BAŞKAN — Değişiklik önergesini Yüce Heyetin oyuna sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Değişiklik önergesi kabul edilmiştir.

17 nci maddeyi metinde yazılı olan şekli ile

oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 17 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Feshin bildirilmesi

Madde 18. — Hizmet akdinin işveren veya işveren vekili tarafından feshedilmesi halinde sebepleri ile birlikte gemi adamına yazılı olarak bildirilmesi şarttır. Bildirim imkânı olmayan hallerde durum bir tutanakla tesbit olunur.

BAŞKAN — 18 nci madde verilmiş bulunan değişiklik önergesini okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

18 nci maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

«Madde 18 . — Hizmet akdinin işveren tarafından feshedilmesi halinde sebepleri ile birlikte gemi adamına yazılı olarak bildirilmesi şarttır.

Ancak gemi adamı hizmet akdinin yapıldığı yerdeki iş mahkemesine müracaat edip, fesih hakkının işveren tarafından kötüye kullanıldığını ileri sürebilir. İş mahkemesi fesih hakkının kötüye kullanıldığını tesbit ettiği takdirde işveren, gemi adamını işe almak ve bu müddet zarfında ödenmemiş ücretleri ödemek zorundadır.»

Ankara
Rıza Kuas

Hatay
Yahya Kanbolat

BAŞKAN — Buyurun Sayın Kuas.

RIZA KAUS (Ankara) — Şimdi muhterem arkadaşlarım; «Hizmet akdinin işveren veya işveren vekili tarafından feshedilmesi halinde sebepleriyle birlikte gemi adamına yazılı olarak bildirilmesi şarttır.» Tamam, buraya kadar güzel. Sonra; «Bildirim imkânı olmayan hallerde durum bir tutanakla tesbit olunur.» Şimdi, bir taraftan şartı konuyor, bir taraftan da imkânlar olmadığı halde bu bir tutanakla tesbit edilir diyor. Muhterem arkadaşlarım, mecburiyet vardır, ya yoktur. Yani biraz evvelki konuşmamda da izah ettim; bu kanunun maddeleri o kadar muğlak, o kadar karmakarışık ki, içinden çıkmak mümkün değil. Yani tamamen gemi adamlarını korumak için hazırlanmış bir kanun, ama Komisyonunda, biraz evvel söylediğim gibi, komisyonlardan komisyona, komisyonlardan komisyona, acaba nasıl böyle işçilere yutturulabilir, bu hale getirilmiş madde. Bir taraftan mecburdur, şarttır diyoruz. Arkasından bildirim imkânı olmayan hallerde bir tutanakla

tesbit edilir diyoruz. O zaman şarttır kelimesine lüzum yoktur. Bizim verdiğimiz tadil tasarısı ne diyor «Ancak gemi adamı hizmet akdinin yapıldığı yerdeki iş mahkemesine müracaat edip, fesih hakkının işveren tarafından kötüye kullanıldığını ileriye sürülebilir. İş mahkemesi fesih hakkını kötüye kullanıldığını tesbit ettiği takdirde işveren, gemi adamını işe almak ve bu müddet zarfında ödenmemiş ücretlerini ödemek zorundadır.»

Şimdi muhterem arkadaşlarım; esasında bizim gönlümüzde yatan, kalbimizde yatan bir işçiyi çıkartması için işverenin mahkemeye gidip mahkeme ile tesbit ettirmesi lâzım, bir işçiyi çıkartabilmek için. Zarar etmiş, iflâs etmiş; her hal ve kârda bir işverenin bir işçiyi çıkartabilmek için mahkeme kararı alması lâzımdır. Biz bunlardan vazgeçtik Ne diyor kanun; her işveren her işçinin kulağından tutup atabiliyor. Atsın diyoruz hadi bu kanuna göre atsın; maddede geçiyor. Atsın ama, tutanakla da tesbit etsin, yani yazılı bildirimini işçiyeye bildirmek imkânı bulamadı, işveren; atsın, tutanakla da tesbit etsin. İşçi gitsin mahkemeye, işveren eğer haksız onu atmışsa boşa geçen yevmiyelerini işveren versin ve işe alsın diyoruz. O kadar âdilâne bir teklif getirmiş bulunuyoruz ki, artık bu maddeye sayın milletvekillerinin oy kullanmayacağını hiç tahmin etmiyorum. Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Değişiklik önergesini Yüce Heyetin oyuna sunuyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler... Değişiklik önergesi kabul edilmiştir.

18 nci maddeyi metinde yazılı şekliyle oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 18 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Feshi kapsamiyan hal

Madde 19. — Geminin Türk Bayrağını taşıma hakkı bulunduğu sürece mülkiyetin kısmen veya tamamen her hangi bir şahsa geçmesi hizmet akdinin feshini gerektirmez.

BAŞKAN — 19 ncu madde üzerinde değişiklik önergesi verilmemiştir.

19 ncu maddeyi metinde yazılı şekliyle oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kıdem tazminatı

Madde 20. — Hizmet akdinin 14 ncü maddesinin II, III ve ve IV numaralı bendlerinde gösterilen sebeplerle bozulması veya muvazzaf askerlik hizmeti dolayısıyla çözülmesi halinde üç yıldan fazla çalışmış olmak şartıyla işe başladığından itibaren her bir tam takvim yılı için gemi adamına onbeş günlük ücreti tutarında bir tazminat verilir.

İhtiyarlık aylığı bakımından bağlı buldukları kurum veya sandıklardan aylık veya toptan ödeme almak amacıyla hizmet akdini çözen gemi adamları da yukarıki bendde yazılı bulunan tazminata hak kazanır. Ancak aylık veya toptan ödeme almak için akdi çözen gemi adamına verilecek tazminatın hesabına gemi adamının yalnız 1 Nisan 1950 tarihinden önceki hizmet süreleri nazara alınır.

Gemi adamının bu bend hükmünden faydalanabilmesi için aylık veya toptan ödemeye hak kazanmış bulunduğunu ve kendisine aylık bağlanması veya toptan ödeme yapılması için ihtiyarlık sigortası bakımından bağlı bulunduğu kurum veya sandığa başvurmuş olduğunu alacağı bir belge ile belgelemek zorundadır.

Gemi adamlarının kıdemleri, hizmet akdinin devam etmiş veya fasıllarla yeniden yapılmış olmasına bakılmaksızın, aynı işverenin değişik gemilerinde ve hizmetinde çalıştıkları süreler göz önüne alınarak hesaplanır. Geminin devir ve intikali, yahut diğer bir suretle işverenden diğer bir işverene geçmesi halinde kıdem tazminatı yeni işverene aittir.

Ölen gemi adamlarının kıdem tazminatı kanuni varislerine ödenir.

Aynı kıdem süresi için bir defadan fazla kıdem tazminatı ödenmez.

BAŞKAN — 20 nci madde üzerinde verilmiş bulunan değişiklik önergesini okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

20 nci maddenin birinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini,

«Hizmet akdinin gemi adamı veya işveren tarafından her hangi bir sebeple bozulması veya muvazzaf askerlik hizmeti dolayısıyla çözülmesi halinde, işe başladığından itibaren her bir tam

takvim yılı için gemi adamına 30 günlük ücreti tutarında bir tazminat verilir ve altı aydan sonraki müddetler yıla tamamlanır.»

İkinci fıkradaki,

«Ancak aylık veya toptan ödeme almak için akdi çözen gemi adamına verilecek tazminatın hesabında gemi adamının yalnız 1 Nisan 1950 tarihinden önceki hizmet süreleri nazara alınır.» cümlesinin tasarıdan çıkarılmasını,

Maddeye son olarak, «İşverenin iflâsı halinde, kıdem tazminatı gemi adamlarına öncelikle ödenir.» fıkrasının ilâvesini,

Arz ve teklif ederiz.

Ankara
Rıza Kuas

Hatay
Yahya Kanbolat

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Nebioğlu.

KEMAL NEBİOĞLU (Tekirdağ) — Sayın milletvekilleri; gerek İş kanununda gerekse Deniz iş kanununda en önemli maddelerden biri 20 nci maddedir, kıdem tazminatı ile ilgili maddedir. Bugüne kadar gelen iş kanunlarında baskın mensupları hariç - Çünkü, onlar için kıdem tazminatı daha yüksektir - kıdem tazminatı bu kanunda getirilmiş olduğu üzere 15 gün civarındadır, iki haftalık süredir. Burada sadece gün tasrih edilmektedir, 15 gün denilmektedir. Burada önemli olan bir diğer konu, bir gemi adamı emekliye sevkini istediği takdirde 1 Nisan 1950 tarihinden önceki kıdem tazminatlarını alabilecek, fakat 1 Nisan 1950 tarihinden sonraki kıdem tazminatlarını alamıyacaktır. Bir diğer husus, işverenin iflâsı halinde kıdem tazminatları ekseriya güme gitmektedir. Bu maddeye, kıdem tazminatlarıyla ilgili bu maddeye bu takdirde, bu hallerde gemi adamlarına da kıdem tazminatlarının öncelikle ödenmesi hükmünün konmasını arzu ediyoruz. Maddede bir yenilik vardır. Meselâ ölen gemi adamlarının kıdem tazminatının kanuni varislerine ödenmesi hiç şüphesiz güzel bir müessesedir.

Diğer taraftan evvelki kanunlarla olan iyi hükümlerden bazılarının 4 ncü fıkraya alınmış olması normaldir. Diyoruz ki, madem ki, çıkacak olan kanunlar gelecek içindir. hal ve gelecek içindir ve kıdem tazminatı müessesesi işçinin o iş yerindeki yıpranmasının, yürüttüğü ömrünün mukabilidir. O halde, bunun değerinin de hiç olmazsa biraz gerçeğe yakın olarak tesbit edilmesi gerekir.

BAŞKAN — Bir dakikanız kaldı.

KEMAL NEBİOĞLU (Devamla) — Bir Nisan 1950 yılından sonraki kıdem tazminatı yıpranması, o gemide çürümesi ne olacaktır? Hayır efendim, o süreler için tazminat verilmeyecektir. Neden? Nedeni yok. Kanuna konmuştur da ondan. Efendim, toplu sözleşmelerle bu kanuyu gözlem. Bakalım çözülebilir mi? Bu hüküm buraya konduktan sonra bu konu da toplu sözleşme ile yeni bir müessese getirmeye de imkân yoktur. Bir işçi bir işverenin işyerinde, gemisinde yıllarca çalışacaktır fakat işe başladığı tarih 1 Nisan 1950 den sonra ise hiç kıdem tazminatı almıyacaktır. Bu hangi hallerde? Emekliye sevk edildiği takdirde, 60 yaşını doldurduğu halde iş yerine vermiş olduğu ömrünün, yıpranmasının karşılığını almak imkânına sahibolamıyacaktır.

BAŞKAN — Tamamdır, bağlayınız son cümlelerinizi...

KEMAL NEBİOĞLU (Devamla) — Teklifimizin kabulünü rica ederim.

BAŞKAN — Değişiklik önergesini Yüce Heyetin oyuna sunuyorum...

Söz mü istiyorsunuz?.. Buyurun Sayın Türkay.

HASAN TÜRKAY (Ankara) — Ben bilâhara konuşayım efendim..

BAŞKAN — Buyurun Sayın Kuas, Sayın Türkay sırasını size veriyor.

RIZA KUAS (Ankara) — Siz ona verdiniz benden evvel, ben de ona veriyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Türkay.

TAHSİN TÜRKAY (Ankara) — Muhterem arkadaşlarım, halen meri olan Deniz İş Kanununda kıdem tazminatı müessesesi yoktur. Ancak 3008 sayılı İş Kanununda kıdem tazminatı müessesesi vardır. Yenilik olarak, yeni İş Kanununa kıdem tazminat müessesesi yeni olarak getiriliyor.

Şimdi arkadaşlarımız ifade ediyorlar; «Bir yenilik yoktur» diyorlar. Bugüne kadar deniz işçileri kıdem tazminatından mahrumdu. Bu yeni kanun bu hakkı da bu arkadaşlarımıza getiriyor. Şimdi burada «Ancak aylık veya toptan ödeme almak için akdi gözen gemi adamına verilecek tazminatın hesabında gemi adamının yalnız 1 Nisan tarihinden itibaren...» der. Bugünkü tatbikat 3008 sayılı İş Kanununda budur. Yeni İş Kanununda da bu şekilde gelmiş-

tir. Eğer bir işçi, bir deniz işçisi işverene, ben altmış yaşımı ikmal ettim emekliye ayrılmak istiyorum diye bir talepte bulunursa o zaman ancak 1950 yılından evvelki senelerin kıdem tazminatı verilir. Ondan sonra kıdem tazminatı verilmez. Bunun da sebebi 1 Nisanda ihtiyarlık sigortası yürürlüğe girdiği içindir. Ama, işveren işçinin altmış yaşında olduğu için artık «Sen altmış yaşını doldurdun, emekliye ayrılma hakkına sahiboldun, ben seni 13 neü maddeye göre, eski iş kanuna göre 13 neü maddeye tabi tutuyorum senin hakkını veriyorum» derse, o zaman kıdem tazminatı işe başladığı tarihten itibaren hesaplanır son gününe kadar. Bugünkü tatbikat budur. Ve munhasıran bugüne kadar olan işyerlerindeki tatbikat altmış yaşına gelmiş olan bir işçi hiçbir zaman kendisi, ben emekliye ayrılıyorum şeklinde talepte bulunmaz, daima işveren tarafından emekliye ayrılmasını bekler. Bugünkü tatbikat da budur.

Yine getirilen yenilik, bugüne kadar sadece işçilere veriliyordu kıdem tazminatı, şimdi ölen işçi arkadaşlarımızın vârislerine de kıdem tazminatı müessesesi teşmil ediliyor.

Yine getirilen yenilik, bugüne kadar iş yılı üzerinden hesabedilirdi kıdem tazminatı, şimdi takvim yılı esasına göre hesabedilecek. Yani işçinin hastanede olduğu günler, istirahatlı olduğu günler, işverenden izin aldığı günler, kendisi izin aldığı günlerin hepsi çalışmış olarak mütalâa edilecek ve kıdemli tazminatı bu şekilde ödenecek.

BAŞKAN — Vaktiniz tamamdır, bağlayınız cümlelerinizi.

HASAN TÜRKAY (Devamla) — Görülüyor ki, birçok yenilikler getiriliyor. Onun için bu maddenin aynı şekliyle kabul edilmesini istihham edeceğim. Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Kuas, buyurunuz.

RIZA KAUS (Ankara) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; öyle bir durum arz ediyorum ki bu Deniz İş Kanunu tatbikatı, sendikacılar karşılaştık burada. Ya bizim işverenleri savunuyoruz, gemi adamlarını savunuyoruz, bizim işçileri savunuyoruz. Her halde biz, gelen Deniz İş Kanunu işçi arkadaşlarımızı, kardeşlerimize yenilikler getirmiş olsa, getirecek olsa karşısında duracak değiliz. Biz diyoruz ki verdiğimiz taahhüt taşarısında; be-

nin elimde, benim imzaladığım birçok toplu sözleşmeler var, bu toplu sözleşmelerin suretleri Türk - İştedir, Türk İş Konfederasyonunun İkinci Başkanıdır. Hasan Türkay arkadaşımız, eğer okunak imkânını bulamadılarsa zahmet etsinler lütfen okusunlar, kıdem tazminatı Türk işçisinin, Türk toplumuna Türkiye'nin kalkınmasına aktığı alın terinin bir karşılığıdır. Kıdem tazminatı, yıpranmayı karşılamak, senelerden beri bir fabrikada çalışmış işçinin Türk toplumunun kalkınması Türkiye'mizin kalkınması için aktığı alın terinin bir karşılığıdır. Bakın nasıl yazmışım ben: «İşyerinde çalışan işbu toplu iş sözleşmesi kapsamına giren işçi ve hizmetlerin hastalık sebebiyle işten ayrılmaları veya işten çıkarılmaları halinde işveren tarafından işinden çıkarılan işçiye bir yıldan fazla çalışmış olması şartıyla, işe başladığından itibaren her bir takvim yılı için 30 günlük ücreti tutarındaki kıdem tazminatı verilir.»

Arkadaşların bu getirilen maddede bugüne kadar deniz işçilerine kıdem tazminatı yoktu... Tamam. Yani bugünden sonra da vermiyelim, bugüne kadar istismar edilmiş işçiyi, bugüne kadar kıdem hakkından mahrum bırakılmış işçi, yeni Anayasaya uygun, sosyal adalet ilkelerine uygun, güntümüzün, çağımızın durumuna uygun bir Deniz İş Kanunu çıkarıyoruz, övünüyoruz, daha tümü üzerinde yapılan konuşmalarda, bu kanun çıkarsa işte işçiler şöyle olacaktır, böyle olacaktır, böyle olacaktır, ve uzun senelerden beri deniz işçileri olsun, diğer işçiler olsun İş Kanunu çıkar çıkmaz hayatlarında bir değişiklik olacak, kıdem tazminatları artacak, kıdem tazminatı alabilmek için bir işçinin üç senesini doldurması icabeder. Bekliyecek, gelecek kanunda hiç olmazsa bir seneden sonra belki kıdem tazminatına hak kazanacağını diye beklemekle, bugüne kadar verilmiyordu demek suretiyle bugüne kadar sömürülmüş, istismar edilmiş işçilerin bundan sonra da sömürülmesine, istismar edilmesine göz yumulması gibi bir durum arz ediyor.

Arkadaşların, bizim verdiğimiz tasarıda, hiç olmazsa benim okuduğum toplu sözleşme çok çok bunlardan ilerisinde, ama toplu sözleşmeye işverenin bunların alınması münafiğin değil.

BAŞKAN — Bir dakikanız var, ona göre

hareketinizi tayin ediniz.

RIZA KAUS (Devamla) — Bağlıyorum efendim.

İşverenler toplu sözleşmelerle bu imkânlar karşılıklı anlaşmayla olur diye muğlâk bıraktığımız zaman işçi - işveren sendikalarının veya hut işçi işverenlerin çatışmasını uygun görür bir şekilde bırakıyoruz. İşveren diyor ki, bana kanun bu hakkı vermiş, sen benden alamazsın. İşçi de toplu sözleşme ile anlaşacağız diyor ve çatışmalarına yol açar muğlâk durumlar yaratıyor. Bu bakımdan hiç olmazsa bugüne kadar hakkı yenmiş olan, bugüne kadar kıdem tazminatından mahrum edilmiş olan deniz işçilerine bizim teklifimiz kabul ediliyorsa bir yenilik getirilmiş sayılabilecektir. Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Değişiklik önergesini Yüce Heyetin oyuna sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Değişiklik önergesi kabul edilmiştir.

20 nci maddeyi motinde yazılı olduğu şekilde oyunza sunuyorum... Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yurda iade

Madde 21. — Hizmet akdinin, 14 nci maddesinin I, II, III ve IV nci bendlerine göre işveren veya işveren vekili veya gemi adamı tarafından yurt dışında feshi halinde, işveren veya işveren vekili gemi adamını hizmet akdinde başka hüküm yoksa, geminin bağlama limanına iade etmek ve gemi adamının iadeye ilişkin ve durumuna uygun yol, işe vesair zaruri masraflarını karşılamak veya ödemek zorundadır.

Şu kadar ki, hizmet akdinin feshi 14 nci maddenin I nci bendine ve II nci bendin (a) veya (b) fıkralarına göre yapılmış ise işveren veya işveren vekili yaptığı iade masraflarını gemi adamından yurtda isteyebilir.

BAŞKAN — 21 nci maddede verilmiş bulunan değişiklik önergesini okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

21 nci maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

«Madde 21. — Hizmet akdinin, 14 nci maddesinin, I, II, III ve IV nci bendlerine göre işveren veya vekili veya gemi adamı tarafından yurt dışında feshi halinde, işveren veya işveren

vekili gemi adamını hizmet akdinin yapıldığı limana iade etmek ve gemi adamının iadeye ilişkin ve durumuna uygun yol, işe vesair zaruri masraflarını ödemek zorundadır.»

Ankara
Rıza Kaus

Hatay
Yahya Kanbolat

BAŞKAN — Değişiklik önergesi üzerinde söz istiyen?... Yok. Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Önergeyi kabul edenler... Etmeyenler... Değişiklik önergesi kabul edilmemiştir.

21 nei maddeyi metinde yazılı olan şekliyle oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 21 nei madde aynen kabul edilmiştir.

Yabancı gemi adamının iadesi

Madde 22. — Yabancı gemi adamıyla yapılan hizmet akdinde ayrı bir hüküm yoksa, işveren veya işveren vekili yabancı gemi adamını ikâmetgâhının bulunduğu mahal limana iade etmek zorundadır.

BAŞKAN — 22 nei madde üzerinde değişiklik önergesi mevcut değil. Bu sebeple 22 nei maddeyi metinde yazılı olan şekliyle oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 22 nei madde aynen kabul edilmiştir.

Yurt içinde iade zorunluğu

Madde 23. — Hizmet akdinin her hangi bir Türk limanında feshi halinde akitte başka hüküm yoksa, gemi adamının işveren veya işveren vekili tarafından 21 nei maddedeki ölçüler içinde bağlama limana iadesi zorunludur.

Ancak, hizmet akdinin, 14 neü maddesinin I nei bendine göre feshi halinde, bu madde hükmü uygulanmaz.

BAŞKAN — 23 neü madde üzerinde verilmiş bulunan değişiklik önergesini okutuyorum:

Millet Meclisi Başkanlığına

23 neü maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

«Madde 23. — Hizmet akdinin her hangi bir Türk limanında feshi halinde, gemi adamının işveren veya işveren vekili tarafından 21 nei maddedeki ölçüler içinde hizmet akdinin yapıldığı

limana iadesi zorunludur ve gereken masraf gemi adamına peşin ödenir.»

Ankara
Rıza Kaus

Hatay
Yahya Kanbolat

BAŞKAN — Buyurun Sayın Kaus...

RIZA KAUS (Ankara) — Muhterem arkadaşlarım, maddeler üzerinde fazla konuşmak lüzumu hissedilmemeye başlandı. Biz konuşuyoruz konuşuyoruz, yine oylar gemi adamlarının lehine kalkıyor, bizim takrirlerimiz ittifakla reddediliyor. Yalnız 23 neü maddede (Hizmet akdinin her hangi bir Türk limanında feshi halinde gemi adamının işveren veya işveren vekili tarafından 21 nei maddedeki ölçüler içinde hizmet akdinin yapıldığı limana iadesi zorunludur ve gereken masraf gemi adamına peşin ödenir.) demek suretiyle iş akdi feshedilen işçi kardeşlerimizin hiç olmazsa işe alındığı yere kadar getirilmesinin masrafları işveren tarafından ödenmesini ihtiva etmektedir. Hiç olmazsa bu madde üzerinde tahmin ediyorum ki, Hasan Türkay ve Enver Turgut arkadaşlarım, işçi arkadaşlarım, sendikacı arkadaşlarım oylarını kullanacaklardır. Uzunboylu bir külfet tutmaz bu. İşçi kardeşlerimizin her hangi bir limanda iş akdi feshedildiği zaman, o limandan alındığı limana kadar getirilmesi için ücretlerinin işveren tarafından ödenmesi demektir. Buna hiç olmazsa arkadaşlarım oy verirlerse arkadaşlarımızın büsbütün mağdur olmalarını önlemiş oluruz. Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Menteşe.

Arkadaşlarımıza münferiden hitabetseniz, hatipler daima konuşmasında Heyeti Umumiye hitabedeceklerdir.

NAHİT MENTEŞE (Aydın) — Sayın arkadaşlarım, benden evvel konuşan arkadaşım 23 neü maddenin bağlama limana iadesi yerine, hizmet akdinin yapıldığı yere iadesi gibi bir hüküm getirmiş olduğunu iddia etmektedir. Esasında kanunda işçiler lehine bir husus yokmuş gibi sayın arkadaşımız konuşmaktadırlar. Halbuki 23 neü madde : «İş bağının her hangi bir Türk limanında feshi halinde bağitta başka hüküm yoksa gemi adamının işveren veya işveren vekili tarafından 21 nei maddedeki ölçüler içinde bağlama limana iadesi zorunludur.» demektir.

Yani bağlama limanına iadesini esasen 23 nci madde ortaya koymuştur. O bakımdan bir mağduriyet bahis konusu değildir, sayın arkadaşlar. Lâfi uzatmıyacağım. Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Nebioğlu.

KEMAL NEBİOĞLU (Tekirdağ) — Sayın milletvekilleri, 23 nci madde işçilere hiçbir şey getirmemiştir, demiyoruz. Bir şeyler, bir şeycikler getirmektedir. Getirdiği şeyciklerden daha fazlasını ise götürmektedir. (A. P. sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Aytaş, rica ederim.

KEMAL NEBİOĞLU (Devamla) — Biz kısıtlanmamış krediden yanayız, kaldırılmasından değil Sayın Aytaş.

BAŞKAN — Karşılıklı konuşmayın efendim. Sayın Aytaş, rica ederim..

KEMAL NEBİOĞLU (Devamla) — 23 nci madde, işveren vekili tarafından 21 nci madde ölçüleri içinde bağlama limanına iadesi zorunludur, demektedir. Bir kere 21 nci maddedeki ölçüler mevzuubahistir. Diğer taraftan ancak hizmet akdinin 14 nci maddesinin 1 nci bendine göre feshi halinde bu madde hükmü uygulanmayacak. Biran için bu maddenin kabul edildiğini düşünelim. 2 nci fıkraya göre, 14 nci maddenin 1 nci bendine giren işler dolayısıyla fesih mevzuubahis olduğu takdirde 1 nci fıkra işlemeyecektir ve 1 nci fıkra ise 21 nci maddedeki ölçüler içinde işliyecektir. 14 nci maddede birinci fıkrada yazılı olan hükümler işçinin işlemiş olduğu bazı fiillerdir.

ABDURRAHMAN GÜLER (Çorum) — Oku da öğren.

KEMAL NEBİOĞLU (Tekirdağ) — Evet biliyorum, okudum.

14 nci madde :

«I - İşveren veya işveren vekili tarafından;

a) Gemi adamının her hangi bir limanda geminin hareketinden önce gemiye dönerek hizmete girmemesi veya gemiye hiç dönmemesi.»

ABDURRAHMAN GÜLER (Çorum) — Dönmemiştir?..

BAŞKAN — Sayın Güler, lütfen müdahale etmeyiniz, hatip rahat konuşsun.

KEMAL NEBİOĞLU (Devamla) — «b) Gemi adamının gemide hizmet görmesinin tutuk-

luluk, hapis veya gemide çalışmaktan menolunması gibi sebeplerle imkânsız bir hal alması.»

Arkadaşım, ya dönmemiştir nereden bulacak dediler. Ya dönmemiş olmasında kendi kusur ve kabahati yoksa ne olacaktır? Aç ve biilâğ o limanda mı bırakılacaktır? Belki de işveren kendisi de görevlendirmiş olabilir, başına her hangi bir kaza da gelebilir.

BAŞKAN — Bir dakikanız var.

KEMAL NEBİOĞLU (Devamla) — Bir hüküm getirmekte midir kanun? Kendi imkânsızlıkları, elinde olmayan sebepler dolayısıyla gemiye dönmemiştir ne olacaktır?

«c) Gemi adamının işveren veya işveren vekiline karşı, kanuna, hizmet aktlerine sair iş ve çalışma şartlarına aykırı hareket etmesi»

Kim tesbit edecektir bunu? İşveren bizatihi kendisi tesbit edecektir. Bakalım haklı mıdır? Tek taraflı olarak karar verecektir işveren. 14 nci maddenin «c» fıkrasına girmektedir durumunuz, bu sebeple sizi geminin bağlı olduğu limana götürmeyeceğim, diyecektir. İşveren bakalım haklı mıdır? Haklı olduğunu ne ile tesbit edeceğiz biz? Biz şüphesiz bir mahkeme kararı olmadan onun haklı olup olmadığını bilmemize imkân yoktur. Zaten 14 nci maddenin birinci fıkrasına giren ahvallerde gemi adamı mahkemeye müracaat etme yoluna gidecektir.

BAŞKAN — Tamamdır Sayın Nebioğlu.

KEMAL NEBİOĞLU (Tekirdağ) — Tadil teklifimize iltifat edilmesini rica ederim. Saygılarımla.

BAŞKAN — Başka söz isteyen?... Yok. Değişiklik önermesini Yüce Meclisin oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi metinde yazılı olan şekli ile oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde aynen kabul edilmiştir.

İade zorunluğuna uymamak

MADDE 24. — İşveren veya işveren vekilinin 21 ve 23 nci maddelerde belirtilen zorunluğa uymaması halinde, gemi adamı yurda dönmek için yaptığı durumuna uygun yol, işe ve sair masrafları ve ayrıca 15 günlük ücreti tutarında bir tazminatı işveren veya işveren vekilinden isteyebilir.

BAŞKAN — 24 nci madde üzerinde verilmiş bulunan önergeyi okutuyorum :

Millet Meclisi Başkanlığına

24 ncü maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz :

«Madde 24. — İşveren veya işveren vekilinin 21 ve 23 ncü maddelerde belirtilen zorunluğa uymaması halinde, gemi adamı hizmet akdinin yapıldığı limana dönmek için yaptığı durumuna uygun yol, işe ve sair masrafları ve ayrıca bir yıllık ücreti tutarında bir tazminatı işveren veya işveren vekilinden isteyebilir.»

Rıza Kuas
Ankara

Yahya Kanbolat
Hatay

BAŞKAN — 24 ncü madde üzerinde buyurun Sayın Nebioğlu.

KEMAL NEBİOĞLU (Tekirdağ) — Sayın milletvekilleri, «İade zorunluğuna uymamak» başlığını taşıyan 24 ncü madde; «İşveren veya işveren vekilinin 21 ve 23 ncü maddelerde belirtilen zorunluğa uymaması halinde, gemi adamı yurda dönmek için yaptığı durumuna uygun yol, işe ve sair masrafları ve ayrıca 15 günlük ücreti tutarında bir tazminatı işveren veya işveren vekilinden isteyebilir.» İstedi. Farz edelim ki, cebinde parası vardı, Brezilya'ya gitmişti gemi orada bıraktığı için orada kaldı gemi adamı ve farz edelim ki, Brezilya'dan yurda dönebilecek kadar da yol parası, işe parası cebinde var, döndü ve işveren vekilinden istedi, işveren vekili verecek mi? Yok. Mahkemeye gidecek ve yıllarca o gemi adamını biz mahkemekapılarında sürüm sürüm süründüreceğiz. Ne için? Bir hizmet yapmaktadır gemi adamı, yurt dışına çıkmıştır gemi ve olanaksızdır, aldıkları ücretleri malûmdur. Yurt dışında gittiği bir yerde bırakılacak, kendi olanakları ile yurda gelmek imkânının açılması demektir. Bu, «ey gemi adamı, işveren seni yurt dışında bıraktığı vakit sen yurda bir daha dönme» demektir. Hangi olanakla yurda dönecektir? Gemi adamı bu olanakları nereden bulacaktır? Lütfen takdir buyurunuz sayın milletvekilleri. Yol, işe masraflarını, ve saire masrafları yapabilecek parayı nereden bulacaktır? Kim verecektir ona? Mazallah, bütün gemi adamlarını tedbirli olarak yurt dışına çıkmaları gerekir. İşverene karşı küçük bir kusur işlediği takdirde 14 ncü maddenin birinci fıkrasına dayanarak işveren orada bıraktığı takdirde işçiyi, olanakları üzerinde bulundurmadığı takdirde yurda gelmesi-

ne imkân yoktur. O halde olanakları beraber götürmek mecburiyetindedir. Peki bu parayı nasıl yurt dışına çıkaracaktır? Bütün gemi adamlarına diyoruz ki, lütfen siz tedbirli bulunun, cebinizde para bulunsun, olmaya ki, fi-lânca fıkralara, maddelere dayanarak işveren sizi yurt dışında bırakabilir. Bu takdirde cebinizde hazır paranızla yurda dönüp, mahkemeye müracaat etmek suretiyle işverenden yol, işe, ve saire masraflarınızı, sosyal niteliği bulunan Anayasamızın uygulandığı yurdumuzda yeni çıkarılmış Deniz İş Kanununun 24 ncü maddesi gereğince mahkemelerden talebedin, diyeceğiz. Bu mümkün mü?.. Ne diyoruz?

BAŞKAN — Bir dakikanız var.

KEMAL NEBİOĞLU (Devamla) — Diyoruz ki, bu gibi ahvalde hiç olmazsa işverene bir tazminat ödemek külfeti yüklemeli ki, işveren gerçekten durumu daha titizlikle inceleyip bir karara varsın ve ona göre adımını atsın, diyoruz.

BAŞKAN — Başka söz isteyen? Yok.

NAHİT MENTEŞE (Aydm) — Takririm var.

BAŞKAN — Bu maddede değişiklik mi istiyorsunuz?

NAHİT MENTEŞE (Aydm) — Evet.

BAŞKAN — Mümkün değil, çünkü, bugün saat 15.00 e kadar önergelerin verilmiş olması iktiza ediyordu. Saat 15.00 ten sonra verilen önergeler dikkate alınmayacaktır.

Değişiklik önergesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Değişiklik önergesi kabul edilmemiştir.

Maddeyi metinde yazılı olan şekli ile oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 24 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

İade hakkında yoksunluk

Madde 25. — Yabancı bir memlekette işine son verilen veya hizmet akdi yabancı bir memlekette sona eren gemi adamı o memlekette denizcilik işleriyle ilgili olsun veya olmasın başka bir işverenle hizmet akdi yaparsa, eski işveren veya işveren vekilinin gemi adamını yurda iade zorunluğuna kalkar.

21, 22 ve 23 ncü maddelerde yazılı hallerde gemi adamı, işine son verilmesi yahut da hizmet akdinin sona ermesi gününden başlayarak bir

hafta içinde yurda iade edilmesini istemezse işveren veya işveren vekili iade ile zorunlu tutulamaz.

Bu kanunun 14 nci maddesinin (I) numaralı bendinin (b) fıkrasında yazılı durumlar gemi adamına yüklenemeyecek sebepler altında doğmuşsa veya gemi adamı için hastalık ve sair zorunlu sebepler meydana gelmişse bu maddenin ikinci fıkrasındaki bir haftalık süre, engellerin kalktığı günden itibaren başlar.

BAŞKAN — 25 nci madde üzerinde verilmiş bulunan değişiklik önergesini okutuyorum :

Millet Meclisi Başkanlığına

25 nci maddenin üçüncü fıkrasına aşağıdaki cümlelerin ilâvesini arz ve teklif ederiz.

«Bu zaman zarfında ödenmemiş ücretler de, işveren tarafından gemi adamına toptan ödenir.»

Ankara
Rıza Kuas

Hatay
Yahya Kanbolat

BAŞKAN — Söz isteyen?.. Yok. Değişiklik önergesini Yüce Heyetin oyuna sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Değişiklik önergesi reddedilmiştir.

25 nci maddeyi metinde yazılı şekliyle sunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 25 nci madde aynen kabul edilmiştir.

İş süresi

Madde 26. — Genel bakımdan iş süresi, günde sekiz ve haftada kırksekiz saattir. Bu süre haftanın iş günlerine eşdolarak bölünmek suretiyle uygulanır.

İş süresi, gemi adamının iş başında çalıştığı veya vardiya tuttuğu süredir.

İşveren veya işveren vekili, gemi adamının vardiyalarını yemek ve dinlenme zamanlarını bir çizelge ile belirtmek ve bu çizelgeyi gemi adamlarının görebilecekleri bir yere asmak zorundadır.

BAŞKAN — Madde üzerinde verilmiş değişiklik önergesini okutuyorum :

Millet Meclisi Başkanlığına

26 nci maddenin birinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

«İş süresi haftada en çok kırk saattir. Bu süre, haftada beş iş günüdür ve sekiz saati ge-

çemez. Bunun için, işçinin haftalık para tutarında hiçbir indirim yapılamaz.»

Ankara
Rıza Kuas

Hatay
Yahya Kanbolat

BAŞKAN — Sayın Nebioğlu, buyurunuz.

KEMAL NEBİOĞLU (Tekirdağ) — Sayın milletvekilleri, değişiklik önergemiz iki yönden önem taşımaktadır.

Birincisi, bilindiği üzere yurdumuzda açık ve gizli işsiz yekûnu Şubat aylarında 8 milyona yükselmektedir ve bir sayın milletvekilinin de ifade ettiği gibi, her yıl muayyen oranda işsiz vatandaşımızın yekûnu artmaktadır. Bugünkü program ve plânla ve bugünkü iktisadi tutum ve davranışla bu işsizliğin önüne geçmek mümkün değildir. Gemi adamlarının işsizliği ise başka bir işte çalışma imkân ve olanakları da göz önüne alınırsa gerçekten sosyal bir yara halindedir. Uzun seneler denizlerde çalışmış bir gemi adamının karada bir başka işe alınması süreye bağlıdır, süreye tâbidir ve zordur. Şayet iş süresi azaltılmak imkânı bulunabilirse, 40 saate indirmek imkânını bulabilirsek boşta bulunan işsiz gemi adamlarına iş bulmak imkânları da bir yönü ile sağlanmış olur. Evet diyeceksiniz ki, bunlar palyatif tedbirlerdir. İşsizliği elbette ki çözümliyemez. Fakat Adalet Partisi bu iktisadi tutumla işsizliği zaten önlemeyecektir. Hiç olmazsa böylesine bir tedbirle bu iş kolundaki işçilere, işsiz işçilere iş sağlama yoluna gıtmelidir.

ABDURRAHMAN GÜLER (Çorum) — Siz iktidara geldiğiniz zaman yaparsınız.

KEMAL NEBİOĞLU (Devamla) — Evvel Allah.

BAŞKAN — Sayın Güler, Sayın Turgut rica ederim müdahale etmeyiniz.

KEMAL NEBİOĞLU (Devamla) — Biz ne yapacağımızı programımızda açıklıkla ifade ettik. Sizin doğru dürüst bir programınız dahi yok.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Nebioğlu, siz duymamazlıktan geliniz.

KEMAL NEBİOĞLU (Devamla) — Diğer taraftan takririmizde, «iş süresi haftada en çok 40 saattir. Bu süre haftada beş iş günüdür ve sekiz saati geçemez» diyoruz. «Bunun için işçinin haftalık para tutarında hiçbir indirim yapılamaz» hükmünü getiriyoruz. Hiç şüphesiz

çalışma süresi böylesine bir indirime tâbi tutulursa, halihazırda çalışmakta olan işçilerin 48 saat içinde aldıkları ücretin, 40 saat içinde kendilerine verilmesi gerekecektir. Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Karcı.

ALİ KARCI (Adana) — Sayın Başkan, Sayın milletvekilleri; ben sözlerime bir soru sorarak başlayacağım. Deniz adamlarının mı işi daha ağırdır; günlerce böylesine denizin ortasında çalkalana çalkalana başka memleketlere giden, ateş karşısında, kömür içinde, fırtına içinde çalışan adamın mı; yoksa karada çalışan insanın mı? Şüphesiz vereceğiniz cevap deniz adamlarının işinin ağır olduğu noktasında olacaktır. Şu halde soruyorum; mademki hem işleri bu kadar ağır, hem neden 48 saat çalışsınlar? Onlara bir öncelik tanımak onların hakkı değil midir? Kaldı ki, bugünü düşünün, Avrupa'da 36 saat işçi çalıştıran memleketler vardır. Ve biz hâlâ kalkmış o ağır işe rağmen, gemi adamlarının haftalık iş saatlerinin 40 saate indirilmesine itiraz ediyoruz, hâlâ 48 saat olsun diyoruz. Niçin 48 saat olsun, sebebi ve gerekçesi ne? Bütün bu ağırlıklara rağmen itiraz için dayandığımız olanaklar ne? Yok sadece metne böyle konulmuş binaenaleyh bunu böyle müdafaa etmek lâzım denirse, arkadaşlar, (el merhameti nıfıl iman) diye bir şey var. Lütfen elimizi vicdanımıza koyalım ve ona göre hareket edelim. Bir taraftan ezilsin adam üç ay, dört ay kendi memleketinden uzakta gurbet illerinde gezsin, çoluğundan çocuğundan ayrı, öbür taraftan da hem ateşin karşısında, hem güneşin karşısında, hem de fırtınanın içinde 48 saat çalışsın. Müsaade buyurun da biraz eksik çalışsınlar, hiç olmazsa oradaki kamarotu da, telsizcisi de, kaptanı da, tayfası da kitap okumak imkânına sahibolsun, gazete okumak imkânına sahibolsun ve insan olduğunun farkına varsın bu suretle. Devamlı olarak çalıştırmakla, onları istisna etmekle meseleyi geçiştiremeyiz. Bu bakımdan verilen değişikliğe önergesi gerçekten yerindedir ve insana yakışır bir iş saati getirmektedir ve bu yüzden inanmaktayım ki, sayın milletvekilleri de verilmiş olan önergenin lehinde oy kullanırlar. Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Türkay.

HASAN TÜRKAY (Ankara) — İşçi Parti-

sine mensubolan arkadaşların da ifade ettiği gibi bir sendikacıyım ve Türkiye'nin Başkanvekiliyim. Fakat burada ne işverenin, ne de temsil ettiğim işçinin savunucusuyum...

BAŞKAN — Sayın Türkay bu maddede böyle bir beyanda bulunulmadı. Görüştüğümüz madde 26 ne maddedir, lütfen 26 ne maddede üzerinde konuşunuz.

HASAN TÜRKAY (Devamla) — Arkadaşlarımız işverenin savunucusu olduğumuzu ifade ettiler de bu vesile ile onlara cevap vermiş oldum. Biz 32 milyon vatandaşın temsilcisiyiz. Burada ne işçinin ve ne de işverenlerin şu kürsüden temsileliliğini yapmaya hakkımız yoktur.

Muhterem arkadaşlarım, iktisaden geri kalmış bir memlekette yaşadığımızı iddia ediyoruz ve öyledir. Çok çalışmak mecburiyetindeyiz; işçisi ile, işvereni ile, memuru ile, esnafı ile. Bir taraftan bunu iddia ederken diğer taraftan da hiç olmayacak bir şeyi yani 48 saatlik mesaiyi 40 saate indirmek bugün için hayal olan bir konuyu burada sadece bir maksatla ortaya atmanın samimiyetle bir ilgisi yoktur. Olacak şeyleri şu kürsüden, şu mikrofondan ifade edelim ki, biz de o olumlu tekliflerine iştirak edelim. O itibarla bugün gemide çalışan bir işçinin mi işi ağırdır yoksa ateş karşısında çalışan bir işçinin mi işi ağırdır? Bu işi işçilikten gelen ancak bilir, onlar takdir eder bunu. Bugün yeraltında sekiz saat çalışan işçilerimiz varken acaba gemide çalışan işçinin mi işi ağırdır yoksa yeraltında çalışan işçinin mi işi ağırdır dersem bunun cevabını kolay kolay veremezler, çünkü bilmezler, gelmemişlerdir bu sahadan, bu koldan. O itibarla bilmedikleri bir meselenin içine de girmemelerini ve gülünç duruma düşmemelerini rica ediyorum. Bu itibarla maddenin aynen kabulünü istihdam ediyorum. Burada gerçekleri savunuyoruz. Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Menteşe.

NAHİT MENTEŞE (Aydın) — Sayın Başkan, sayın arkadaşlarım, üzüntü ile müşahade etmekteyiz ki, İşçi Partili arkadaşlarımız sırf bu mevzuda konuşmak için huzurunuzu işgal etmektedirler. Aylardan beri, senelerden beri deniz iş adamlarının beklediği kanunu çıkarmak gayreti içindeyiz. Olumlu teklifler, müspet

teklifler gelir, elbette buna «evet» demek bizim vicdanlarımızın emrettiği bir keyfiyettir. Aneak bakıyorsunuz, 24 ncü madde görüşülüyor, 24 ncü maddeden evvel 21 ve 23 ncü maddeler hakkında taktir vermişlerdir, reddedilmiştir. Bunun tanzimi 21-23 ncü maddelerdeki taktirlerinin kabulüne bağlıdır. Fakat yine de huzurunuzda konuşmaktadırlar ve taktirlerinde ısrar etmektedirler. Ondan sonra bakıyorsunuz 26 ncü maddede de arkadaşlarımız 48 saat çalışan işçilerimiz için : «Bu çoktur, bunu 40 saate indirelim, bu suretle de, işsiz vatandaşlarımıza iş bulalım.» Ne kadar kolay bir iktisadi sistem sayın arkadaşlarım? Yani biz kalkınmak için kolayı bulduk. Diyoruz ki çalışan işçilerimizin çalışma saatlerini azaltalım, o zaman Türkiye'de işsizlik diye bir şey kalmıyacaktır. Bunu ifade etmektedirler. Halbuki biz hiçbir zaman Türk işçilerinden 48 saat çalışıyoruz, çok çalışıyoruz diye bir talebe muhatabolmadık. Biz de işçinin arasından geldik, biz de işçilere zaman zaman muhatabolduk. Ama birtakım şartlar istemektedirler, ücretlerine zam istemektedirler, sağlık tesislerinin yapılmasını istemektedirler. O bakımdan sayın arkadaşlarım, İşçi Partili arkadaşlarımız burada bir propaganda yapmak için kürsüyü işgal etmesinler, birtakım gülünç tekliflerle gelmesinler, elbirliğiyle bu tasarımı kanunlaştıralım, saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Kuas.

RIZA KUAS (Ankara) — Muhterem arkadaşlar, 1936 senesinde, bundan 31 sene evvel hazırlanmış olan İş Kanununun haftada 48 saat çalışmayı mecbur kılan maddenin yeni baştan aynen huzurumuza getirilmesi ve Deniz İş Kanununda da yer alması üzerine Türkiye İşçi Partisinin çalışma saatlerinin 40 saate indirilmesi konusunu gülünçle tefsir etmesinin ne dereceye kadar hafiflik olduğunu bilmeleri lâzımdır. Acaba bana bunu getirenler, 48 saati savunanlar, çok özendikleri, ibret aldıkları Amerika'da kaç saat olduğunu bilirler mi? Sık sık Avrupa'ya giden Sayın Çalışma Bakanımız bilirler....

BAŞKAN — Sayın Kuas teknik bir kanunu görüşüyoruz, meselceleri böyle gülünçtür, hafiftir gibi tâbirlerle tavsif etmek her iki taraf için de doğru değildir.

Kanunumuz deniz işçilerine birtakım haklar sağlamasını öngören bir teknik kanundur. Getiriyoruz meseleleri gülünçtür, hafiftir gibi birtakım karışık karışık istihfaflara... Buyurun.

RIZA KUAS (Devamla) — Sayın Başkanım, biliyorum ki siz elbette A.P. li sözcülerin sözlerine müdahale etmezsiniz, bana edeceksiniz.. Eğer...

BAŞKAN — Etmeyorum. Size de tavsiyelerde bulunuyorum, buyurun devam edin.

RIZA KUAS (Devamla) — Müsaade edin de konuşalım, müdahale etseydiniz bu konuşmalara lüzum kalmazdı.

BAŞKAN — Beyefendi, şimdi şurada şunu konuşurken sizin Amerika'dan falan bahsetmenize lüzum var mıydı?

RIZA KUAS (Devamla) — Dünyadaki çalışma saatlerinden bahsediyorum. (Sağdan : «Batıdan misâl verecek Sayın Başkan» sesi)

BAŞKAN — «Sizin çok tasvibettiğiniz Amerika'da» falan demeye lüzum var mı beyefendi? Çok rica ederim, sizdeki akılsa buradaki de akıl. Hatiplere müsamaha gösteriyorsak zannetmeyin ki, meseleleri kavramıyoruz, anlamıyoruz. Sizin bir hakkınız varsa, bizim de aynı hakkımız var o kadar.

RIZA KUAS (Devamla) — Sayın Başkan, ben Amerika'dan başladım, çok uzak memleket olduğu için sırasıyla gelecektim. Amerika'da...

BAŞKAN — Sayın Kuas, şunu önemle belirtmek isterim ki, kürsüdeki hatip kendisinin çok akıllı olduğunu farzedip, Başkanı aşçari kendi durumunda olsun farzetmezse yanılmış olur. Buyurun.

RIZA KUAS (Devamla) — Efendim, Amerika'da 35 saatten 42 saate kadar, Almanya'da 35 saatten 42 saate kadar, Holânda'da çalışma saatleri 35 saatten 42 saate; İngiltere'de en fazla çalışma 45 saat. Acaba çok özenmeve çalıştığımız Batı memleketlerinde, dünyada 48 saat çalışma saati bana gösterebilirler mi? Buraya getirmek istemiyordum, meseleyi...

MUSTAFA ERTUĞRUL (İstanbul) — Doğuda?

BAŞKAN — Sayın Ertuğrul, rica ederim yapmayın efendim. Rica ederim müdahale etmeyin efendim.

RIZA KUAS (Devamla) — Doğuya da gittin geldin. Ben ne diyorum...

KEMAL NEBİOĞLU (Tekirdağ) — Oraya çık da söyle.

BAŞKAN — Çok rica ederim, siz de katılmayın, aynı hatayı şu anda siz işliyorsunuz, gördünüz mü? Rica ederim susunuz beyefendi, hakkınız yok beyefendi. Hatibe ne tavsiye edebilirsiniz, ne hitabedebilirsiniz, ne telkinde bulunabilirsiniz. Hakkınız yok. Buyurun Sayın Kuas.

RIZA KUAS (Devamla) — Türkiye İşçi Partisi ve Türkiye İşçi Partililer ne Doğunun özentisi içindeler ne de Batının özentisi. (T.I.P. sıralarından alkışlar) Türkiye İşçi Partililer Türkiye'nin gerçeklerini dile getirecekler ve Türkiye İşçi Partililer Türkiye'nin çözüm bekliyen meselelerine çözüm getireceklerdir. Arkadaşlarım...

BAŞKAN — Bir dakikanız var 26 ncı madde hakkındaki sözünüzü tamamlamanıza. Lütfen devam edin.

RIZA KUAS (Devamla) — Sayın Başkan bütün sözlerimi kestiniz, bir dakika konuşmadık. Sizin konuşmalarınızla beraber mütalâa ediyorsanız haklısınız.

BAŞKAN — Siz aşağıdan vukubulan, her bevana cevap vermek isterseniz gayet tabii sözünüz...

RIZA KUAS (Devamla) — Aşağıdan müdahaleleri keserseniz ben de cevap vermek mecburiyetinde kalmam.

BAŞKAN — Aşağıdan vâkı müdahalelere Başkan müdahale eder. Buyurun, bir dakikanız var, tamamlayınız.

RIZA KUAS (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım, Millî Birlik zamanında, Kurucu Meclis zamanında fazla çalışma saatlerini yasak etmişlerdi. Hele 48 saat çalışma var, ondan sonra istedikleri kadar işçileri çalıştırmıyorlar. 70, 80, 90 saat. Bu sırada fazla çalışmalarını dahi tahdid etmişlerdi, ki o sırada işsizlik kısmen önlenmiş gibi bir duruma gelmişti. Her yerde iş bulunabiliyordu. Çalışma saatlerinin 40 saate indirilmesi, 60 saat, 70 saat haftada çalışmaya razı Türk

işçisi, ama, çalıştıkları memleketin milli gelirinin aslan payının bölüşümünde işçiye ne düşüyor? Hiçbir gey yok. Çalışıyor, çalışıyor işçi 48 saat, 50 saat, yevmiye ne kadar? Asgari ücret 12,80; 125 kuruş, 160 kuruş. Bu demek değildir ki, çalışma saatlerini 40 saate indirdiğimiz takdirde işçi 48 - 50 saat çalışmayacak... Çalışma saatleri 40 saate iner; 40 saatten 48 saate kadar olan kısmı mesai içinde, 60 saate kadar olan mesai içinde çalışılır. Memleketin kalkınmasında Türk işçisi haftada 90 saat çalışmaya da razıdır.

BAŞKAN — Tamamdır efendim.

RIZA KUAS (Devamla) — Bunu ben de biliyorum, memleketin ihtiyacı vardır; ama mesai saatleri normal olarak tamamlanır, ondan sonrası fazla mesai olur.

BAŞKAN — Tamamdır, tamamdır efendim.

Muhterem arkadaşlarım, büyük bir tahammülle saat 19,00 a kadar Deniz İş Kanununun çıkarılmasını temin için gayret sarf ettik. Yek nazarda biraz evvelki düşüncem Yüce Meclisin kararı sadır olursa Deniz İş Kanununun bitirilebilmesini temin için Yüce Meclisin müsamahasına sığınarak bir müddet ilâve etmek suretiyle bitirilmesine mâtuftur. Fakat görüyorum ki; münakaşalar zeminden çıkmakta ve bin türlü gayretimize rağmen bir türlü saded içine arkadaşlarımız girmemekte dirler. Önümüzde şu anda 26 madde görüşülmüş durumda, yürürlük maddeleri hariç 28 madde mevcuttur.

REŞAT ÜZARDA (Aydın) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Rica ederim beyefendi, istirahat ederim, cümlemi bağhyayım beyefendi. Kraldan ziyade kralı olmayalım, ben konuşuyorum efendim, birazek dinleyiniz.

Önümüzde 28 madde vardır, arkadaşlarım. Bu 28 madde içinde hepsinde değişiklik önergesi mevcut değildir, bundan sonra görüşülecek 8 madde üzerinde değişiklik önergesi vardır. Onu takibeden maddelerde ise okumak suretiyle ve Yüce Heyetin oyuna sunmak suretiyle kabul ettirmemiz mümkün olabilecektir. Eğer Yüce Meclis mesaisini bir miktar uzatıp bu müddet içinde

bu kanunun çıkarılmasını isterse o zaman Yüce Heyetin kararını alacağım. Ancak bu müddeti ilânihaye uzatmak Başkanınız olarak benim için de mümkün olmayacaktır. O da bir gayretin mahsulü olacaktır. Bu sebeple Meclis mesainin bir saat daha devamı hususunu Yüce Heyetinizin

oyuna sunacağım. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Beş dakika ara veriyorum.

Kapanma saati : 19,02

İKİNCİ OTURUM

Açılma saati : 19,10

BAŞKAN — Başkanvekili Nurettin Ok

KÂTİPLER : Önal Şakar (Manisa), Bedrettin Karaerkek (Tokat)

BAŞKAN — Ara verilmiş bulunan 52 nci Birleşimin ikinci celsesine başlıyoruz.

26 nci madde üzerinde buyurun Sayın Abdurrahman Güler.

ABDURRAHMAN GÜLER (Corum) — Muhterem arkadaşlarım; evvelâ bu madde eski Deniz İş Kanununa göre, yani halen mer'î olan Deniz İş Kanununa göre bir yenilik getirmektedir. Mer'î olan Deniz İş Kanununda çalışma saati haftada 70 saattir. Bu madde bu saati 48 olarak tesbit etmiştir ki, işçiler lehine yeni bir hükümdür.

Şimdi benden evvel konuşan İşçi Partili arkadaşlarımız vermiş oldukları taktirle haftada 40 saat çalışılması esasını teklif ediyorlar ve bu suretle memleketimizde bulunan açık veya gizli işsizliğe çare bulunacağını söylüyorlar. Bu bir istihdam politikasıdır. İşçilerin az çalıştırılması suretiyle geri kalan saatlerde işsizlere iş bulmak bir istihdam politikasıdır. Bir de bu istihdam politikası yeni iş sahaları açmak suretiyle değerlendirilebilir. Biz A. P. liler ikinci yolu, yani yeni iş sahaları açmak ve bu suretle işsizliğe çare bulmak kamsındayız. İstihdam politikamız bunu gerektiriyor sanırım. Batı memleketlerinden örnekler verdiler. Her milletin istihdam politikası kendi gerçeklerine göre tâyin edilir. Amerika'nın millî geliri, Amerika'nın iktisadi seviyesi, ekonomik durumu istihdam politikasını başka türlü ayarlamayı gerektirebilir. Diğer Batı memleket-

leri içinde ölçü başka türlü olabilir. Fakat Türkiye'mizin, gelişmekte olan memleketimizin gerçekleri dikkate alındığında işçiye de, işverene de daha fazla çalışma mecburiyeti kalkınmamızın gerçekleşebilmesi için şart olmaktadır.

Bir de, sayın arkadaşımın birisi Batı memleketlerine, yani «özendiğiniz Amerika» demek suretiyle bir nevi satışmada bulundular. Biz hiçbir memleketin özentisi içerisinde değiliz. Memleketimizin şartları neyi gerektiriyorsa, neyi icab ettiriyorsa, millî ekonomimiz neyi gerektiriyorsa, millî istihsalimizin artırılması için ne gerekli ise onu yapıyoruz. Biz de kendilerinin temel felsefesi olan, kendilerine felsefe olarak seçmiş oldukları düzenlerde, meselâ Sovyet Rusya'da veya Çin'de işçiler haftada kaç saat çalıştırılıyor, hangi şartlarla çalıştırılıyor, orada grev hakkı var mıdır, işçilere serbest sendika kurmak hakkı var mıdır, diye sormak acaba buna nasıl cevap vereceklerdir?

BAŞKAN — Bir dakikanız var, lütfen bağlayınız.

ABDURRAHMAN GÜLER (Devamla) — Bu sualler cevapsız kalmıca Türkiye'nin gerçekleri göz önünde tutulmak suretiyle haftada kabul edilmiş olan 48 saat çalışma usulü tamamen yerindedir. 40 saatlik çalışma usulünü getirmeleri her meselede olduğu gibi bu meselede de bir istismardır. Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Savaei.

SABAHATTİN SAVACI (Gümüşane) — Güler arkadaşım çok güzel ifade ettiler. Bizim A. P. nin şu yönde bir Devleti örnek aldığı daima söylenen şeylerdendir. Ben de arkadaşına aynen iştirak edeceğim. Türkiye'nin, Türk Milletinin menfaati nerede ise, neyi gerektiriyorsa, onun özentisi içindeyiz...

BAŞKAN — Bunlar söylendi Sayın Savaei, 26 ncı madde üzerinde lütfen.

SABAHATTİN SAVACI (Devamla) — Karma ekonominin ifade ettiği mâna da budur işte, karma ekonominin mânası da buradadır işte. Karma ekonomiden yana olanlar Türk Milletinin ister Doğuda, ister Batıda olsun, nerede faydasına ise onu almayı isterler. Ama karma ekonomiden yana olmıyanlar da...

BAŞKAN — 26 ncı madde üzerinde lütfen, çok rica ediyorum.

SABAHATTİN SAVACI (Devamla) — Şimdi arkadaşlarım, bu müddetin indirilmesi keyfiyeti... İşçi Partisine mensup arkadaşlarımız metnin haline getirilmiş her hangi bir maddede işçi için daha ne sağlanabilir müddet bakımından, ücret bakımından, mehiller bakımından, onları araştırmışlar. Fakat araştırmalarında, meselâ burada 48 saat değil de 40 saat tesbit edilmiş olsaydı bunun 35 saate veya 30 saate indirilmesi teklif edilecekti.

Şimdi arkadaşlar, dönelim sosyal barış mevzuuna. Arkadaşlarımız işsizlikten haklı olarak bahsettiler. Türkiyede işsizlik vardır. Türkiyede hele gizli işsizlik hakikaten hissedilecek derecede vardır. Mevcut çalışan işçilerimize, elbette ki haklarıdır, daha çoğunu temin edelim, çalışma şartları itibariyle, ücret şartları itibariyle onlara çok şeyler temin edelim. Fakat onlara bunları temin ederken diğer işsiz kalan kimseler için iş ünitelerinin, işyerlerinin mâruz kalacağı tehlikeleri de hesaba katmak zorundayız. Madem ki işsizlikten ve gizli işsizlikten bahsediyoruz; biz bir kısım mehma emken iş bulmuş, çalışan insanlara değil, onlardan daha mühim, arkadaşlarımızın parmak bastıkları işsizliğe, gizli işsizliğe çare bulmalıyız. Bunun için de iş ünitelerinin, çalışma yerlerinin çalışma şartlarını da nazarı itibara almaya mecburuz. İşte sosyal barış burada kendisini gösteriyor. Yani çalışanla çalıştırmanın

işyerinin düzeni, ahengi korunmalıdır ki, bunların hayatiyeti sağlanmalıdır ki, ve bunların gelişmesi sağlanmalıdır ki, işsizlik ortadan kalksın, kaldırılsın. Eğer bunların mahvına gidecek, her hangi bir surette fantazi kabilinden teklifler ve tedbirler ileri sürülürse bunların mahvı demek işçinin, işsiz kalan insanların istikbalde mahvı demektir.

BAŞKAN — Vaktiniz tamamdır, lütfen bağlayınız Sayın Savaei.

SABAHATTİN SAVACI (Devamla) — Bağlıyorum efendim.

Bu itibarla muhterem arkadaşlarım, bu iş müddetinin indirilmesi keyfiyeti her memleketin kendi özel şartları içerisinde düşünülen bir keyfiyettir. Bir memleketin durumu, teknik durumu, teknolojik durumu, o memleketin hakikaten saat başına düşen produktivite itibariyle çok ilerlemiş ise, o memlekette makineleşmeyi ileri dereceye götürmüş ise, otomasyon o memleketin sanayisine, iş hayatına hâkim duruma gelmiş ise, o memleket için iş saatlerinin, iş süresinin indirilmesi elbette düşünülecek keyfiyettir.

BAKAN — Tamamdır efendim.

SABAHATTİN SAVACI (Devamla) — İnşallah, Türkiyemiz de, memleketimiz de o şartlara gelir, arkadaşlarımızla birlikte biz de bu şartları düşünürüz. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Yeterlik önergesi vardır, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

26 ncı madde üzerinde kâfi miktarda görüşmeler yapılmıştır. Kifayeti arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

İzmir

Enver Turgut

BAŞKAN — Önergeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

26 ncı madde üzerinde verilmiş olan değişiklik önergesini oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

26 ncı maddeyi metinde yazılı şekliyle oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 26 ncı madde metinde yazılı şekliyle aynen kabul edilmiştir.

İstisnalar

Madde 27. — Aşağıdaki işleri görenler bu

kanunun iş sürelerine ilişkin hükümlerine tabi değildir.

1. Kaptanlar veya bu kanunun 2 ne maddesinin (C) bendinde yazılı olduğu şekilde kendisine vekâlet eden kimse (Kılavuz kaptanlar dâhil),

2. Birden fazla makinistin bulunduğu gemilerde başmakinist,

3. Doktor ve sağlık memuru,

4. Hemşire ve hastabakıcı,

5. Asli görevleri can, mal ve gemi kurtarma olan kurtarma gemilerinde çalışan gemi adamları,

6. Gemide kendi nam ve hesabına çalışanlar,

BAŞKAN — 27 ne madde üzerinde 2 değişiklik önergesi verilmiştir, ikisini de okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

27 ne maddeye aşağıdaki fıkranın ilâvesini arz ve teklif ederim.

«1, 2, 3, 4 ve 5 ne bendlerde anılan kişiler 26 ne maddedeki iş süresini aştıkları takdirde, fazla çalışma ücretinden yararlanırlar.»

Ankara

Hatay

Rıza Kuas

Yahya Kanbolat

Yüksek Başkanlığa

Halen müzakere edilmekte olan (Deniz İş kanunu) tasarımızın 27 ne maddesi metninde bir maddi hata yapılmıştır. Kanunun yürürlüğe girmesiyle tatbikatta bir aksaklığa meydan verilmemesi amacıyla, kanun tasarımızın 27 ne maddesinin 1 ne fıkrasının değiştirilmesiyle birlikte, madde metninin aşağıdaki şekilde düzeltilmesini arz ve teklif ederim.

Ankara

Hasan Türkay

Madde 27. — Aşağıdaki işleri görenler, bu kanunun iş sürelerine ilişkin hükümlerine tabi değildirlir.

1. Birden fazla kaptanın bulunduğu gemilerde birinci kaptan veya bu kanunun 2 ne maddesinin (C) fıkrasında yazılı olduğu şekilde kendisine vekâlet eden kimse,

2. Birden fazla makinistin bulunduğu gemilerde başmakinist.

3. Doktor ve sağlık memurları,

4. Hemşire ve hastabakıcılar,

5. Asli görevleri can, mal ve gemi kurtarma olan kurtarma gemilerinde çalışan gemi adamları,

6. Gemide kendi nam ve hesabına çalışanlar.

BAŞKAN — Değişiklik önergesini tekrar okutacağım.

YAHYA KANBOLAT (Hatay) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ İSMAIL HAKKI BOYACIOĞLU (Burdur) — Önergeyi geri alıyorum.

YAHYA KANBOLAT (Hatay) — Efendim, ikinci önergeye iltihak ediyoruz.

BAŞKAN — İkinci önergeye iltihak ediyorsanız, ikinci önergeyi oylıyalım efendim.

YAHYA KANBOLAT (Devamla) — Yalnız bizim önergemiz bakımından konuşacağım. Bizim önergemiz bir tavzih mahiyetindedir. Çünkü, 26 ne madde iş süresine ait bir hüküm getirmektedir. Madde gemi iş süresini 8 saatle sınırlamaktadır. Şimdi 28 ne madde ise 26 ne maddeyi aşkın iş süresi yapan gemi adamları için bir fazla mesai hakkı tanımaktadır. Ancak, 27 ne madde istisnalar koymaktadır ve bazı gemi adamları, doktor, sağlık memuru, hemşire gibi eşhasın 26 ne maddeye bağlı kalmaksızın günde sekiz saatten fazla çalışacaklarına ait hüküm koymaktadır. Ben komisyondan soruyorum; acaba 27 ne madde hükmünde olan eşhasın sekiz saati aşkın durumlarda 28 ne maddedeki hükümden yararlanacaklar mı, yararlanmayacaklar mı? Eğer yararlanacaklarsa zaten bizim önergemiz bu maksada mâtuftur, o zaman çekeceğiz. Yararlanmıyorlarsa önerge üzerinde ısrar edeceğiz. Komisyonun fikrini almak isteriz.

BAŞKAN — Komisyon, bir sual tevcih etti, cevap verecek misiniz?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ İSMAIL HAKKI BOYACIOĞLU (Burdur) — İştirak ediyoruz.

BAŞKAN — Nereye iştirak ediyorsunuz, Sayın Komisyon?

Sayın Kanbolat bir sual tevcih etti Komisyona; «şayet benim önergemde zikretmiş olduğum eşhas bu kanundan istifade ediyorsa önergemini geri alacağım, etmiyorsa ısrar ediyorum» diyor, cevap veriniz lütfen.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ İSMAIL HAKKI BOYACIOĞLU (Burdur) — Etmiyoruz.

BAŞKAN — Etmiyorlar. Sayın Kanbolat'ın önergesini oyunuzda koyacağım, tekrar okutuyorum.

(Ankara Milletvekili Rıza Kuas ve Hatay Milletvekili Yahya Kanbolat'ın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Önergeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum.

(Ankara Milletvekili Hasan Türkay'ın önergesi tekrar okundu.)

RIZA KUAS (Ankara) — Sayın Başkan, bu önerge üzerinde konuşabilir miyim?

BAŞKAN — Hayır, her iki önergeyi biraz önce bir defa okuttum. Daha sonra önergeler üzerinde ve madde üzerinde müzakere açtım. Müzakere üzerine Sayın Kanbolat söz istedi, söz aldı ve ondan sonra söz isteyen olmadığına göre birinci önergeyi reyinize sundum ve reddedildi. İkinci önergeyi oylıyacağım.

ÇALIŞMA BAKANİ ALI NAILİ ERDEM (İzmir) — Sayın Başkan, taktir sahibinden bir hususu rica edeceğim. Parantez içindeki «kılavuz kaptan dâhil» hususu maddeye dâhil midir, değil midir? Önergelerinde bu hususu belirtmemişler, kasdi olarak mı yer verilmemiştir. Bunun açıklanmasını rica ederim.

BAŞKAN — Sayın Türkay, tavzih ediniz, oya koyacağım.

HASAN TÜRKAY (Ankara) — İlâve ediyorum.

BAŞKAN — Bir önerge dikkat nazarına alınırsa komisyon ona göre tekrar maddeyi getirebilir. «Kılavuz kaptanlar dâhil» hükmünü dâhil ediyor musunuz?

HASAN TÜRKAY (Ankara) — Dâhildir.

BAŞKAN — Değişiklik önergesini Yüce Heyet'in oyuna arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Dikkat nazarına alınması şartıyla kabul edilmiştir. Maddeyi bu şekilde tashih ederek kabul ediyor musunuz?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ İSMAIL HAKKI BOYACIOĞLU (Burdur) — Kabul ediyoruz.

BAŞKAN — Sayın Türkay'ın tavzih etmiş olduğu şekilde maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler.. 27 nci madde bu şekilde kabul edilmiştir.

Fazla saatlerde çalışma

Madde 28. — Bu kanuna göre tesbit edilmiş bulunan iş sürelerinin aşılması suretiyle yapılan çalışmalar, fazla saatlerle çalışma sayılır.

Yapılacak fazla çalışmanın her saatine ödenecek ücret normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarı % 25 oranında artırılmak suretiyle bulunacak miktardan az olamaz.

Aşağıda yazılı haller fazla saatlerle çalışma sayılmaz.

1. Geminin, gemideki şahısların veya gemi hamulesinin selâmeti için kaptanın yapılmasını zaruri gördüğü işler,

2. Gümrük, karantine ve sair sülhî formaliteler dolayısıyla yerine getirilmesinde zorunluluk bulunan ilâve işler,

3. Gemi seyir halinde veya limanda iken gemide yaptırılan (yangın, gemiyi terk etme, denizde çatışma, denizden adam kurtarma ve savunma) talimleri,

Fazla saatlerle çalışmalarını belgelemek üzere işveren veya işveren vekili noterden tasdikli ayrı bir defter tutmak zorundadır.

Bu defterde gemi adamına uygulanan zam nisbetleriyle fazla çalışmanın yapıldığı gün ve o güne düşen miktarı ve gemi adamının hak ettiği fazla çalışma ücreti gösterilir. Fazla saatlerle çalışma ücretlerinin asıl ücretler için hizmet akdinde gösterilmiş bulunan zaman, yer ve devrelerde, işveren veya işveren vekili tarafından gemi adamlarına tam olarak ödenmesi zorunludur.

BAŞKAN — 28 nci madde üzerinde verilmiş olan değişiklik önergesini okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

28 nci maddedeki ikinci fıkranın;

«Yapılacak fazla çalışmanın her saatine ödenecek ücret, aylık para tutarının saat başına düşen miktarının bir katına yükseltilmesi suretiyle bulunacak miktardan az olamaz. Fazla çalışma süresi günde üç saati geçemez ve yılda doksan iş gününden çok yapılamaz»

Ve üçüncü fıkranın da;

«Aşağıda yazılı haller de fazla saatlerle çalışma sayılır» şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ankara Hatay
Rıza Kuas Yahya Kanbolat

BAŞKAN — Buyurun Sayın Nebioğlu.

KEMAL NEBİOĞLU (Tekirdağ) — Sayın Başkan, Muhterem milletvekilleri, kesinlikle ve acıklıkla ifade edeyim, fazla çalışmaktan yana değiliz. Mevcut haftalık iş süresinin içinde bulunmak ve fazla çalışmaya ihtiyaç gösteriliyorsa, iş bunu gerektiriyorsa işsiz işçilere iş verilmesinden yanavız, 28 nci maddede fazla çalışmaların değerlendirilmesi yapılmıştır, çok enteresandır. İki iş kanunu getirilmiştir. Bunlardan birisi Deniz iş kanununun 28 nci maddesinde fazla saatlerle çalışma yaptırıldığı takdirde bu fazla çalışmaların yüzde 25 zamla ödenmesi istenmektedir. Yeni İş kanunu tasarılarının 35 nci maddesinde ise aynı durumlarda (C) fıkrasında, (Her bir fazla çalışma için verilecek ücret normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarı yüzde 50 yükseltmek suretiyle ödenir.) denmektedir. Sosyal adalet bunun neresinde? Olur mu böyle şey? Aynı işçi statüsüne tabi bulunacak işçi niteliğinde olan kişiler bir yanda karada çalışmaktadır diye yüzde 50 zamla fazla mesaiyi değerlendirilecek, diğer taraftan daha tehlikeli, aile hayatından mahrum gemi adamlarına fazla çalışma yaptırılacak, bu takdirde yüzde 25 zam uygulanacak. İstirham ederim, sosyal adalet, eşitlik ilkesi... Bir durum karşısında eşitlik ilkesi bu mudur? Üzerimde fazla durmuyorum, vaktinizi almamak için, Biz diyoruz ki, gemilerde fazla çalışma muayyen süre ile kısıtlanmalıdır, kimse gölgesi güzel fazla çalışmaya tabi tutulmamalıdır ve bu süre yılda muayyen günü aşmamalıdır, diyoruz. Karada bu böyledir, koordinasyon kurallarıyla yılda 90 iş gününe kadar fazla çalıştırma yaptırılabilir. E, bu konuda bir sarahat yok. Ben farkında olmamış da olabilirim, varsa şayet Sayın Komisyonun açıklamasında zaruret görürüm. Denizcilik, bilirim, yıpratıcı bir meslektir. Sekiz saat çalışmış olan bir deniz adamının, gemi adamının daha fazla çalışmaya tabi tutulması, onun mukabili yüksek bir ücret verildiği takdirde mümkün olabilmelidir. Gönülden işe bağlanmanın bir yönü de hiç şüphesiz budur. Bu sebeple yüzde 25 in yukarıya doğru çıkarılması gerekir.

BAŞKAN — Komisyon cevap verecek misiniz?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ İSMAİL HAKKI BOYACIOĞLU (Burdur) — Vereceğiz efendim.

BAŞKAN — Buyurunuz efendim.

KEMAL NEBİOĞLU (Devamla) — Diğer taraftan 28 nci maddenin 3 ncu fıkrasında, «Gemi seyir halinde veya limanda iken gemide yaptırılan (yangın, gemi terk etme, denizde, çatışma, denizden adam kurtarma ve savunma) talimleri» de, ne kadar fazla mesaiyi alırsa alsın her hangi bir ücrete hak kazandırmıyacaktır. Neden?

BAŞKAN — Lütfen bağlayınız.

KEMAL NEBİOĞLU (Devamla) — Bunun gerekçesi yok. Bu halde dahi gemi adamlarının fazla mesaiye hak kazanmaları gerekir. getirdiğimiz önerge bunu da kapsamaktadır. Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ İSMAİL HAKKI BOYACIOĞLU (Burdur) — Muhterem Başkan, sayın arkadaşlarım; gemi adamlarının çalışma durumu karada çalışan işçilerimizle kabili kıyas değildir, özel bir durumları vardır. Evvelâ özel durumlardan bir tanesi geminin istiap haddidir. Gemi muayyen bir insan alır, muayyen bir işçi alır ve bununla yola çıkar. Binaenaleyh fazla mesai yaptırılmıyacağım diye fazla insan alarak yola çıkması geminin teknik bakımdan yapısı icabı mümkün değildir. Bu itibarla karada çalışan işçilere fazla mesai ücreti olarak % 50 nisbetinde bir zam veriyoruz. Fakat burada fazla mesai daimî olarak yapılacaktır. Çünkü gemi seyir halindedir. Belki ne zaman döneceği belli değildir. Bu itibarla zaman zaman gemi içerisindeki bu gemi adamları çalışacaklardır.

Diğer taraftan kanundaki bu nisbet nihayet ihtiyari bir nisbettir, asgari haddi tesbit etmiştir, âzami haddi tesbit etmemiştir. Gerek hizmet aktitleriyle, gerek toplu iş sözleşmeleriyle bu nisbetin üzerine çıkmak her zaman mümkündür. Kanun asgari olarak yüzde 25 nisbetinde bir artırmayı kabul etmiş bulunmaktadır. Demin de arz ettiğim gibi gemi adamlarının özelliğinde bu fazla mesainin hadlerini almak zorunluğu vardır. Bu bakımdan bir çalışma de yoktur. Maddenin aynen kabulünü istirham ederim.

RIZA KUAS (Ankara) — Söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Kuas.

RIZA KUAS (Ankara) — Muhterem milletvekilleri, öncelikle Deniz İş Kanununun görüşülmesi takririnin kabul edildiğinden bu yana tıpkı işverenle sendikacıların toplu pazarlık masasında pazarlık yapar gibi karşılıklı pazarlık yapıyoruz.

Muhterem milletvekilleri, maddeye göz atacak olursak bir kere fazla mesai sayılacak olan kısmı gayet kıstaslı saymış. Demiş ki;

«Aşağıda yazılı haller fazla saatlerle çalışma sayılmaz.» Neymiş bunlar? «Geminin, gemideki şahısların veya gemi hamulesinin selâmeti için kaptanın yapılmasını zaruri gördüğü işler» fazla mesai sayılmıyacak. Kaptan hangi işi işçilere yap derse işçiler yapacak, fakat bunun için fazla mesai ödenmeyecek. «Gümrük, karantina ve sair sıhhi formaliteler dolayısıyla yerine getirilmesinde zorunluluk bulunan ilâve işler» kimin tarafından zorunlu bulunacak? Kaptan tarafından. Hangi işler zorunlu görülürse bunlar fazla mesai sayılmıyacak.

«Gemi seyir halinde veya limanda iken.» dikkatiniz ederim, «veya limanda iken gemide yaptırılan (yangın, gemiyi terk etme, denizde çatışma, denizden adam kurtarma ve savunma) talimleri.» Talimde yaptırılacaklar, orada öğretecekler, işçilere gelin bakalım talim yapacaksınız diyecekler; ama fazla mesaiden sayılmıyacak. Hangisi sayılacak? Bunun haricinde yapılan işler fazla mesaiden sayılacak, fakat yüzde 25 zamlı ödenecek.

Şimdi arkadaşlarım, denizde çalışan bir işçinin fazla mesaisi yüzde 25 zamlı ödenecek, karada çalışan işçilere yüzde 50 zamlı ödenecek. Komisyon sözcüsü arkadaşım dedi ki: «Deniz iş kolunu ayrı bir iş koludur, ayrı bir hususiyeti vardır. Ayrı hususiyeti olduğu için % 25 ten fazla zammı verilmez.» Deniz iş kolunun elbette ayrı bir hususiyeti var. Biraz evvelki konuşmada da söyledim, gemi nakliyatından milyonlar, milyarlar kazanılır, orada da bir hususiyeti var onun. Para getirirken de gemi muazzam para kazanıyor. O hususiyetten işçi bir hak istiyor mu? Yok... Geminin hususiyeti de orada var, bu ölçü alınmıyor.

Çiğdem bakalım Almanya'nın Hamburg limanından yüklenen yükün tonu İstanbul'a kaçta geliyor? Bu bir seferinde kaç milyon para kazanıyor? Bu hususiyete dokunmuyoruz, ama işçinin mesaisini kıskarken fazla mesai sayılmıyacak şeylerde öyle sayıyoruz ki, öyle kılıkılına hesaplıyoruz ki; aman özel sektör zarar görmesin, aman özel sektör yatırım yapsın, aman özel sektör Türkiye'yi kalkındırsın... Muhterem arkadaşlarım, hiç olmazsa bunda Anayasanın eşitlik prensiplerine riayet etmek suretiyle karadaki işçilerle denizdeki işçilerin aynı eşitlik şartlarında mesailerini tanınsın ve aşağıda saydığım hususlar da, ne olursa olsun limana yanaşmış bir gemiden malları indirmek, eşyaları bindirmek gibi kaptanın emriyle fazla yapılan mesailer de lütfen mesaiden sayılsın. Elbetteki eşitlik prensiplerine riayet edecek olan milletvekili arkadaşlarım, bu takririmize hiç olmazsa müspet oy vereceklerdir.

BAŞKAN — Sayın Kırbaslı, buyurun.

FAİK KIRBAŞLI (Burdur) — Vaz geçtim.

BAŞKAN — Vaz geçtiniz.

Sayın Karcı buyurun.

HASAN TÜRKAY (Ankara) — Hiç kürsüden inmeyin.

ALİ KARCI (Aydın) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, ben bunun İş Kanunu ile uygunluğu ya da uygunsuzluğu üzerinde durmıyacağım ve hesap meselesi üzerinde duracağım. Her halde tahmin ederim, hiç kürsüden inmeyiniz diyen Hasan Türkay arkadaşım şu hesap karşısında bizim verdiğimiz değişikliğe önergemin lehinde oy kullanır. Çünkü iki kere iki dört eder..

BAŞKAN — Lütfen şu madde üzerinde konuşun.

ALİ KARCI (Devanla) — Komisyon, gemi muayyen insan alır, teknik olarak fazla işçi alamaz, mesai yaptıracağına diye gemiye de fazla insan almaz, diye konuşmuşlar. Ben şimdi bunu tersine çeviriyorum, sekiz saat esas olduğuna göre, demek ki gemide üç vardiya var. Gemide üç vardiya yerine gemi sahibi iki vardiyalık insan alırsa durum ne olur? Şimdi bunu inceliyelim. Çünkü arkadaşlar, sermaye canlı bir uzuvdur. Kâr etmeden yaşayamaz, hilkmeti vücudu kârdır. Binaenaleyh, en çok kazanmanın yoluna bakar haklı olarak.

Şimdi iki vardiyalık insan olmakta durum ne olacak bakın.. Şimdi hesabımı yapalım. Altıyüz liraya çalışıyor gemi adamı ve ayda sekiz saatten günde 20 lira aldığına göre, eğer dört saat fazla çalışırsa arkadaşlar 187,5 kuruş, kendi ücretinin dışında tabii, fazla mesai ücreti olacak % 25 üzerinden. 187,5 kuruş ayda 75 lira yapar; bunun aşağı yulkarı 20 lirası vergi, 55 lira kalır. Demek oluyor ki arkadaşlar, bir ayda - tabii dört saat içinde halk ettiği kendi parası haric olmak üzere - 55 lira mesai ücreti alacak. Ama tam 12 saat çalışacak. Şimdi düşününüz biran, eğer üç vardiya çalıştırsaydı çalıştırdığı insanlara yemek ücreti olarak acaba kaç lira ödiyecekti? Her halde günde 7 liradan daha eksik değil; ayda 210 lira. Demek ki 210 lira ödiyecek yerde şimdi 75 lira ödemek suretiyle aynı işi yaptıracağız. Evet Hasan Türkay arkadaşım, oyunu şimdi ister aleyhte kullan, şimdi ister lehinde kullan ve şunu da unutmayın ki sayın milletvekilleri, çift yevmiye diye piyasada bir tâbir vardır. Bir işçi eğer çalıştığının bir misli fazla çalışırsa daima çift yevmiye tâbir edilen yüzde yüz zam alır. Oysa bizim sendikacı olan arkadaşımız ben kürsüye çıktığım vakit bana lâf atıyor ve % 25 in savunmasını yapar görünüyor.

BAŞKAN — Çok rica ederim Sayın Karer, çok müsamaha gösteriyorum. Başkanın bu müsamahadan âzami derecede istifade ediyorsunuz. Çok istirham ederim. Madde üzerinde müzakere edilirken durmadan meseleleri tahrik ediyorsunuz. Bundan sonra asla müsamaha etmem.

ALİ KARCI (Devamla) — Sayın Başkan, tahrik yoktur, lâfi kendileri attı.

BAŞKAN — Her atılan lâfa sizi cevap verme durumunuz ve hakkınız yoktur.

ALİ KARCI (Devamla) — Sayın Başkan, iki kulağım vardır, ne yapayım ki duyuyorum.

Şimdi, sonuç olarak söylemek gerekirse sayın arkadaşlarım, bizim, Meclis olarak bir kimseyi sekiz saat yerine 12 saat çalıştırarak ayda 55 lira eline sıkıştıracağız bir kanunu çıkartmamız lâzımdır. Biraz önce de verdiğim hesap bunun en belirgin örneği; üç vardiya yerine iki vardiya çalıştırsa işverenin bunda büyük yararı olacaktır. Binaenaleyh, gemilerinde gemi sahiplerinin nasıl para kazandığını her gün

gazete sütunlarındaki dedi - kodu sayfalarından zaten okuyoruz; verdiği partileri falan okuyoruz. Müsaade edin de sırtından para kazandıkları insanlara biraz da emeklerinin karşılığını vermiş olsunlar. Saygılarımla.

BAŞKAN — Başka söz isteyen? Yok. Verilmiş bulunan değişiklik önergesini tekrar okutuyorum.

(Ankara Milletvekili Rıza Kuas ve Hatay Milletvekili Yahya Kanbolat'ın önermeleri tekrar okundu.)

BAŞKAN — Değişiklik önergesini Yüce Heyetin oyuna sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Değişiklik önergesi kabul edilmiştir.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ İSMAIL HAKKI BOYACIOĞLU (Burdur) — Yalnız burada birinci satırında, «açılması» «aşılması» olacak, bir tertip hatası vardır.

BAŞKAN — Onları biz doğru okuyoruz. Düzelterek okuyoruz. Zaten kanunun bitiminde tertip hatalarının, baskı hatalarının topunu birden oya koyuyoruz.

28 nci maddeyi metinde yazılı şekliyle oynuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ücret

Madde 29. — Ücret gemi adamına işi karşılığında işveren veya işveren vekili tarafından nakden ödenen meblâğdır.

Ücretin gemi adamına hizmet akdinde gösterilen yer ve devrelerde tam olarak ödenmesi zorunludur.

Ücret ödeme devresi bir aydan fazla olamaz.

Hizmet akdinin sona ermesi veya bozulması halinde işveren veya işveren vekili gemi adamının ücretini derhal ve tam olarak ödemek zorundadır.

Haklı bir sebep olmaksızın işini yapmayan gemi adamı, keyfiyet gemi jurnalına kaydedilmek ve jurnalı yoksa bir tutanakla belgelenmek şartıyla bu müddete ait ücretten mahrum edilir. Bu yüzden uğradığı zararın telâfisi için işverenin tazminat istemek hakkı saklıdır.

BAŞKAN — 29 ncu madde üzerinde verilmiş bulunan değişiklik önergesi var, önergeyi okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

29 neu maddedeki son fıkranın tasarıdan çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ankara Hatay
Rıza Kuas Yahya Kanbolat

BAŞKAN — Sayın Nebioğlu.

KEMAL NEBİOĞLU (Tekirdağ) — Ben söz hakkımı Rıza Kuas'a veriyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

RIZA KUAS (Ankara) — Muhterem arkadaşlarım, bizim tadil teklifimiz gayet kısa, gayet basit, kısaca izah edeceğim.

29 neu maddenin son paragrafında diyor ki; «Haklı bir sebep olmaksızın işini yapmayan gemi adamı, keyfiyet gemi jurnaline kaydedilmek suretiyle ve jurnal yoksa bir tutanakla belgelenmek şartıyla bu müddete ait ücretten mahrum edilir.» Bir kere, bu müddete ait ücretten mahrum ediliyor. «Bu yüzden uğradığı zararın telâfisi için işverenin tazminat isteme hakkı saklıdır.» Bu kısmın maddeden çıkarılmasını istiyoruz. Çünkü haklı bir sebep... Bu haklı sebebi kim tesbit edecektir? Nedir bu haklı sebep? Haklı bir sebebi işveren tesbit edecektir. Haklı bir sebep için istediği cezayı koyacak ve haklı bir sebep için de işçinin o günlük yevmiyesini kesecektir. Sonradan da işveren istediği kadar tazminat talebinde bulunacak. Kime karşı? İşçiye karşı. Zaten günlük kazancı ile geçinen, o günlük yevmiyesi ile geçinen işçiden bir de tazminat istiyecek. O kadar bir hak ve istisnalar tanıyoruz ki işverene, hem o anda evvelâ tek taraflı olarak sebep bulacak; bir hâkim yok, tarafısız bir şey yok, hiçbir şey yok. İşveren kendisi takdir edecek; «sen haksızlık yaptın, şu andan itibaren yevmiyeni kesiyorum.» sonra da gidecek işçiye mahkemeye verecek, «ben şu kadar zarara uğradım.» demek suretiyle işçinin günlük kazancı ile geçinmesinin üstüne bir de tazminat dâvası açacak, bir de üstelik hapse attırma çareleri arıyacak. Bu bakımdan şu «haklı bir sebep» kelimesinin metinden çıkarılmasını teklif ettik. Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Nebioğlu. Buyurun efendim.

HASAN TÜRKAY (Ankara) — Bari inmeyin orada durun.

KEMAL NEBİOĞLU (Tekirdağ) — Arkadaşımızın bir mâruzatı var galiba Sayın Başkan.

BAŞKAN — Nedir Sayın Türkay? Müdahaleyi mutazammın bir şey ise bana söyleyin. O halde beyanda bulunmayan. Buyurun Nebioğlu.

KEMAL NEBİOĞLU (Devamla) — Sayın milletvekilleri, Rıza Kuas arkadaşım konuyu Yüce Meclise arz etti. Ben konuyu bir başka açıdan eleştirmek istiyorum. Karada her hangi bir fabrikada işverenin verdiği işi yapmadığı takdirde veya her hangi bir hal meydana geldiği takdirde işçiye gereken ceza verilirken işçi sendika temsilciliği müessesesinin de görevi yeri vardır. Burada sadece jurnal defterine kaydetme yetkisi, biraz evvel ilgili yetkililere sordum, sadece kaptana ait bulunmaktadır. Kaptanın takdirine kalmıştır o günlük yevmiyesini kesmek, vermiş olduğu işin haklılık derecesini tesbit etmek suretiyle hâkimlik vazifesini ifa ederken o günlük yevmiyesini kesmek yetkisi kaptana verilmiştir. İşçiye bilâhara itiraz hakkı tanınmıştır. Ne zaman? Gemi Türk sularına gindikten sonra ve o işçinin dâva açabilecek zamana ulaşmaya kadar bu devam edecektir. Aradan bu kadar süre geçtikten sonra gemi adamı dönecek ve Türk suları içinde, Türk mahkemelerinden her hangi birisine dâva açmak suretiyle bir veya iki yevmiyesini alabilmek için birçok masraflara girmek suretiyle hakkını istihsal etmeye çalışacaktır. İş Kanunu ve toplu sözleşmeler karada çalışmakta olan işçilerin bu durumları için bir müeyyide getirmekte ve disiplin kurullarını kurmaktadır. Pekâlâ bir ileri adım üzere bu Deniz İş Kanununda da disiplin kurullarından geçmek suretiyle haklılık veya haksızlık meselesinin tesbiti mümkündür. Bu yapılabiliirdi, bu dahi yapılmamıştır. Bizim teklifimiz bu fıkranın maddeden çıkarılmasıdır. Zira muğlâktır, durumu tesbit etmek güçtür. Gemi adamlarının yevmiyelerinin kesilmesi konusunda kaptanlara ve işveren vekillerine geniş yetki tanınmaktadır.

BAŞKAN — Sayın Kırbaşı buyurun.

FAİK KIRBAŞLI (Burdur) — Sayın arkadaşlarım; bu hüküm konulmadığı takdirde Okyanus ortasında adam işini yapmayacak, eğer bu müeyyide konmazsa adamı çalıştırmak imkâsız. Yani muhtelif psikolojiler altın-

da geminin içerisinde zaptı rabtı sağlamak imkânsızdır. Bu bakımdan inzibatın geminin içinde sağlanabilmesi, işlerin düzgün yürüyebilmesi için gayet tabii Deniz Ticaret Kanununda da gemi kaptanına o kadar büyük salâhiyetler verilmiştir ki, bu salâhiyetlerin arasında da şu verdiğimiz husus bir hiç mesabesinde değildir. Bu bakımdan haklı bir sebep olmaksızın işini yapmayan gemi adamı muhakkak surette yevmiyesinden olacağı düşüncesiyle ve bunun da gemi kaptanının takdiriyle jurnalına yazılan bir zabıtla not ile tevsik edileceği düşüncesini gemi adamı bildiği takdirde işlerin daha iyi yürümesi, zaptı rabtından iyi sağlanması mümkün olacaktır. Bu bakımdan hüküm yerindedir.

BAŞKAN — Değişiklik önergesini tekrar okutuyorum. Başka söz istiyen yok. Okuttuktan sonra söz vermiyorum zira.

(Ankara Milletvekili Rıza Kuas ve Hatay Milletvekili Yahya Kanbolat'ın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Değişiklik önergesini oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Değişiklik önergesi kabul edilmemiştir.

29 ncu maddeyi metinde yazılı olduğu şekilde oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 29 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

Avans

Madde 30. — İşveren veya işveren vekili, gemi adamlarının istekleri halinde kendilerine hizmet akdinde yazılı esaslara göre avans ödemeye zorunludur.

BAŞKAN — 30 ncu maddede değişiklik önergesi mevcut değil. Maddeyi metinde yazılı olduğu şekilde oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde aynen kabul edilmiştir.

Ücret defteri

Madde 31. — Her gemide, noterlikçe tasdikli bir ücret ödeme defteri tutulur. Şu kadar ki, liman seferi yapan gemilerde bu defter işveren bürosunda da tutulabilir.

Hizmet akitleri gereğince gemi adamlarına yapılacak her çeşit ödemelerin bu deftere kaydedilmesi ve kayıtların imza veya makbuzla belgelenmesi zorunludur.

İstek halinde, bu kayıtların tasdikli bir ör-

neği gemi adamına verilir. Bu muameleler her türlü resimden muaftır.

Belgeye dayanmaksızın yapılan ödeme iddiaları muteber değildir.

BAŞKAN — 31 nci madde üzerinde verilmiş bulunan değişiklik önergesini okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

31 nci maddedeki üçüncü fıkranın birinci cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

«İşveren bu kayıtların tasdikli bir örneğinin gemi adamına vermek zorundadır.»

Ankara
Rıza Kuas

Hatay
Yahya Kanbolat

BAŞKAN — Buyurun, Sayın Kuas,

RIZA KUAS (Ankara) — Muhterem arkadaşlarım, bizim bu tadil teklifimiz işverene hiçbir külfet yüklemeyecektir. İşverene hiçbir külfet yüklemeyeceği için de her halde Adalet Partisi milletvekili arkadaşlarımız buna oy verecektir. Çünkü işverene hiçbir külfet yüklemiyor. Teklifimiz şu, gayet basit, diyor ki; «İstiyen işçiye hesap puslasını gösteren bir belge verilir.» İstiyen işçiye hesap puslasını verir. Hazır; emre âmâde. Yalnız bizim işçi arkadaşlarımız hesap puslasını işverenlerden istemeye korkuyorlar ve istiyemiyorlar. Bazan da bu hesap puslasının yüzünden çok münakaşalar, anlaşmazlıklar çıkıyor. Mademki işçi istediği zaman verecektir; işçi istemeden her hesap verişinde hesap puslası da beraber işveren tarafından verilsin deriz. Yani işverene maddi yönden, mânevi yönden bir külfet yüklemeyeceği için de Adalet Partisi arkadaşlarımız mutlaka buna oy vereceklerdir, tahmin ederim. Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Değişiklik önergesini Yüce Heyetin oyuna sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Değişiklik önergesi kabul edilmiştir.

31 nci maddeyi metinde yazılı şekli ile oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde aynen kabul edilmiştir.

Yüksek Hâkimler Kuruluna üye seçiminin neticesini okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

Yüksek Hâkimler Kurulunda açık bulunan iki asıl üyelik için yapılan 18 nci tur seçime (197) üye katılmış ve neticede ilişik listede isim-

leri yazılı zatlaz hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Üye İçel Mazhar Arıkan	Üye Ankara M. Kemal Yılmaz
------------------------------	----------------------------------

Üye Bitlis Cevdet Gebolođlu	
1. Rahmi Ergil	175
2. Necati Benderliođlu	168
3. Ali Solak	36
4. Mithat Güven	19
5. Celâl Öncel	17
6. Sabiha Taşcıoğlu	14
7. Hasan Gebizli	6
8. Reşat Ertün	1

9. Fuat Bilgin	1
10. Çekimser	1

BAŞKAN — Gereklı oy çoğunluğu sağlanamadığından Yüksek Hâkimler Kuruluna yapılan seçim bir dahaki sefer yeniden iera edilecektir.

Bütün gayretimize rağmen bu Deniz İř Kanununun bugün çıkarılmasını temin için bir saatten beri munzam çalışma kararı aldık ve bu munzam çalışmayı devam ettirdik. Dolayısıyla bu kanundan istifade edecek binlerce deniz işçisinin muayyen bir müddet içinde bu kanundan istifadelerini sağlamak istedik. Ancak görölüyor ki bu minval üzere cereyan eden müzakerelerde bu kanunun iki saat zarfında dahi bitirilmesi mümkün değil. Bu sebeple Birleşimi yarın saat 10,00 da toplanmak üzere kapatıyorum.

Kapanma saati : 20,05

Millet Meclisi

GÜNDEMİ

52 NCI BİRLEŞİM

13 . 2 . 1967 Pazartesi

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Yüksek Hâkimler Kuruluna üye seçimi.

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR, GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

× 1. — İş kanunu tasarısı ve Tarım, Ulaştırma, Sanayi, Millî Savunma, Sağlık ve Sosyal Yardım, Bayındırlık, İçişleri, Ticaret, Adalet, Çalışma ve Plân komisyonlarından seçilen 2 şer üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/232) (S. Sayısı : 160) [Dağıtma tarihi : 1 . 12 . 1966]

× 2. — Deniz İş kanunu tasarısı ve Tarım, Ulaştırma, Sanayi, Millî Savunma, Sağlık ve Sosyal Yardım, Bayındırlık, İçişleri, Ticaret, Adalet, Çalışma ve Plân komisyonlarından seçilen 2 şer üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/233) (S. Sayısı : 161) [Dağıtma tarihi : 3 . 12 . 1966]

3. — Cumhuriyet Senatosu Eskişehir Üyesi Ömer Ucuza ve 6 arkadaşının, gece öğretimi yapan İktisadi ve Ticari İlimler akademileri öğretim üyeleri ile öğretim yardımcılarına ve diğer personeline ek ücret verilmesine dair kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları (2/368) (S. Sayısı : 177) [Dağıtma tarihi : 29 . 12 . 1966]

4. — 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bâzı fıkralar eklenmesine dair kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu (1/268) (S. Sayısı : 157) [Dağıtma tarihi : 24 . 11 . 1966]

5. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, gece öğretimi yapan, yüksek dereceli İstanbul Akşam Teknik Okulunda görevlendirilecek öğretmenler ile asistanlara ve diğer personele verilecek ek ücret kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları (2/166) (S. Sayısı : 111) [Dağıtma tarihi : 9 . 5 . 1966]

6. — 6974 sayılı Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Kanununun 2 nci maddesinin (B) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Ticaret, Enerji ve Tabii Kaynaklar ve Plân komisyonları raporları (1/144) (S. Sayısı : 124) [Dağıtma tarihi : 2 . 7 . 1966]

× 7. — Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel kanunu tasarısı ve Millî Savunma, Maliye ve Plân komisyonlarından 5 er üye seçilerek kurulan Geçici Komisyon raporu (1/234) (S. Sayısı : 156) [Dağıtma tarihi : 24 . 11 . 1966]

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — Cumhuriyet Senatosu Bolu Üyesi Sırrı Uzunhasanoğlu ve 9 arkadaşının, Ateşli silâhlar ve bıçaklar hakkındaki 10 . 7 . 1953 tarih ve 6136 sayılı Kanunun 13 nci maddesiyle 15 nci maddesinin ilk fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/146) (S. Sayısı : 23) [Dağıtma tarihi : 1 . 2 . 1966]

2. — Cumhuriyet Senatosu Aydın Üyesi Fikret Turhangil ve 9 arkadaşının, Tababet ve şüabâtı sanatlarının tarzi icrasına dair 1219 sayılı Kanuna bir geçici madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım ve Adalet Komisyonu raporları (2/140) (S. Sayısı : 90) [Dağıtma tarihi : 24 . 3 . 1966]

3. — Gaziantep Milletvekili Ali İhsan Göğüş ve 12 arkadaşının, 5680 sayılı Basın Kanununun 31 nci maddesinin yürürlükten kaldırılma-

sına dair kanun teklifi ve İçişleri, Turizm ve Tanıtma ve Adalet komisyonları raporları (2/41) (S. Sayısı : 128) [Dağıtma tarihi : 9 . 7 . 1966]

× 4. — Umumi hayata müessir âfetler dolaşısıyla alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlara dair 15 . 5 . 1959 gün ve 7269 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve İmar ve İskân, İçişleri ve Plân komisyonlarından 5 er üye seçilerek kurulan Geçici Komisyon raporu. (1/231) (S. Sayısı : 159) [Dağıtma tarihi : 28 . 11 . 1966]

× 5. — Karayolları Genel Müdürlüğü 1962 bütçe yılı Kesinhesabına ait uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Karayolları Genel Müdürlüğü 1962 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/151, 1/34) (S. Sayısı : 149) [Dağıtma tarihi : 3 . 8 . 1966]

× 6. — Karayolları Genel Müdürlüğü 1963 bütçe yılı Kesinhesabına ait uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Karayolları Genel Müdürlüğü 1963 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu. (3/251, 1/49) (S. Sayısı : 148) [Dağıtma tarihi : 3 . 8 . 1966]

× 7. — Vakıflar Genel Müdürlüğünün 1963 bütçe yılı Kesinhesabına ait uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Vakıflar Genel Müdürlüğü 1963 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/390, 1/52) (S. Sayısı : 150) [Dağıtma tarihi : 3 . 8 . 1966]

× 8. — Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1963 bütçe yılı Kesinhesabına ait uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1963 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/115, 1/46) (S. Sayısı : 151) [Dağıtma tarihi : 3 . 8 . 1966]

× 9. — Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün 1962 bütçe yılı Kesinhesabına ait uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü

1962 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/155, 1/35) (S. Sayısı : 152) [Dağıtma tarihi : 2 . 8 . 1966]

× 10. — Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün 1963 bütçe yılı Kesinhesabına ait uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü 1963 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/372, 1/54) (S. Sayısı : 153) [Dağıtma tarihi : 3 . 8 . 1966]

11. — Cumhuriyet Senatosu Bursa Üyesi Cahit Ortaç ve 78 arkadaşının, 6183 sayılı Âmmeye alacaklarının tahsili usulü hakkındaki Kanuna 23 . 10 . 1962 tarihli ve 85 sayılı Kanunla ilâve edilen geçici 5 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/118) (S. Sayısı : 103) [Dağıtma tarihi : 26 . 4 . 1966]

12. — Başbakanlık Basımevi döner sermaye işletmesi kuruluşu hakkında kanun tasarısına dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosuna yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/3, Cumhuriyet Senatosu 1/368) (S. Sayısı : 102) (Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 436; Millet Meclisi 1 nci Dönem S. Sayısı 255) [Dağıtma tarihi : 26.4.1966]

13. — Yozgat Milletvekili Celâl Sungur'un, 6023 sayılı Türk Tabipleri Birliği Kanununun 28 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım ve Adalet komisyonları raporları (2/131) (S. Sayısı : 170) [Dağıtma tarihi : 23 . 12 . 1966]

14. — Alman uyruklu Wilfried Herbrecht'in geri kalan cezasının affı hakkında kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu (1/243) (S. Sayısı : 171) [Dağıtma tarihi : 23 . 12 . 1966]

15. — Hendek kazası Kemaliye mahallesi nüfusunda kayıtlı Mustafaoğlu 1329 doğumlu Faik Özer'in bakiye cezasının affı hakkında kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu (1/244) (S. Sayısı : 172) [Dağıtma tarihi : 23 . 12 . 1966]

16. — Cumhuriyet Senatosu Üyesi Ragıp Üner'in Medeni Kanunun 253 nci maddesinin

değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/346) (S. Sayısı: 173) [Dağıtma tarihi: 23 . 12 . 1966]

17. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Avukatlık Kanununun 7 nci maddesinin kaldırılması ve 114 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/348) (S. Sayısı: 174) [Dağıtma tarihi: 23 . 12 . 1966]

18. — Cumhuriyet Senatosu Bolu Üyesi Sırrı Uzunhasanoğlu ve Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, 5965 sayılı Kanuna bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Millî Eğitim Komisyonu raporu (2/349) (S. Sayısı : 176) [Dağıtma tarihi : 26 . 12 . 1966]

19. — Eski Siirt Milletvekili Süreyya Öner, eski Amasya Milletvekili Reşat Arpacıoğlu, eski Diyarbakır Milletvekili Hilmi Gündoğan ve İstanbul Milletvekili İlhami Sancar'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12.3.1964 tarihli Haftalık Karar Cetvelindeki 1316 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önermeleri ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (Millet Meclisi : 5/4; Cumhuriyet Senatosu : 4/66) (S. Sayısı : 20) [Dağıtma tarihi : 27 . 1 . 1966]

20. — Amasya Milletvekili Nevzat Şener'in, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 1 . 7 . 1963 tarihli Haftalık Karar Cetvelindeki 399 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (Millet Meclisi : 5/5; Cumhuriyet Senatosu : 4/68) (S. Sayısı : 21) [Dağıtma tarihi : 27 . 1 . 1966]

21. — Eski Mardin Milletvekili Talât Oğuz'un, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 4 . 1964 tarihli Haftalık Karar Cetvelindeki 1494 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (Millet Meclisi 5/6; Cumhuriyet Senatosu 4/69) (Millet Meclisi S. Sayısı : 19; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 522) [Dağıtma tarihi : 28 . 1 . 1966]

22. — Yeniden kurulacak vakıflar hakkında kanun tasarısı ve Adalet, İçişleri, Maliye ve

Plân komisyonlarından seçilen 3 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/239) (S. Sayısı : 183) [Dağıtma tarihi : 17 . 1 . 1967]

23. — Polis vazife ve salâhiyet Kanununun 25 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu (1/163) (S. Sayısı : 188) [Dağıtma tarihi : 21.1.1967]

24. — Millet Meclisi, Cumhurbaşkanlığı ve Sayıştay Başkanlığı 1965 yılı Kesinhesabı hakkında Meclis Hesapları İnceleme Komisyonu raporları (5/25) (S. Sayısı : 190) [Dağıtma tarihi : 7 . 2 . 1967]

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

1. — 17 . 7 . 1965 tarihli ve 507 sayılı Esnaf ve küçük sanatkârlar Kanununun 111 ve 112 nci maddeleriyle geçici 1 nci maddesinin değiştirilmesine ve bu kanuna geçici 4, 5 ve 6 nci maddelerin eklenmesine dair kanun tasarısı ve Adalet, İçişleri, Ticaret ve Sanayi komisyonlarından üçer üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu. (1/85) (S. Sayısı : 88) [Dağıtma tarihi : 17 . 3 . 1966]

2. — 1111 sayılı Askerlik Kanununun 35 nci maddesinin (c) fıkrasına 4092 sayılı Kanunla eklenen hükümleri değiştiren ve bu kanuna geçici bir madde ekliyen 350 sayılı Kanunun değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/68) (S. Sayısı : 31) [Dağıtma tarihi : 8 . 2 . 1966]

3. — 1111 sayılı Askerlik Kanununun 41 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/110) (S. Sayısı : 94) [Dağıtma tarihi : 18 . 4 . 1966]

4. — Karayolları Trafik Kanununun 232 sayılı Kanunla değişik 26 nci maddesinin (A) fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Ulaştırma ve Millî Savunma komisyonları raporları (1/94) (S. Sayısı : 143) [Dağıtma tarihi: 22 . 7 . 1966]

5. — 1076 sayılı İhtiyat Subayları ve İhtiyat Askerî Memurları Kanununun 14 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/77) (S. Sayısı : 158) [Dağıtma tarihi : 24 . 11 . 1966]

6. — 5584 sayılı Posta Kanununun 1, 3, 25, 26 ve 40 ncü maddelerinden «İş kâğıtları» kelimelerinin çıkarılması hakkında kanun tasarısı ve Ulaştırma Komisyonu raporu. (1/127) (S. Sayısı : 63) [Dağıtma tarihi : 19 . 2 . 1966]

7. — Hafta tatili hakkındaki 394 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin (D) fıkrasına bâzı ilâveler yapılmasına dair kanun tasarısı ve İşçileri ve Çalışma Komisyonları raporları (1/62) (S. Sayısı : 62) [Dağıtma tarihi : 19 . 2 . 1966]

× 8. — Ceza işlerinde karşılıklı adlî yardım Avrupa Sözleşmesinin onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Adalet ve Dışişleri komisyonları raporları (1/147) (S. Sayısı : 145) [Dağıtma tarihi : 26 . 7 . 1966]

× 9. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Macaristan Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında Hava Ulaştırmasına dair 28 Haziran 1966 tarihli Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Ulaştırma ve Dışişleri komisyonları raporları (1/264) (S. Sayısı : 166) [Dağıtma tarihi : 14 . 12 . 1966]

× 10. — Nükleer enerji sahasında hukukî mesuliyete dair Sözleşmeyi tadil eden Ek Protokolün onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri Komisyonu raporu (1/261) (S. Sayısı : 167) [Dağıtma tarihi : 14 . 12 . 1966]

× 11. — 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun değişik geçici 5 ve 6 ncü maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki 11 . 2 . 1966 tarihli ve 724 sayılı Kanuna ek kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/156) (S. Sayısı : 112) [Dağıtma tarihi : 7 . 5 . 1966]

12. — T. C. Emekli Sandığı Kanununun 32 ncü maddesine 6842 sayılı Kanunla eklenen (g) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/152) (S. Sayısı : 123) [Dağıtma tarihi : 4 . 7 . 1966]

13. — 6234 sayılı Köy enstitüleri ile ilköğretmen okullarının birleştirilmesi hakkındaki kanunun 2 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları (1/89) (S. Sayısı : 127) [Dağıtma tarihi : 5 . 7 . 1966]

14. — Otuzbir kişiye vatani hizmet tertibinden aylık bağlanması hakkında kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/64) (S. Sayısı : 131) [Dağıtma tarihi : 14 . 7 . 1966]

15. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir ve 10 arkadaşı ile İzmir Milletvekili Mustafa Uyar ve 11 arkadaşının Tarım Kredi Kooperatifleri Kanununa bâzı maddelerin eklenmesine ve bu kanunun bir maddesinin kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Ticaret, Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/75) (S. Sayısı : 132) [Dağıtma tarihi : 14 . 7 . 1966]

16. — 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 22 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/145) (S. Sayısı : 134) [Dağıtma tarihi : 14 . 7 . 1966]

× 17. — Cezaların infazı sırasında ve infazdan sonraki korunmaya ait kanun tasarısı ve Adalet ve Plân komisyonları raporları (1/113) (S. Sayısı : 135) [Dağıtma tarihi : 14 . 7 . 1966]

18. — İzmir Milletvekili Hüsamettin Gümüşpala ve 50 arkadaşının, T. C. Devlet Demiryolları İşletmesinde çalışan bir kısım memurların kıdemlerinin tanınması hakkında kanun teklifi ve Maliye, Ulaştırma ve Plân komisyonları raporları (2/123) (S. Sayısı : 155) [Dağıtma tarihi : 3 . 8 . 1966]

19. — 6368 sayılı Kanunla onaylanan Milletlerarası Sağlık Tüzüğü'nün bâzı hükümlerini değiştiren 12 Mayıs 1965 tarihli Ek Tüzüğü'nün onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri ve Sağlık ve Sosyal Yardım komisyonları raporları (1/260) (S. Sayısı : 175) [Dağıtma tarihi : 26 . 12 . 1966]

20. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Kadri Kaplan ve 4 arkadaşının, 97 sayılı Kanunla değiştirilen 1076 sayılı Kanunun 3 ncü maddesine 5 fıkra eklenmesine dair ek kanun teklifi ile Mardin Milletvekili Rifat Baykal ve 3 arkadaşının, 1963 ders yılında Harb Okulu öğrencilerinden okuldan ihracolanların askerlik mükellefiyetlerini düzenliyen kanun teklifi ve Millî Savunma Komisyonu raporu. (2/2, 2/66) (S. Sayısı : 22 ye 2 nci ek) [Dağıtma tarihi : 29 . 12 . 1966]

21. — Uşak Milletvekili Fahri Uğrasızoğlu'nun, 27 . 5 . 1935 tarih ve 2739 sayılı Ulusal Bayram ve Genel tatiller hakkındaki Kanunun 2 nci maddesinin (D) ve (E) fıkralarının değiştirilmesine dair kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/258) (S. Sayısı : 178) [Dağıtma tarihi : 30 . 12 . 1966]

× 22. — Tekel Genel Müdürlüğü döner sermayesinin (1 750 000 000) liraya çıkarılması hakkında kanun tasarısı ve Gümrük ve Tekel ve Plân komisyonları raporu (1/263) (S. Sayısı : 184) [Dağıtma tarihi : 17 . 1 . 1967]

× 23. — Gider vergileri kanununda bâzı değişiklikler yapılması hakkında kanun tasarısı ve Sayıştay, Ticaret, İçişleri, Gümrük ve Tekel, Maliye ve Plân Komisyonlarından 4 er üye seçilerek kurulan Geçici Komisyon raporu. (1/300) (S. Sayısı : 189) [Dağıtma tarihi : 24 . 1 . 1967]

24. — Rize Milletvekili Erol Yılmaz Akçal ve 2 arkadaşının, 13 . 7 . 1965 tarih ve 647 sayılı cezaların infazı hakkındaki Kanunun 7 nci maddesinin (B) bendinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu. (2/116) (S. Sayısı : 191) [Dağıtma tarihi : 3 . 2 . 1967]

